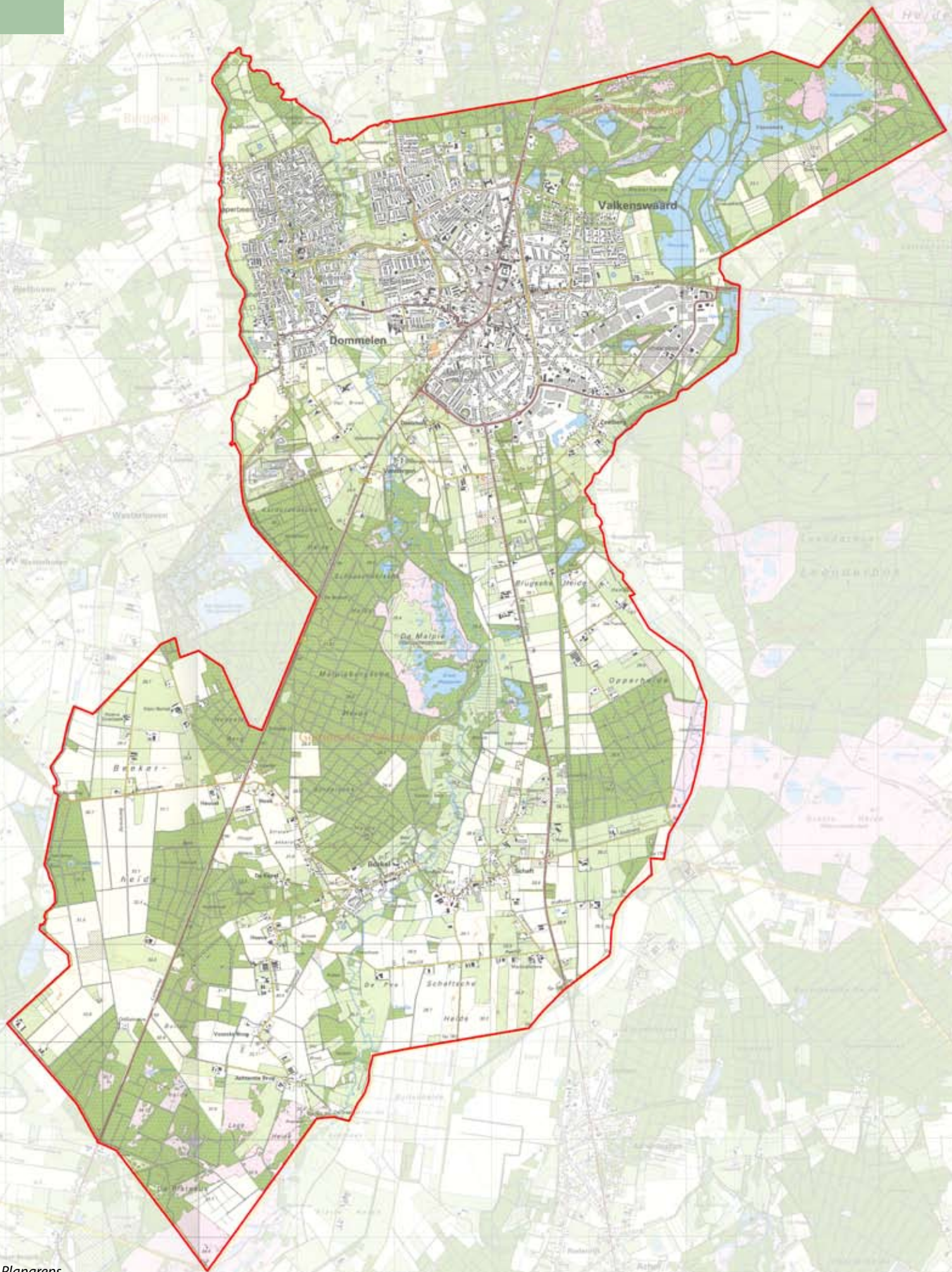

Landschapsontwikkelingsplan Valkenswaard 2011 - 2020

1. Inleiding	5
1.1 Veranderend landschap	5
1.2 Het instrument Landschapsontwikkelingsplan	7
1.3 Proces en draagvlak	7
2. Landschapsanalyse	9
2.1 Opzet	9
2.2 Landschap	9
2.3 Beleid en ontwikkelingen	17
2.4 Sterke en zwakke punten, kansen en bedreigingen	21
2.5 Deelgebieden	23
3. Visie	53
4. Uitvoeringsplan	87
4.1 De projecten	87
4.2 Mogelijk kansrijke subsidies	108
5. Bijlagen	111
5.1 Samenstelling deelnemers werksessies (min, 1 van beide)	111
5.2 Geraadpleegde beleidsdocumenten	111
5.3 Overige literatuur	111
Verantwoording	115

1.1 Veranderend landschap

Valkenswaard heeft een prachtig buitengebied. Daar dragen niet alleen de uitgestrekte natuurgebieden als de Malpie en De Plateaux, de dalen van de Keersop, Dommel en Tongelreep, maar ook het agrarisch cultuurlandschap in belangrijke mate aan bij. Dit fraaie landschap maakt dat Valkenswaard een aantrekkelijke gemeente is om in te wonen en te recreëren. Als productiegebied voor boeren levert het een belangrijke bijdrage aan de economie in Valkenswaard en indirect levert het een bijdrage aan het inkomen van ondernemers in de toeristisch recreatieve sector. Het landschap vertegenwoordigt grote ecologische waarden en met name de natuurgebieden en de beekdalen herbergen een bijzondere flora en fauna. Het is dus van belang dat de kwaliteit van dit landschap voor de toekomst gewaarborgd blijft en verder wordt versterkt.

Aan het begrip landschap geeft iedereen een eigen inhoud, afhankelijk met welke bril men kijkt. In de literatuur treffen we tal van verschillende definities van landschap aan:

- het “totaalbeeld dat de aan de aardoppervlakte waarneembare verschijnselen te zien geven”: het landschap als beeld;
- een “gebied zoals dat door mensen wordt waargenomen en waarvan het karakter bepaald wordt door natuurlijke en/of menselijke factoren en de interactie daartussen”: het landschap als gebied
- een “complex van relatiestelsels, tezamen een herkenbaar deel van het aardoppervlak vormend, dat gemaakt is en in stand wordt gehouden door de wisselwerkingen van levende en niet-levende natuur, inclusief de mens”: het landschap als ecosysteem

Beschrijven we landschapsbeelden dan maken we onderscheid in bijvoorbeeld natuurlandschap of cultuurlandschap, of in open, besloten en dichte landschappen. Beschouwen we het landschap als gebied, dan spreken we in Valkenswaard van het landschap van de Kempen. Daar associëren we niet alleen een fraai landschap mee, maar ook Brabantse gemoedelijkheid. De meer academische systeembenadering beschrijft het landschap als het resultaat van de

manier waarop planten, dieren en mensen samen met bodem, wind en water onze leefomgeving hebben gevormd. De definitie volgens de Europese Landschapsconventie luidt: “Landschap is een gebied, zoals door mensen waargenomen, waarvan het karakter bepaald wordt door de actie en interactie van natuurlijke en menselijke factoren”.

Om kort te gaan: Valkenswaard ligt in het landschap van de Kempen. De omgeving is afwisselend met gebieden waar natuur domineert, gebieden waar menselijk gebruik domineert en gebieden waar dat hand in hand gaat. Sommige delen van het landschap zijn uitgesproken open, andere meer besloten. Dit alles is het resultaat van de manier waarop de mens de natuurlijke omgeving voor haar behoeften naar de hand gezet heeft.

Er gebeurt veel in het buitengebied van Valkenswaard. De aanleg van de N69, nieuwe waterbergingsgebieden, veranderingen in de landbouw, de ontwikkeling van de ecologische hoofdstructuur en een verwachte groei van recreatie en toerisme zullen onherroepelijk leiden tot veranderingen. Dit biedt enerzijds kansen maar zal evengoed op gespannen voet staan met de bestaande kwaliteiten van het landschap. Maatwerk is nodig. Daarom vindt de gemeente Valkenswaard het belangrijk om sturing te geven aan deze verandering en de landschappelijke kwaliteit voor de toekomst te borgen.

Gelukkig heeft het buitengebied van Valkenswaard de aandacht van beleidsmakers en bestuurders. Zo is er in het kader van de WILG (Wet Investerings Landelijk Gebied) een kavelruilproject opgestart om de reconstructie van het buitengebied vorm te geven en doet de gemeente mee aan de regeling groen blauwe diensten. Er wordt een nieuwe structuurvisie en een nieuw bestemmingsplan buitengebied opgesteld. Het is wenselijk dat de verschillende beleidslijnen en projecten vanuit een gezamenlijke visie op het landschap worden opgepakt. Dit borgt de onderlinge afstemming en zorgt voor een duidelijke boodschap van de gemeente naar buiten toe.

1.2 Het instrument Landschapsontwikkelingsplan

Om die visie op het landschap uit te dragen, om sturing te geven aan veranderingen in het buitengebied en om concrete projecten tot uitvoering te brengen heeft de gemeente Valkenswaard dit Landschapsontwikkelingsplan opgesteld voor de periode 2011 - 2020. Het is een op zichzelf staand plan, maar heeft duidelijke koppelingen met de Structuurvisie en het Bestemmingsplan Buitengebied. Het is voor 25% gefinancierd door het rijk, die daarmee het belang voor een goed functionerend en aantrekkelijk landschap onderstreept. Het landschapsontwikkelingsplan bouwt voort op de grote hoeveelheid informatie en plannen die al eerder voor het gebied zijn opgesteld (zie bijlage 7.2, lijst van geraadpleegde literatuur). Het is geen formeel beleidsdocument, maar vormt een bouwsteen voor het op te stellen bestemmingsplan buitengebied.

Het rapport is opgebouwd conform de aanbeveling in de subsidieregeling van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (regeling Landschapsontwikkelingsplan 2010+) en bestaat achtereenvolgens uit een integrale analyse van het landschap (hoofdstuk 2), een streefbeeld (hoofdstuk 3) en een uitvoeringsprogramma (hoofdstuk 4)

1.3 Proces en draagvlak

Om gebiedskennis te mobiliseren en draagvlak te creëren is tijdens het opstellen van het Landschapsontwikkelingsplan op twee momenten een bijeenkomst belegd met een klankbordgroep van vertegenwoordigers uit de streek en terreinbeherende instanties (zie bijlage 7.1, lijst van leden klankbordgroep). De eerste bijeenkomst had tot doel zo veel mogelijk informatie te verzamelen (wetenswaardigheden, aandachtspunten, knelpunten). De tweede bijeenkomst is gebruikt om de planvoorstellen te toetsen en aan te vullen. Tot slot is het concept van het eindrapport naar iedereen die zitting had in de klankbordgroep voor commentaar toegestuurd.

2.1 Opzet

Het landschap rond Valkenswaard kent een heldere, op de eigenschappen van de ondergrond geënte, landschappelijke opbouw. Deze is op andere plekken al meermaals uitvoerig beschreven (zie bijlage 7.2, lijst van geraadpleegde literatuur), reden waarom dat hier beperkt is gehouden. Om met het landschapontwikkelingsplan in te kunnen spelen op mogelijke veranderingen, is aangegeven welke geplande en ongeplande ontwikkelingen de komende jaren naar verwachting staan te gebeuren en welke gevolgen dit kan hebben voor het landschap.

Op basis van de analyse van het landschap en van de verwachte ontwikkelingen zijn verschillende deelgebieden onderscheiden waarbinnen ruimtelijke opbouw, functioneren én veranderingen vergelijkbaar zijn. Als opmaat naar de visie is per deelgebied een overzicht gemaakt van de sterke en zwakke punten, kansen en bedreigingen.

2.2 Landschap

hoofdstructuur

Het stijgen en dalen van de aardkorst, de werking van water en wind en de ontginning en het landgebruik door mensen hebben het landschap van Valkenswaard gevormd. Het resultaat is een licht glooiend, naar het noorden aflopend gebied waar de Beekloop/Keersop, de Dommel en de Tongelreep smalle, ondiepe dalen in hebben uitgesneden. Tussen die beekdalen is het gebied overwegend vlak met op een aantal plaatsen opgewaaide (stuif)duinen (De Plateaux, Malpie) en uitgewaaide laagtes waar moerassen en vennen in zijn ontstaan (De Plateaux, Malpie, noordkant Valkenswaard). De hoogteverschillen zijn niet heel pregnant, maar vooral de verschillen in grondgebruik tussen hoog en laag, droog en nat, vlaktes en ruggen zorgen er voor dat de opbouw en eigenschappen van de ondergrond nog steeds goed herkenbaar zijn.

landschapstypen

Het gebied is al lang bewoond. Op verschillende plaatsen zijn vuurstenen werktuigen uit de prehistorie gevonden. Bij het Groot Malpieven, langs de Dommel, zijn bewoningssporen aangetroffen uit de IJzertijd. In de Middeleeuwen zijn op de flanken van de beekdalen een groot aantal kleine, soms wat grotere agrarische nederzettingen ontstaan waaronder Keersop, Deelshurk, Zeelberg, Borkel, Schaft en Hoeve. Uit die tijd stammen ook de Venbergse en Dommelse watermolens. Het toen gehanteerde landbouwsysteem, waarbij de lage, natte gronden langs de beken werden gebruikt als hooiland, de flanken naar de hogere gronden als bouwland en de bossen en heide op de hoogste gronden om vee te laten grazen, heeft tot lang zijn stempel op het landschap gedrukt. Hoewel het (agrarisch) grondgebruik zich inmiddels sterk heeft ontwikkeld, hebben de verschillende landschapstypen die nu in Valkenswaard zijn te onderscheiden, hun oorsprong in dat Middeleeuwse grondgebruik. Deze historische continuïteit is een kwaliteit is een gegeven dat gekoesterd dient te worden.

Akkerdorpen landschap

Beekdal landschap

Jonge ontginningen landschap

Bos - en heidelandschap

Landschapstypen

Een landschapstype is een karakteristieke combinatie van landschapskenmerken en –elementen die in een bepaalde samenhang voorkomen. Valkenswaard ligt op de zandgronden van de Kempen. Het landschap bestaat hier uit grote aaneengesloten boscomplexen en natuurgebieden op hogere gronden, met daartussen de lager gelegen beekdalen van de Dommel, Keersop en Tongelreep die van zuid naar noord lopen. Op de overgangen van hoog naar laag concentreerden zich van oorsprong de landbouw en bewoning.

Het huidige voorkomen van het landschap hangt af van verschillende aspecten zoals bodem, water en gebruik. In de afgelopen eeuw is het onderscheid tussen verschillende landschapstypen vervaagd door veranderende agrarische bedrijfsvoering en toename van de verstedelijkingsdruk. Niettemin zijn in de gemeente Valkenswaard vier landschapstypen te onderscheiden:

- **Het akkerdorpenlandschap:** Oude zandontginningen met een glooiend reliëf op de dekzandruggen of de flanken daarvan. Ze groeiden uit tot grote, bolgelegen, open akkercomplexen. Aan de randen hiervan werden houtwallen opgeworpen als bescherming tegen stuivend zand en vraat door vee en wild. De wegen volgen veelal de natuurlijke vormen van de akkercomplexen en de aangrenzende beekdalen, en hebben daardoor een slingerend karakter. Over de akkers door liep een grofmazig patroon van zandpaden.

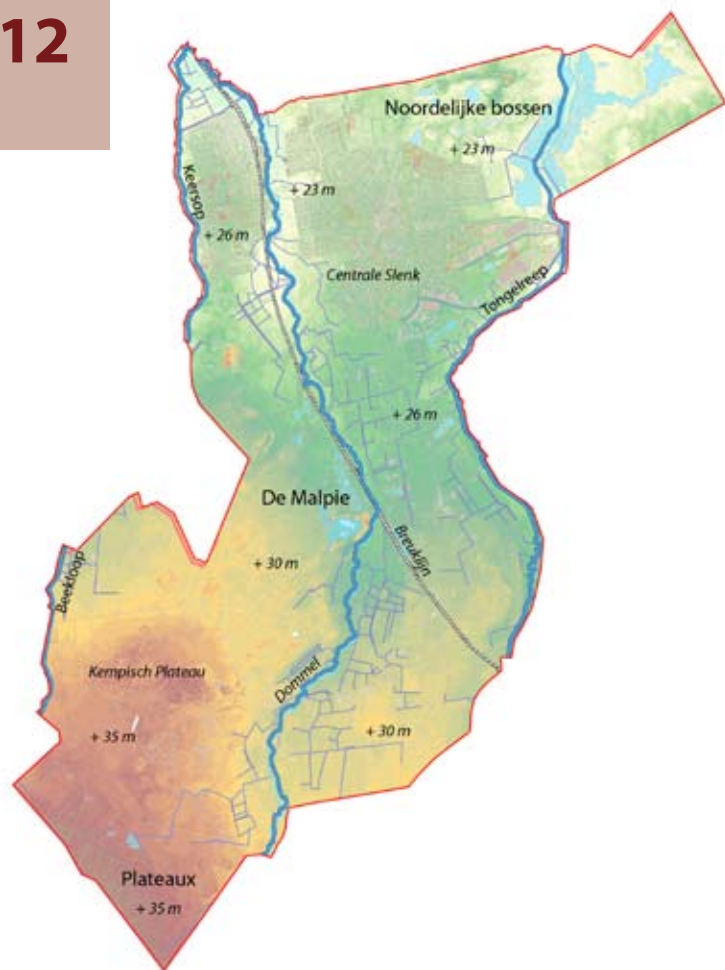
Bewoning gebeurde in gehuchten rondom een centrale, vaak driehoekige, drink- en verzamelplaats voor het vee (brink of Frankische driehoek). Ze konden op de akker liggen zoals Schaft (kernakkerdorp) of langs de randen van de akkers zoals Borkel (kransakkerdorp).

Vanaf de 20e eeuw zijn de akkercomplexen van Dommelen, Keersop en Valkenswaard vrijwel geheel bebouwd geraakt. De akkers bij Schaft en Borkel zijn nog wel aanwezig en ook goed herkenbaar.

- **Het beekdallandschap:** De voedselrijke beekdalen rondom Valkenswaard werden gebruikt als hooilanden. In de volksmond werden ze aangeduid als beemden. Met uitzondering van watermolens (Venbergse Watermolen, Dommelse Watermolen) waren de beekdalen van oorsprong onbebouwd. De verkaveling was fijnmazig met singels en houtwallen op de perceelgrenzen. Het gebied was daarmee uitermate kleinschalig en besloten, in tegenstelling tot de hoger gelegen akkers en de heidevelden.

Vanaf de 20e eeuw zijn veel beekdalen ingrijpend aangepast door het recht trekken van meanders, het plaatsen van stuwen, ruilverkaveling en het in gebruik nemen van de grond voor akkerbouw. De kavelgrensbeplantingen verdwenen en daarmee de karakteristieke kleinschaligheid en beslotenheid.

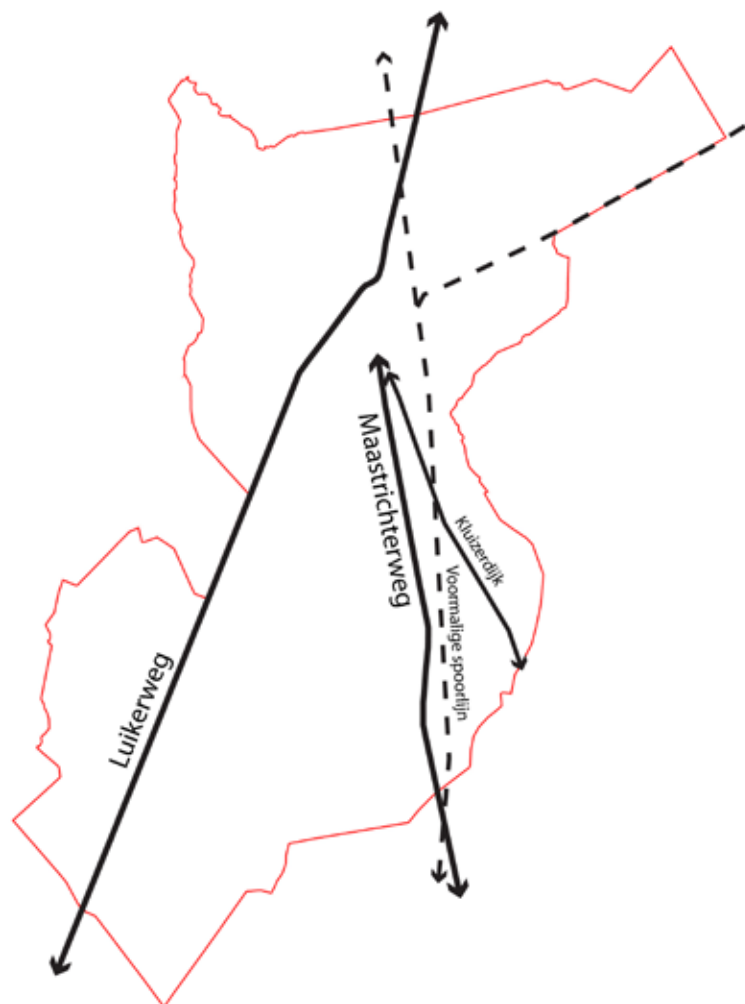
- **Het jonge ontginningenlandschap:** Voor het gehanteerde landbouwsysteem was de aanwezigheid van woeste gronden essentieel. Daarom is het landschap van de Kempen eeuwenlang gedomineerd geweest door uitgestrekte heidevelden, bossen stuifzanden en moerassige vennen. Hier werden slechts schapen geweid, heide geplagd en op beperkte schaal turf gestoken. Met de uitvinding van kunstmest waren deze woeste gronden vanaf de 20e eeuw niet meer nodig voor het landbouwsysteem en konden de voorheen onvruchtbare heidevelden worden ontgonnen voor de landbouw. Dat gebeurde ook in Valkenswaard op veel plaatsen (Brugsche Heide, Schaftsche Heide en Beeker Heide). Deze jonge ontginningen kenmerken zich nu door de rationele opbouw van een regelmatige blokverkaveling, rechte wegen en grote agrarische bedrijven.
- **Het bos- en heidelandschap:** Maar niet alle woeste gronden werden tot landbouwgrond ontgonnen. Sommige delen waren daarvoor te arm en te gevoelig voor opstuiven door de wind (Malpiebergsche Heide, Opperheide). Om het zand vast te houden en toch opbrengst te genereren is hier naaldbos geplant ten behoeve van de productie van mijnhout. De massa van het bos vormt een sterk contrast met de aangrenzende open akkers en (inmiddels) open beekdalen. Andere plekken zoals rond het Malpieven en De Plateaux zijn nooit in ontginning gebracht en vertegenwoordigen nu belangrijke natuurwaarden.

Hoofdstructuur

Landschapstypen

Lange lijnen

Recente uitbreidingen

lange lijnen

Behalve deze vier landschapstypes zijn er in het gebied vier “lange lijnen” te onderscheiden, die zich op het eerste gezicht weinig of niets van de verschillende landschappen aan lijken te trekken. Het zijn de Kluizerdijk, de Luikerweg, de Maastrichterweg en de voormalige spoorlijn Eindhoven – Neerpelt. Deze lange lijnen zijn alle vier zowel vanuit cultuurhistorisch als landschappelijk oogpunt van betekenis. Het zijn oude lijnen die iets vertellen over hoe Valkenswaard in het verleden was verbonden met de rest van de wereld. Door hun eigennuttige tracering (langgerekt, zich weinig aantrekkend van eigendommen en ondergrond), mooie profiel (beplanting) en omdat ze vaak de basis zijn geweest van waaruit de woeste gronden zijn ontgonnen zijn het elementen die het landschap in belangrijke mate vormen. Reden om ze als landschapselement te behouden (ook in hun tracering, profiel, beplanting). Ze hebben alle vier nog een functie (verkeer, recreatie, natuur). De verkeersintensiteiten van de Luikerweg en de Maastrichterweg maken echter dat deze voor mensen en dieren een barrière vormen.

recente uitbreidingen

Valkenswaard heeft vanaf begin 20e eeuw te maken gehad met een groeiende industrialisatie (sigaren) wat gepaard is gegaan met een relatief forse uitbreiding van het dorp. Tegenwoordig heeft de gemeente een belangrijke woonfunctie voor regio Eindhoven. Rond de kern Valkenswaard zijn grootschalige, planmatig opgezette woonbuurten ontstaan als Geenhoven, Kerkakkers en Deelshurkse Akkers. Daarbij zijn de bij het dorp horende oude bouwlanden verdwenen. Ook op de hoge gronden tussen de Keersop en de Dommel zijn nieuwe woonwijken ontstaan. Rond het Schaapsloopen, deels langs de voormalige spoorlijn naar Geldrop is een groot bedrijventerrein gebouwd. Deze recente uitbreidingen van Valkenswaard hebben nauwelijks een samenhang met het omliggende landschap. De overgang dorp – ommeland is er abrupt en van een geleidelijke overgang tussen bebouwd en landschap, waarin groen en gebouwen elkaar afwisselen, is hier geen sprake meer. De andere kernen zoals Schaft en Borkel kennen zulke planmatige uitbreidingen niet of nauwelijks en deze hebben nog wel zo’n geleidelijke overgang naar het buitengebied.

Het Eurocircuit kan, samen met het er naast gelegen bungalowpark Kempervennen, ook worden beschouwd als een recente, niet specifiek op de ondergrond geënte ontwikkeling. Het is aangelegd rond een voormalige vuilstort, op de rand van de Malpiebergsche Heide. Hoewel deels ingepakt in bos, laat het beeld naar de omgeving, met name richting het dal van de Keersop, te wensen over.

Kruizerdijk

Voormalige spoorlijn Eindhoven-Neerpelt

Lange lijnen

- De Kluizerdijk: De weg van Valkenswaard naar de Achelse Kluis is een heel oude verbinding die als een kaarsrechte lijn over de hei liep. Nu is het een met bomen beplante laan te midden van een jong ontginningslandschap. De Kluizerdijk is (in potentie) een aantrekkelijke recreatieve route om van Valkenswaard cq de Venbergse Watermolen naar Achelse Kluis te rijden.
- De Luikerweg: Is onderdeel van de oude steenweg van 's-Hertogenbosch, via onder andere Valkenswaard, Hasselt en Tongeren naar Luik. De weg heeft ook nu nog een mooi profiel, vrijwel geheel beplant met afwisselend eiken, dennen en berken. De verkeersintensiteiten daarentegen maken dat de Luikerweg voor mensen en dieren een barrière vormt.
- De Maastrichterweg: Een oude rijksweg van Valkenswaard via Achel en Bree naar Maastricht. De weg is tussen Valkenswaard en Schaft een ontginningsbasis geweest van waaruit de voormalige heide in cultuur is gebracht, wat aan de verkaveling nog is te zien (loodrecht op de weg, woningen en bedrijven op de weg ontsloten). Ook de Maastrichterweg vormt als gevolg van het vele verkeer een barrière.
- De spoorlijn Eindhoven – Neerpelt: Deze is inmiddels buiten gebruik en opgebroken. Zowel het oude tracé van Achel via Valkenswaard richting Waalre als het meer recente tracé richting Geldrop zijn als begroeid zandlichaam in het landschap nog heel duidelijk herkenbaar. De voormalige spoorlijn is in ecologisch opzicht interessant (droog zandlichaam, verbinding voor plant en dier en dekkingsmogelijkheid voor dieren in grootschalig agrarisch landschap).

Legenda samengestelde kaart

- gemeente grens
- watergang
- verkeersader
- woongebied
- bedrijventerrein
- natuur
- sport
- overig
- centrumlint
- gemengd lint
- woonlint
- inbreiding in woonwijken
- te handhaven karakteristieke huidige bedrijven
- te behouden/ontwikkelen bomenstructuur
- * flexibiliteit in ruimtelijke mogelijkheden
- i intensivering sportvoorzieningen
- v optie verplaatsen sportvoorzieningen
- cultuurhistorisch waardevol
- koppeling met natuur
- structureel groen
- centrum voorzieningen
- uitbreiding woningbouw
- uitbreiding woningbouw in structureel groen
- uitbreiding bedrijvigheid
- versterken groenstructuur
- hoogwaardig openbaar vervoer
- hoofdroute extern verkeer
- hoofdroute intern verkeer
- secundaire route intern verkeer
- fietsroute lokaal
- fietsroute recreatief
- fietsroute recreatief "Oud Spoor"
- aandachtspunt verbeteren fietsroute
- nog op te stellen ontwikkelingsvisies
- mogelijke recreatieve route
- aandachtsgebied recreatie en natuur (Dommeldal)
- aandachtsgebied recreatie
- aandachtsgebied recreatie, specifiek paardensport

Gemeentelijke structuurvisie

Ecologische hoofdstructuur

Bestemmingsplan Lage Heideweg

2.3 Beleid en ontwikkelingen

Het plangebied heeft in het beleid van rijk, provincie, stadsregio en gemeente de status van landelijk gebied. De belangrijkste functies zijn landbouw, natuur en recreatie. Het ruimtelijk beleid richt zich op behoud en verbetering van alle drie. Ook water is een belangrijk thema. Op verschillende beleidsniveaus is het belang van een gezonde waterhuishouding voor de regio onderkend. Dat betekent dat er opgaven liggen voor beekherstel en waterberging, vrijwel altijd in combinatie met duurzaam agrarisch beheer en natuurdoelstellingen.

Voor de natuur in de omgeving geldt het credo: behoud en bescherming van wat er is. Natuurgebieden zoals de Malpie en De Plateaux zijn al beschermd. Daarnaast liggen er doelstellingen voor het realiseren van de ecologische hoofdstructuur (EHS), ecologische verbindingzones (EVZ), de bescherming van bedreigde soorten en realisatie van natte natuurparels

De overheid wil graag de verbrede landbouw stimuleren, bedrijven die naast landbouw ook activiteiten ontplooiën op het gebied van zorg, recreatie of landschapsbeheer en daar een deel van hun inkomen mee genereren. Naast de reeds genoemde zorgtaken op het gebied van natuur en water, wordt daarbij ook gedacht aan herstel en aanleg van landschapselementen ten bate van de beeldkwaliteit van het landelijk gebied en aan recreatie.

Tussen de N69 en de N397 wordt een nieuwe weg aangelegd om de verkeersproblematiek (drukke, doorsnijding van het dorp) in Valkenswaard (en Aalst) op te lossen: de Lage Heideweg. In het Dommeldal ten zuiden van de kern is het project Valkenswaard-Zuid voorzien: waterberging, natuur en landschapsontwikkeling, het stichten van een landgoed en woningbouw. Op verschillende plekken aan de dorpsrand van Valkenswaard is de komende jaren nog beperkt nieuwbouw gepland, mede bedoeld om op deze plaatsen de dorpsrand duurzaam af te ronden.

De gemeente Valkenswaard stelt dat bij alle ontwikkelingen rekening moet worden gehouden met de cultuurhistorie (met name in het Dommeldal) en dat ze indien mogelijk een impuls geven aan initiatieven die er zijn op het gebied van toerisme en recreatie.

Beleid en ontwikkelingen

Rijk en provincie

Een groot gedeelte van het buitengebied van Valkenswaard is aangewezen als Natura 2000-areaal, of valt onder de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). De provincie heeft in de Provinciale Structuurvisie besloten dat het gebied rondom Valkenswaard deels groenblauw kerngebied is, deels gemengd landelijk gebied, en voor een deel tot de groenblauwe mantel behoort. In de beekdalén liggen opgaven t.a.v. waterberging. Dat betekent: behoud en ontwikkeling van het natuur- en watersysteem, mede door agrarisch grondgebruik.

De provincie heeft middels het Stimuleringskader Groen Blauwe Diensten de mogelijkheid geschapen voor particulieren om gesubsidieerd natuur- en landschapswaarden te versterken. Op basis van landschapsskarakteristieken zijn in een gebiedsgericht uitvoeringsprogramma pakketten van landschapselementen gedefinieerd die kunnen worden ingezet.

Het Dommeldal is in de Nota Belvedere opgenomen vanwege de specifieke cultuurhistorische identiteit. Het buitengebied ten oosten en ten zuiden van de kernen Valkenswaard-Dommelen valt in dat gebied. Daarnaast beschrijven de provincie en de Milieudienst van het SRE (Samenwerkingsverband Regio Eindhoven) de cultuurhistorische waarden in Valkenswaard. Bij nieuwe ontwikkelingen moet gestreefd worden naar een eigentijdse versterking van de plaatselijke identiteit, geïnspireerd door het verleden.

Het reconstructieplan Boven-Dommel, uitgewerkt in het gebiedsprogramma Domelvallei en reconstructieprogramma Valkenswaard 2009-2010, benoemt het buitengebied van Valkenswaard tot extensiverings- of verwevingsgebied. Dat betekent dat doelstellingen rond natuur, water en cultuurhistorie een belangrijke rol spelen. Daarnaast wordt, net als in het Provinciaal Meerjarenprogramma Landelijk Gebied (2007-2013), de landbouwkundige structuurverbetering gestimuleerd,

Waterschap De Dommel

Het waterschap geeft middels inrichtingsvisies voor de beken Keersop, Beekloop, Dommel en Tongelreep invulling aan thema's die een duurzaam herstel van de waterhuishouding tot doel hebben, dit in nauwe relatie tot de omliggende ecologische hoofdstructuren. Belangrijke projecten zijn herinrichting beekdal Tongelreep en waterberging Het Broek.

Gemeente

Een groot deel van de gemeente bestaat uit natuurgebieden met hoge ecologische waarde of potentie. In het groenstructuurplan (1997) wordt duidelijk dat de gemeente met het openbaar groen het centrum in verbinding wil brengen met het buitengebied, zodat de groenstructuur in totaal wordt versterkt. De Gemeente heeft zich in (o.a. in de Structuurvisie) ten doel gesteld via een ecologische verbindingszone het Schaapsloopven te verbinden met de Tongelreep. De monumentale bomen in de gemeente zijn geïnventariseerd door het IVN.

Om wateroverlast van het oppervlaktewater te voorkomen zijn er langs de waterlopen bergingsgebieden gepland. Daarnaast geldt voor de natte natuurplekels dat de ontwikkeling van natuurwaarden in deze gebieden voorop staat. Het beleid is er verder op gericht om verdroging tegen te gaan.

De kansrijke gebieden voor agrarische bedrijvigheid worden versterkt door een verbetering van de kavelstructuur met behulp van het kavelruilproject Valkenswaard – Waalre welke zowel een bijdrage levert aan agrarische structuurverbetering als het mogelijk maken van overige projecten zoals bijvoorbeeld de realisatie van de EHS.

Binnen de gemeente Valkenswaard is uitbreiding van de intensieve veehouderij tot 2,5 ha enkel op 'duurzame locaties' mogelijk. Gelet op de natuurwaarden binnen de gemeente zal er slechts een beperkt aantal duurzame locaties aan te wijzen zijn. Daarom zal er steeds meer gezocht moeten worden naar andere inkomsten. De agrarische structuurvisie (ZLTO) spreekt voor de hele agrarische sector voor verbreding van de activiteiten. Hieronder vallen agrarisch natuurbeheer, combinaties met extensieve recreatie en de omvorming van erven en opstallen ten behoeve van nieuwe bestemmingen.

Ten oosten van het Dommeldal op de Brugse Heide en Schaftse Heide liggen perspectiefvolle landbouwgebieden vermengd met bestaande recreatieve bedrijven. Sommige delen zijn in de Structuurvisie aangewezen als intensief, recreatief ontwikkelingsgebied. De intentie is er om ruimte te bieden aan de agrarische ondernemers als ook de recreatieve ondernemers, mits bestaande ruimtelijke kwaliteiten hierdoor versterkt worden.

In het Reconstructieplan van Boven-Dommel worden ten behoeve van recreatie eveneens verschillende projecten benoemd, variërend van de aanleg van een recreatieve poort en routestructuren, tot initiatieven in samenwerking met ROFRA.

Valkenswaard heeft in de Structuurvisie aangegeven het recreatieve profiel van de gemeente graag te willen versterken. In het Toeristische en Recreatief Beleidsplan zijn doelstellingen opgenomen als het reguleren van de recreatieve druk, het verbeteren van de recreatieve mogelijkheden in het buitengebied en het verder uitbouwen van de kwaliteit en veelzijdigheid van het verblijf- en dagrecreatieve aanbod. Het fietsbeleidsplan voorziet in uitbreidingen van het fietsnetwerk. Daarnaast bestaat er al een uitgebreid wandel- en fietsknooppuntennetwerk binnen het SRE. In Valkenswaard wordt dit netwerk uitgebreid met het Dommelpad.

Momenteel wordt de gemeente nog doorsneden door de wegen N69, N396 en N397. De belangrijkste verkeerskundige problemen in de regio en in de gemeente hangen samen met deze ligging, daarom wordt gezocht naar mogelijkheden voor de aanleg van een kortsluiting tussen de A67 en de N69. De eerste stap daartoe is de aanleg van de Lage Heideweg, die de N69 verbindt met de N397.

Er liggen bouwplannen voor wonen en werken rondom de Kromstraat, Luikerweg, Leenderweg, Hoppenbouwers, Weegbree en Lage Heide. Deze worden o.a. beschreven in de structuurvisie. Deze ontwikkelingen gaan veelal gepaard met de aanleg van natuur en recreatieve routes.

2.4 Sterke en zwakke punten, kansen en bedreigingen

De kracht van het landschap van Valkenswaard is dat het afwisselend is. Hoewel met het veranderen van het gebruik ook het uiterlijk is veranderd, zijn de afzonderlijke landschappen als zodanig nog heel herkenbaar gebleven. De geschiedenis is er tot aan vandaag nog goed aan af te lezen zonder dat het een landschap is dat stil is blijven staan. Dat is een groot goed. Er zijn veel cultuurhistorische relictten bewaard gebleven zoals de watermolens en de verschillende buurtschappen.

landschappelijke verschillen

Meer natuur, schaalvergroting in de landbouw, recreatie en stedelijke functies in het landschap (bijvoorbeeld wonen) zijn allemaal ontwikkelingen met een grote ruimtelijke impact. Daardoor zullen landschappen veranderen. Steeds meer landschapselementen verdwijnen waardoor ze steeds meer op elkaar gaan lijken. Ook de agrarische teelten zijn overal min of meer hetzelfde. Van oorspronkelijk open gebieden zoals de akkers, jonge ontginningslandschappen of heidevelden verkleint de schaal steeds meer, terwijl kleinschalige gebieden zoals de omgeving van buurtschappen of beekdalen steeds opener worden. Nu is landschap altijd aan verandering onderhevig geweest, maar belangrijk is dat de verschillen tussen de landschapstypen (akkerdorpenlandschap, beekdallandschap, jong ontginningslandschap, bos- en heidelandschap) herkenbaar blijven. Dat vraagt om regie in ruimtelijke ontwikkelingen (structuurvisie, bestemmingsplan buitengebied) en om gerichte fysieke ingrepen in het landschap (landschapsbouw). Dat laatste kan, afhankelijk van de situatie, door herstel van oude landschapselementen of vernieuwing van het landschap middels het aanbrengen van nieuwe structuren en elementen.

natuur

Valkenswaard is goed bedeed met bijzondere natuurgebieden. De vennen en visvijvers ten noorden van de kern, De Plateaux en de Malpie en omgeving zijn de belangrijkste. De kracht van deze natuurgebieden is dat ze onderdeel uitmaken van veel grotere natuurgebieden buiten de gemeentegrenzen tot in België toe. Dat betreft vooral de eerste twee, de Malpie lijkt wat meer geïsoleerd te liggen. Ook de beekdalen van Beekloop/Keersop, Dommel en Tongelreep vertegenwoordigen belangrijke natuurwaarden. In het ruimtelijk beleid is de ambitie vertaald de natuurwaarden van deze beekdalen te vergroten zodat een robuust samenhangend netwerk ontstaat wat de verschillende natuurgebieden met elkaar verbindt. Omdat de richting van de beken noord-zuid is, zijn goede verbindingen in oost west richting, bijvoorbeeld tussen het Leenderbos en de Malpie, lastiger te realiseren. Ook daarvoor zou iets bedacht moeten worden. De keerzijde van de ambities op het gebied van natuur is dat andere functies zoals landbouw, waar schaalvergroting noodzaak is, in het gedrang komen. Dit vraagt om passende oplossingen. In het kavelruilproject (WILG) wordt hieraan uitvoering gegeven.

groen raamwerk

Het ruimtelijk beleid dat door de verschillende overheden gevoerd wordt gaat uit van een landschappelijk casco waar de ontwikkelingssnelheid laag is (de EHS) waartussen ruimte is voor ontwikkeling van dynamische functies als verstedelijking en landbouw. Het casco biedt onder andere plaats aan natuur en aan functies als recreatie en stedelijke uitloop. Zoals gesteld is Valkenswaard op dit gebied rijk bedeed. Op een aantal plaatsen, vooral aan de westkant van de kern Valkenswaard is dit casco echter niet of nauwelijks aanwezig. De beekdalen van Keersop en Dommel zijn hier smal en hebben geen beleidsstatus als EHS en dat terwijl de verstedelijkingsdruk vanuit de kern hoog is en er zo vlak bij het dorp potentie is als recreatieve uitloop. Daarbij komt dat het om relatief kleinschalige gebieden gaat waar de landbouw op termijn niet meer echt uit de voeten kan, waardoor verrommeling (bv paardenweitjes) op de loer ligt. Hier is actief ingrijpen in inrichting en beheer nodig, wellicht in samenhang met beperkte rode ontwikkeling in de dorpsrand. Door het rood het groen te laten betalen, kan hier gewerkt worden aan een duurzame afronding van de kernen Dommelen en Valkenswaard.

erven en kleine kernen

Naast de grote kern Valkenswaard/Dommelen zijn er in de gemeente tal van kleinere kernen/buurtschappen. Vooral in het zuidelijk deel van de gemeente, langs de Dommel zijn de buurtschappen talrijk (bv Hoek, Borkel, Hoeve, Achterste Brug). In het noorden zijn veel buurtschappen helemaal (Geenhoven, Kromme Straat) of gedeeltelijk (Dommelen) opgegaan in de nieuwe bebouwingsstructuur. De buurtschappen Keersop, Deelshurk, en Zeelberg liggen vanuit het landschap gezien net voor de nieuwbouwranden van Valkenswaard en breken met hun rood/groen afwisseling de eentonige, harde dorpsranden. Dat is een belangrijke kwaliteit. Voor alle buurtschappen geldt dat ze als gevolg van milieuwetgeving hun agrarische functie verliezen. Leegstand van stallen, nieuwe functies in vaak historische boerderijen, een gewijzigde relatie straat-erf-achterland zijn een aantal uitdagingen waar de gemeente zich voor geplaatst ziet. Tegelijkertijd zijn het waardevolle woonplekken, en dragen ze in belangrijke mate bij aan het karakter van het landschap. Dit vraagt om een visie op de toekomst van de buurtschappen waarbij het landelijk karakter gewaarborgd wordt en tegelijkertijd ruimte is voor vernieuwde economische vitaliteit. Gebeurt dit niet, dan staat verrommeling op de loer.

recreatieve druk

Een grote woonkern, de nabijheid van de Kempervennen en recreanten van elders zorgen voor een flinke recreatieve druk. Vooral de natuurgebieden, vooraan de Malpie, hebben daar op topdagen van te leiden. Ook de bevaarbaarheid van de Dommel voor kano's, met name tussen Borkel en de Venbergse Watermolen, heeft effecten op de natuur. Een deel van de oorzaak is dat de toevloed van recreanten puntsgewijs plaats vindt, vooral vanuit Venbergse Watermolen. Maar ook de omgeving van de Kempervennen heeft hiervan te leiden (Aardbrandsche Heide, Malpiebergsche Heide) en de noordrand van Valkenswaard (visvijvers). Tegelijkertijd zorgt puntsgewijze toevloed impliciet ook voor een zonering van de recreatieve druk en dus voor rustige plekken. De opgave is om de toevloed beter te sturen. Daarvoor zal de routing op een aantal plaatsen wellicht moeten worden herzien, moet overwogen worden of niet ook andere plekken dan de Venbergse Watermolen als recreatieve poort moeten functioneren (eventueel in afgeslankte vorm) en moet ook het cultuurlandschap aantrekkelijker en beter toegankelijk gemaakt worden voor wandelaars en fietsers en opgenomen worden in de routing door de natuurgebieden. De initiatieven van Brabants Landschap rond de Valkenhorst zijn in dat opzicht een goed voorbeeld en kunnen de recreatieve druk op de visvijvers verlichten.

landschap en de woonomgeving

Het landschap rond Valkenswaard heeft ook een functie voor het lopen van een "ommetje" in de woonomgeving. Als hiervoor goede mogelijkheden zijn, versterkt dat het gevoel van "buiten wonen". Ten noorden (richting Waalre) en ten zuiden van de kern (Het Broek, Brugsche Heide) zijn die mogelijkheden er, niet in de laatste plaats door het dichte net van wegen en (zand)paden. Ten westen (dalen van Dommel en Keersop), en ten noordoosten (omgeving visvijvers, Eindhovense Golf) van de kern zijn die mogelijkheden er veel minder. Hier is verbetering wenselijk.

Van welke kant je ook komt, je komt Valkenswaard altijd binnen door het groen. Vanaf de noord en oostkant door of langs de bossen, vanaf het westen en zuiden door fraai cultuurlandschap. Aan dat groene gevoel dragen de laanbeplantingen langs de invalswegen in belangrijke mate aan bij.

2.5 Deelgebieden

Bovengenoemde sterke en zwakke punten, kansen en bedreigingen hebben betrekking op het gehele landschap van de gemeente. Op de volgende bladzijden zijn ze verder toegespitst op specifieke plekken. Daartoe is het plangebied verdeelt in 14 deelgebieden waarbinnen ruimtelijke opbouw, functioneren én dynamiek vergelijkbaar zijn.

SWOT 1 Dommelen

Sterkte

- S1 t Heike: een mooi kleinschalig gebied, waarvan het noordelijkste puntje een hoge natuurwaarde kent.
- S2 Dommeldal: een aantrekkelijk uitloopgebied voor de bewoners van Dommelen en Valkenswaard. Het dal vormt een groene buffer tussen de twee dorpskernen, goed waarneembaar vanaf de Dommelseweg.
- S3 Keersopdal: een open gebied, waarbij de bossen aan de westzijde van het beekdal de beek markeren en zichtbaar maken.

Zwakte

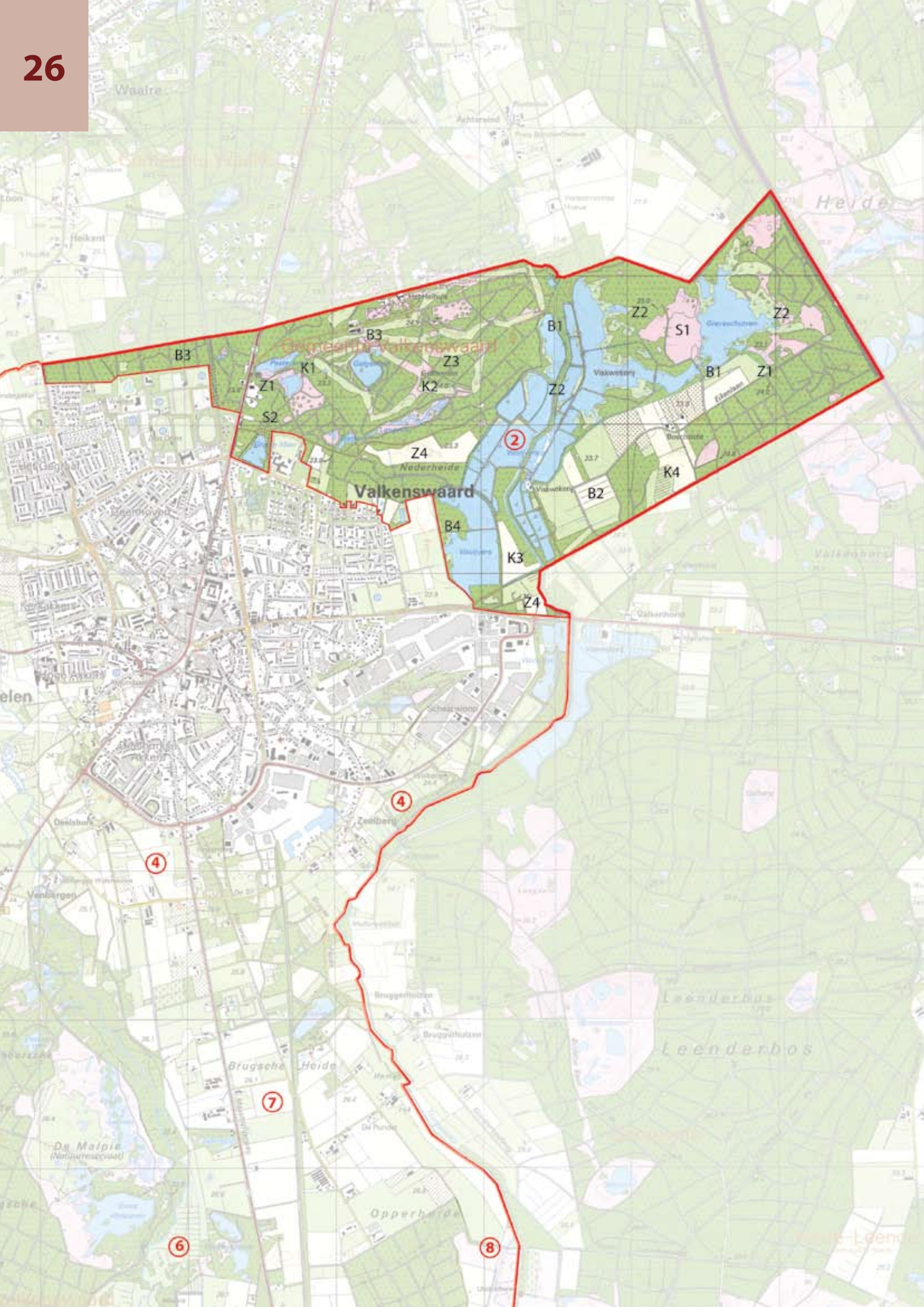
- Z1 Het beekdal van de Keersop is nauwelijks toegankelijk en vooral agrarisch in gebruik. Het dal heeft aan de oostzijde weinig ecologische waarde en landschapselementen ontbreken. Bovendien is het beekdal in het verleden door jarenlange agrarische bewerking opgehoogd, waardoor het maaiveld zo'n meter boven de oorspronkelijk hoogte is komen te liggen.
- Z2 Ten zuiden van de Loondermolenbrug is het beekdallandschap erg grootschalig en open, er zijn weinig landschapselementen. Het tuincentrum aan de Nieuwe Waalreseweg ligt hierdoor erg kaal in het landschap.
- Z3 Verrommeling van het Dommeldal door volkstuintjes en opstallen, overlast van hondenpoep.

Kansen

- K1 De reservering van de gronden aan de Keersop, voor bijvoorbeeld natuurcompensatie t.b.v. de N69, biedt kansen om deze dorpsrand landschappelijk, ecologische en recreatief te versterken.
- K2 De particuliere natuurontwikkeling nabij de Loondermolen vergroot de oppervlakte natuur.
- K3 De ontwikkeling van het Dommelpad maakt een noord-zuidgerichte dooradering van het Dommeldal mogelijk.
- K4 Gronden ten noorden van Dommelen zijn aangewezen als te verwerven natuur (structuurvisie-WILG).
- K5 Ontwikkeling natuurvriendelijke oevers Dommel en Keersop (EHS-inrichtingsvisie Beekloop en Keersop).
- K6 De woonontwikkelingen Weegbree en Hoppenbrouwers in combinatie met natuurontwikkeling biedt kansen om het Dommeldal verder op te waarderen.

Bedreigingen

- B1 Een onzorgvuldige plaatsing van het bergbezinkbassin in het Dommeldal kan het gebied verder verrommelen.
- B2 Zonder planvorming en handhaving zal het Dommeldal verder verrommelen.
- B3 De ruimtelijke kwaliteit en kleinschaligheid van het Buurtschap Keersop is kwetsbaar bij een mogelijke aansluiting op de N69.
- B4 De woonontwikkelingen Weegbree en Hoppenbrouwers vragen om zorgvuldige inpassing voor de groene dooradering van het Dommeldal.

SWOT 2 Valkenswaard-Noord

Sterkte

- S1 De bossen en natuurgebieden hebben een hoge ecologische waarde met name rondom de Tongelreep, de vijvers en het vennengebied in het oosten. (Grevenschutven).
- S2 De omgeving van het Groote Meer en Peetersven is een mooi, afwisselend wandelgebied.

Zwakte

- Z1 Grote recreatieve druk op verschillende vennen / natuurgebied.
- Z2 Kwetsbare natuur zorgt voor een beperkte toegankelijk voor de recreant. Zo zijn er weinig recreatieve verbindingen noord-zuid.
- Z3 De golfbaan vormt een barrière in het gebied.
- Z4 Er liggen snippers landbouwgrond in het natuurgebied die intensief worden gebruikt.

Kansen

- K1 Herstel natuurwaarden verschillende vennen, o.a. Peetersven (Beheer- en herstelplan natuurgebieden Valkenswaard, 2009-2015).
- K2 Eventuele toekomstige ontwikkelingen golfvereniging aangrijpen om noordzuidverbinding te realiseren.
- K3 Vennen en vijvers ten noorden Leenderweg: behoud en vergroten natuurwaarde (Natura 2000).
- K4 Vergroten natuurwaarden en vernatting van het gebied d.m.v. uitvoering beheerplan Valkenhorst (Brabants Landschap 2008).

Bedreigingen

- B1 Uitbreiding van de recreatieve toegankelijkheid bedreigt de kwetsbare natuur rond visvijvers en Grevenschutven.
- B2 Recreatieve zonering aangegeven in het beheerplan Valkenhorst verhindert mogelijkheid tot een recreatieve noord-zuid verbinding (Brabants Landschap 2008).
- B3 Indien voor toekomstige uitbreidingen of nieuwe plannen op het gebied van leisure (sport, recreatie, wellness, etc.) aansluiting gezocht wordt bij de bestaande voorzieningen (sportpark en golfbaan) dan mag de toegankelijkheid van het gebied niet verslechteren.
- B4 Woninguitbreiding Leenderweg kan conflicteren met aanwezige kwetsbare natuur. Zorgvuldige inpassing is vereist (structuurvisie).

SWOT 3 Valkenswaard - Zuidwest

Sterkte

- S1 Nabijheid van het Dommeldal bij kernen.
- S2 De recreatieve en cultuurhistorische waarde van de Venbergse en de Dommelse Watermolen.
- S3 Zicht op het beekdal vanaf de Dommelseweg en de Luikerweg.

Zwakte

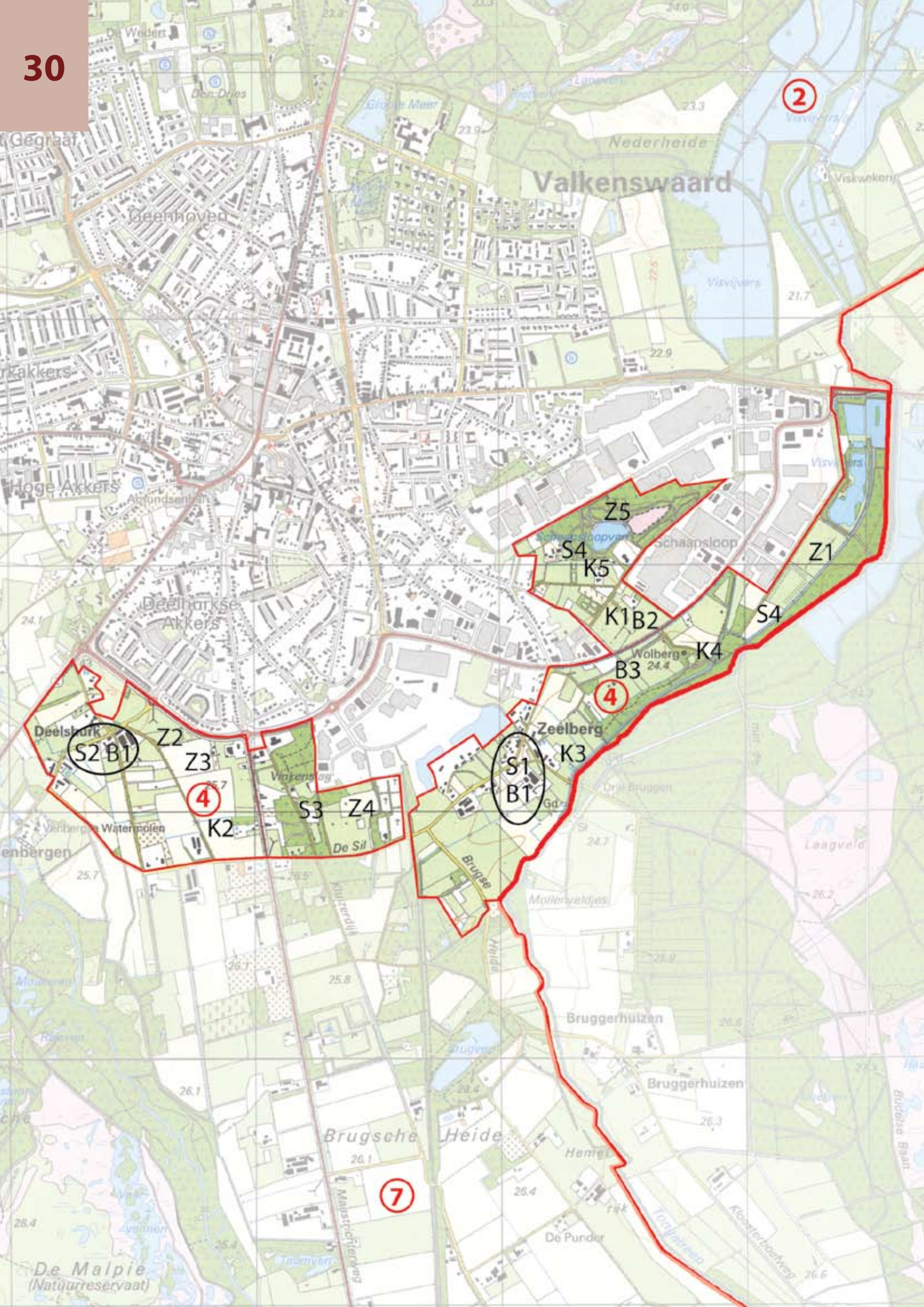
- Z1 Weinig recreatieve verbindingen van de kern Valkenswaard met het buitengebied.
- Z2 Verkeersdruk omgeving Venbergse Watermolen; een parking als ontvangstloket, problemen met wildparkeren, sluipverkeer, gevaarlijke kruising, voetgangers op de weg bij uitstapplaats kano's.
- Z3 Historisch waardevol landschap van Deelshurk niet overal meer herkenbaar.
- Z4 Afkalving Dommeloever door kano's.
- Z5 Agrarische activiteiten aan de rand van de natuurgebieden.
- Z6 Oude stortplaats aan de Victoriedijk ligt als een onaantrekkelijke ophoging in het landschap.

Kansen

- K1 Ontwikkeling Lage Heideweg biedt kans om gebiedskenmerken te versterken en beleefbaar te maken.
- K2 De grootschalige integrale ontwikkeling van Lage Heide (natuur/waterberging/wonen) biedt kans de contrasten van het landschap te vergroten, natuur te ontwikkelen en een deel van het Dommelpad realiseren.
- K3 Het ontwikkelen van de omgeving Venbergse Watermolen volgens de bestaande visie zorgt voor een verbetering en versterking van de plek als recreatief knooppunt (Ontwikkelingsvisie Venbergse Watermolen 2008).
- K4 Woningbouw in combinatie met natuur rondom Kromstraat kan verrommelde dorpsrand opknappen en maakt recreatieve verbindingen dorpskern met landelijk gebied mogelijk (Structuurvisie).
- K5 Eventuele toekomstige ontwikkelingen rond het Eurocircuit aangrijpen om het omliggende landschap te versterken, de parkeerdruk op de omgeving te verkleinen en Valkenswaard recreatief verder op de kaart te zetten.

Bedreigingen

- B1 Verdere verrommeling van het landschap wanneer er geen toekomstperspectief wordt ontwikkeld voor de gewenste functies rondom Eurocircuit (parkeren, stortplaats, recreatieve voorzieningen).
- B2 De ontwikkeling van de Lage Heideweg trekt ruimtelijke ontwikkelingen aan waardoor de beleving van variatie tussen verschillende landschapstypen onder druk komt te staan.
- B3 Wanneer er geen ontwikkeling plaatsvindt van het bedrijventerrein waarvoor nu ruimte is gereserveerd, dan is het alternatieve toekomstperspectief voor dit landschap onduidelijk en kan het verrommelen.
- B4 Nieuwe ontwikkelingen Venbergse Watermolen mogen Natura 2000-waarden niet aantasten.

SWOT 4 Dorpsrand Valkenswaard-ZuidOost

Sterkte

- S1 Het cultuurhistorische waardevolle buurtschap Zeelberg is nog duidelijk waarneembaar in de landschappelijke contouren en bebouwing.
- S2 Aanwezige cultuurhistorische elementen bij Deelshurk, met oude boerderijen en restanten van een Plaetse.
- S3 De aanwezige bosstrook rond de Kluizerdijk op hogere grond tussen twee beekdalen zorgen voor zichtbaar verschil in de landschapstypen.
- S4 Het Schaapsloopven en het beekdal van de Tongelreep vormt een aantrekkelijk en veelgebruikt recreatief uitloopgebied voor mensen die in de omgeving wonen of werken.

Zwakte

- Z1 Verrommeling dorpsrand met name bij bedrijventerrein Schaapsloop. Er is sprake van een onaantrekkelijk zicht vanuit het landschap op het bedrijventerrein.
- Z2 Harde grens rondweg, de geluidswal langs de zuidelijke Randweg maakt het dorp in zichzelf gekeerd.
- Z3 De toegankelijkheid van het landelijk gebied voor wandelaars vanuit de kern Valkenswaard is beperkt.
- Z4 Het tracé van de oude spoorlijn loopt dood op het bedrijventerrein.
- Z5 Beperkte natuurkwaliteit van het Schaapsloopven door eutrofiëring, recreatief gebruik en verdroging.

Kansen

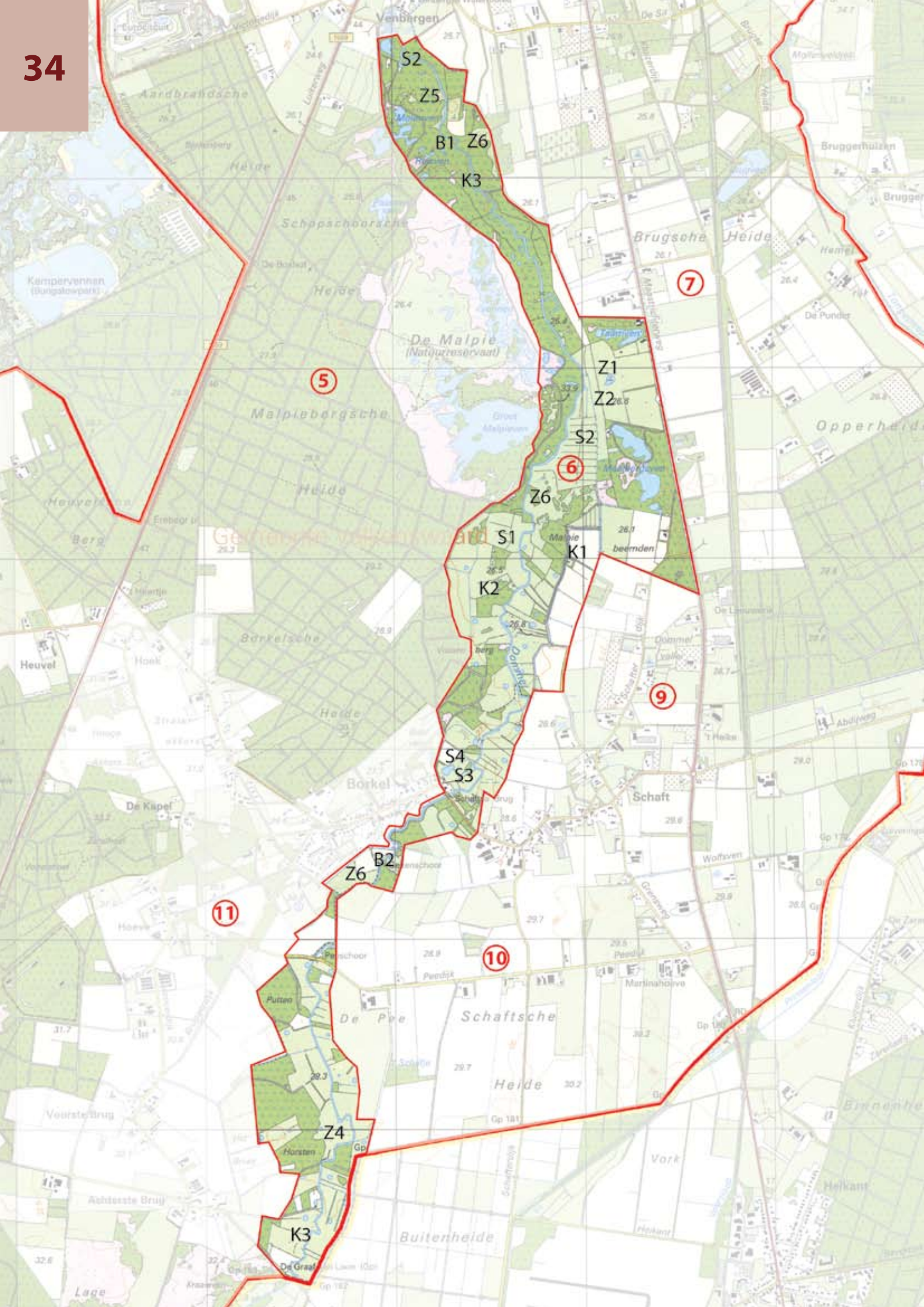
- K1 Een ecologische verbinding Schaapsloopven realiseren met natuurgebied Tongelreep (EHS/structuurvisie).
- K2 Middels het actief inzetten van groen-blauwe diensten kleinschaligheid van het kampenlandschap ten westen van de Maastrichterweg versterken en de mogelijkheid tot "ommetjes" verbeteren.
- K3 Ontwikkelen omgeving Driebruggen - Zeelberg als recreatief punt / entree.
- K4 Behoud en vergroten van de natuurwaarde van het beekdal van de Tongelreep (Natura 2000).
- K5 Vergroten natuurlijke kwaliteit Schaapsloopven door uitvoering beheer- en herstelplan (beheer- en herstelplan natuurgebieden, gemeente Valkenswaard, 2009).

Bedreigingen

- B1 Verrommeling en aantasting van de cultuurhistorische identiteit van buurtschappen Zeelberg en Deelshurk door autonome ontwikkelingen.
- B2 Vanuit het bedrijfsleven kijkt men naar het groene gebied (o.a. Schaapsloopven, Tongelreepdal en het verbindingsgebied) om te kunnen uitbreiden.
- B3 Verrommeling en aantasting van de zone tussen De Vest en het beekdal van de Tongelreep.

SWOT 5 De Malpie

Sterkte	
S1	Zeer hoge natuur- en landschapswaarden (Natura 2000).
S2	Een uitgebreid netwerk van recreatieve routes.
S3	Mooie landschappelijke inpassing van de Luikerweg.
Zwakte	
Z1	Hoge recreatiedruk op het gedeelte met de meest kwetsbare natuur.
Z2	De kwaliteit en capaciteit van wandel- en fietspaden is beperkt.
Z3	Confrontatie verschillende gebruikers (wandelaars/fietsers/skaters/rollaters) op doorgaande route Malpie. Onder andere veroorzaakt door enkel één mogelijkheid voor heen en weer tussen Venbergse Watermolen en Borkel.
Z4	De ligging van intensief gebruikte agrarische percelen in de bossen op de Borkelse Heide.
Z5	De intensieve landbouw aan de bosrand.
Z6	Een groot deel van de eentonige naaldbossen kent een relatief lage recreatieve en natuurlijke waarde.
Kansen	
K1	Vergroten natuurwaarden; onder andere voor het groter maken heide- en vennengebied middels boskap (Natura 2000, herstel natte natuurparel, plannen Natuurmonumenten en Waterschap).
K2	Akker in de bossen Borkelse Heide is aangemerkt als nieuw te verwerven natuur (WILG).
Bedreigingen	
B1	Nieuwe recreatieve ontwikkelingen Venbergse Watermolen en Maastrichterweg zouden de natuurwaarden kunnen aantasten, onder andere door het vergroten van de recreatieve druk.

SWOT 6 Beekdal van de Dommel

Sterkte

- S1 Hoge landschappelijke, recreatieve en natuurlijke waarden van het beekdal.
- S2 Enkele karakteristieke elementen en structuren zoals de watermolen en oorspronkelijke vloeiveldsystemen zijn nog te herkennen in het landschap.
- S3 Landschappelijk fraaie buffer tussen de kernen Borkel en Schaft.
- S4 Het is mogelijk om vanuit Borkel langs de beek te wandelen.

Zwakte

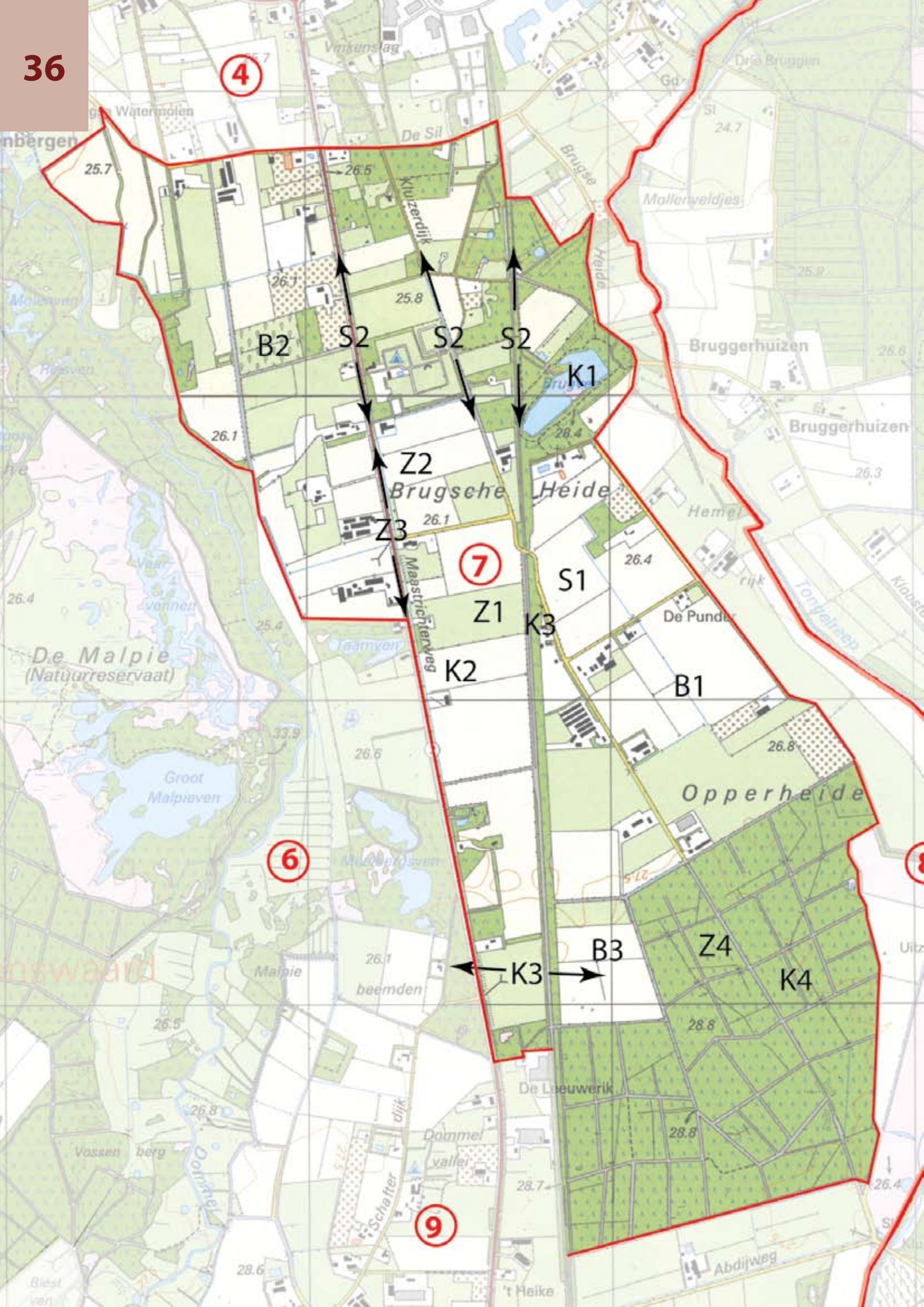
- Z1 Het oorspronkelijk kleinschalig beekdallandschap is op veel plekken verdwenen.
- Z2 Het contrast beekdal versus hogere gronden is op sommige plekken vervaagd.
- Z4 De Dommel is op veel plekken beperkt zichtbaar en beleefbaar, onder andere door slechte toegankelijkheid van het beekdal voor de wandelaar.
- Z5 Intensief recreatief gebruik (kanovaart) conflicteert met de hoge natuurwaarden (Natura 2000).
- Z6 Langs de Dommel liggen nog percelen van particulieren. Een deel daarvan is verrommeld, terwijl ze ook zijn aangewezen als EHS.

Kansen

- K1 Vergroten natuur- en landschapswaarden door realiseren EHS en herstel natte natuurparel. Gerichte aankopen vormen daarbij een belangrijke kans om dit voor elkaar te krijgen (WILG).
- K2 Behoud en ontwikkelen van natuurwaarden van het zuidelijke deel tussen Malpie en De Plateaux door aanwijzing als Natura 2000 gebied, waardoor er ook meer wisselwerking voor de recreant ontstaat tussen de Malpie en het Dommeldal.
- K3 De ontwikkeling van het Dommelpad maakt een noord-zuidgerichte dooradering van het Dommeldal mogelijk.

Bedreigingen

- B1 Verder ontwikkeling van intensieve recreatieve activiteiten, waaronder kanovaren kan de natuurwaarde van het gebied bedreigen.
- B2 Afrasteringen om particuliere terreinen kunnen het gebied een ontoegankelijk aanzien geven en de migratie van dieren belemmeren.

SWOT 7 Brugse Heide & Opperheide

Sterkte

- S1 Goed functionerend, relatief grootschalig landbouwgebied.
- S2 Herkenbare noord-zuidgerichte structuren (Maastrichterweg, Kluizerdijk en de Spoorlijn) begrenzen de heldere, rationele verkaveling van dit jonge ontginningenlandschap.

Zwakte

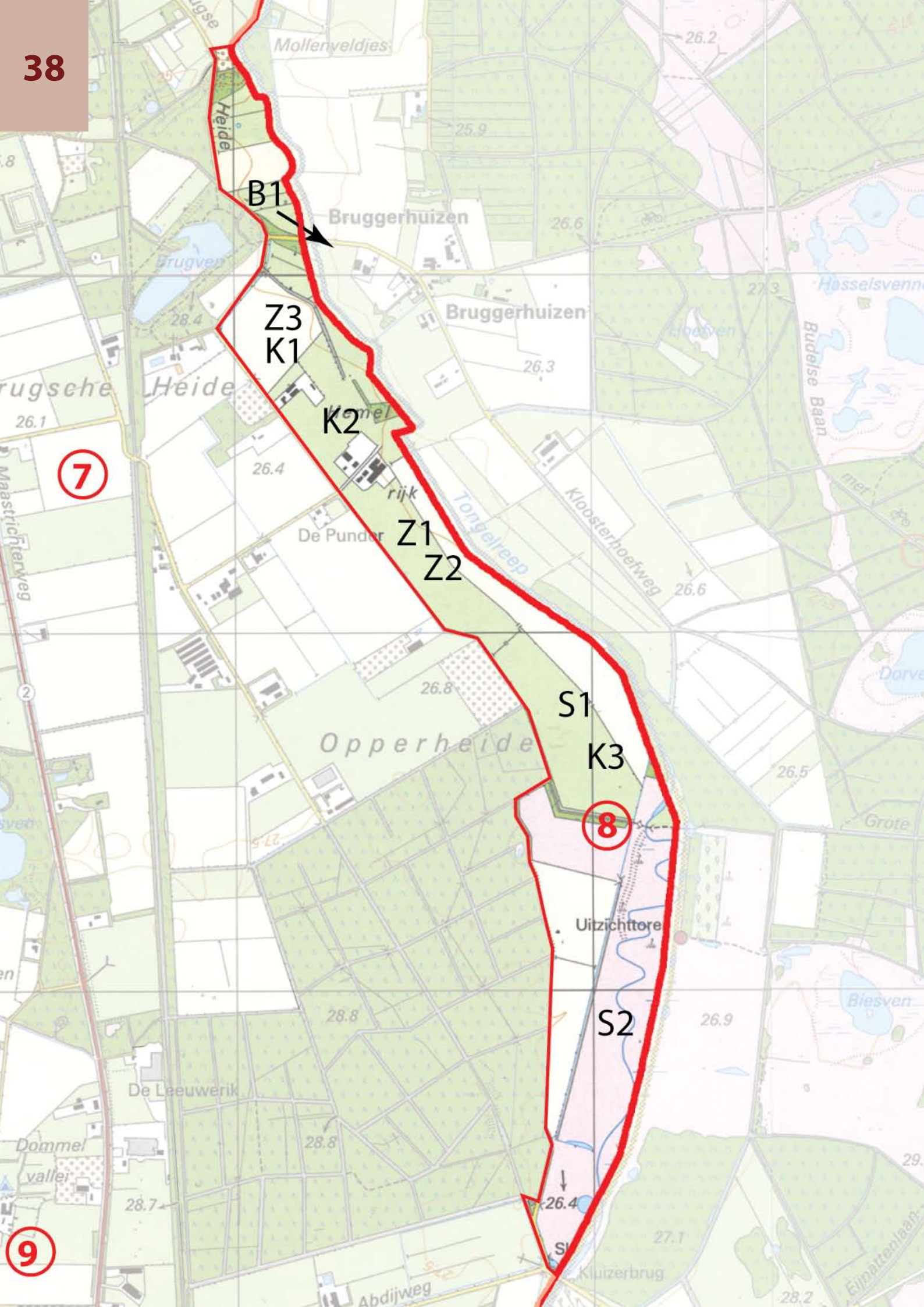
- Z1 Weinig oostwest-verbindingen, de Maastrichterweg en oude spoorbaan vormen een barriere.
- Z2 Recente grootschalige ontwikkelingen aan de Maastrichterweg, zijn landschappelijk niet goed ingepast. Hierdoor ontstaat een verrommeld beeld.
- Z3 Geen eenduidige uitstraling Maastrichterweg als lange doorgaande landschappelijke structuur.
- Z4 Ruiters lopen wandelaars in de weg in de bossen van de Opperheide

Kansen

- K1 Middels beheermaatregelen natuurwaarden Brugven vergroten (Beheer- en herstelplan natuurgebieden Valkenswaard, 2009-2015).
- K2 Door de Maastrichterweg op te waarderen als recreatieve ontwikkelingsas kunnen de recreatieve mogelijkheden van de gemeente Valkenswaard worden vergroot en de ruimtelijke kwaliteit van de Maastrichterweg versterkt (structuurvisie).
- K3 Middels ecologische verbindingen het Leenderbos met de Malpie verbinden, onder andere door uitvoering van de EVZ Maastrichterweg (inrichtingsplan EVZ Valkenswaard-Bergeijk, DLG 2009) en door het ontwikkelen van een landgoederenzone (Structuurvisie en uitvoeringsprogramma Dommelvallei)
- K4 Vergroten natuurwaarde opperbos door omvorming dennenbos of bosranden naar meer structuurrijk bos, middels geïntegreerd bosbeheer.

Bedreigingen

- B1 In GroenBlauwe diensten zijn enkel struweelhagen in betreffende pakket voor dit gebied opgenomen, maar de potentie als landbouwgebied laat weinig landschapselementen toe,
- B2 Handhaven intensieve veehouderij + boomteelt is een bedreiging voor de natuurwaarden Malpie en de landschappelijke karakteristiek (WILG / Natura 2000)
- B3 Privégronden met hekwerken vormen belemmering voor een goede werking van een nieuw aan te leggen EVZ

SWOT 8 Beekdal van de Tongelreep

Sterkte

- S1 Herkenbaar, open beekdal in het landschap.
- S2 Het zuidelijk deel, ten noorden van Kluizerbrug / Abdijweg is al natuurlijk ingericht en kent een hoge ecologische waarde.

Zwakte

- Z1 Het noordelijke deel van de beek is nagenoeg geheel genormaliseerd en heeft een recht verloop.
- Z2 De beek zelf is nauwelijks zichtbaar in het landschap.
- Z3 Weinig wandelmogelijkheden in het beekdal.

Kansen

- K1 Mogelijkheden voor ommetje Bruggerhuizen bij verdere ontwikkeling van het gebied.
- K2 Kansen voor realisatie EHS, o.a. door particulieren.
- K3 Beekdal betrekken bij Oost-West verbinding tussen Leenderbos, Opperheide, Dommelbeemden en Malpie.

Bedreigingen

- B1 Bij vernatting van het gebied kan een conflict ontstaan met buurtschap Bruggerhuizen.

6

kenswaard

29.2

28.9

Vassen berg

26.8

Biest
ven27.7
rkel

Schaftse Brug

Gekenschoor

S4

S3

S2 B1

Z1
Z3

S1

B2

Schafter
dijk

9

Z2

K1

K2

Schaft

29.6

Wolfsven

De Leeuwerik

K2

't Heike

Grensweg

29.8

29.5
Peedijk

Martinahoeve

28.9

Peedijk

Schaftsche

Pee

30.2

Gp 180

RD

10

SWOT 9 Omgeving Schaft

Sterkte

- S1 Buurtschap met mooie (monumentale) bomen en oude boerderijen.
- S2 Een kleinschalig en aantrekkelijk landschap, er is een sterke relatie van het dorp met het landelijke gebied onder andere door doorzichten vanuit het dorpslint op het landschap.
- S3 Tuinen lopen over in het landschap.
- S4 Herkenbare afwisseling van oude akkercomplexen op hogere gronden en grasland op de lagere vochtige delen.

Zwakte

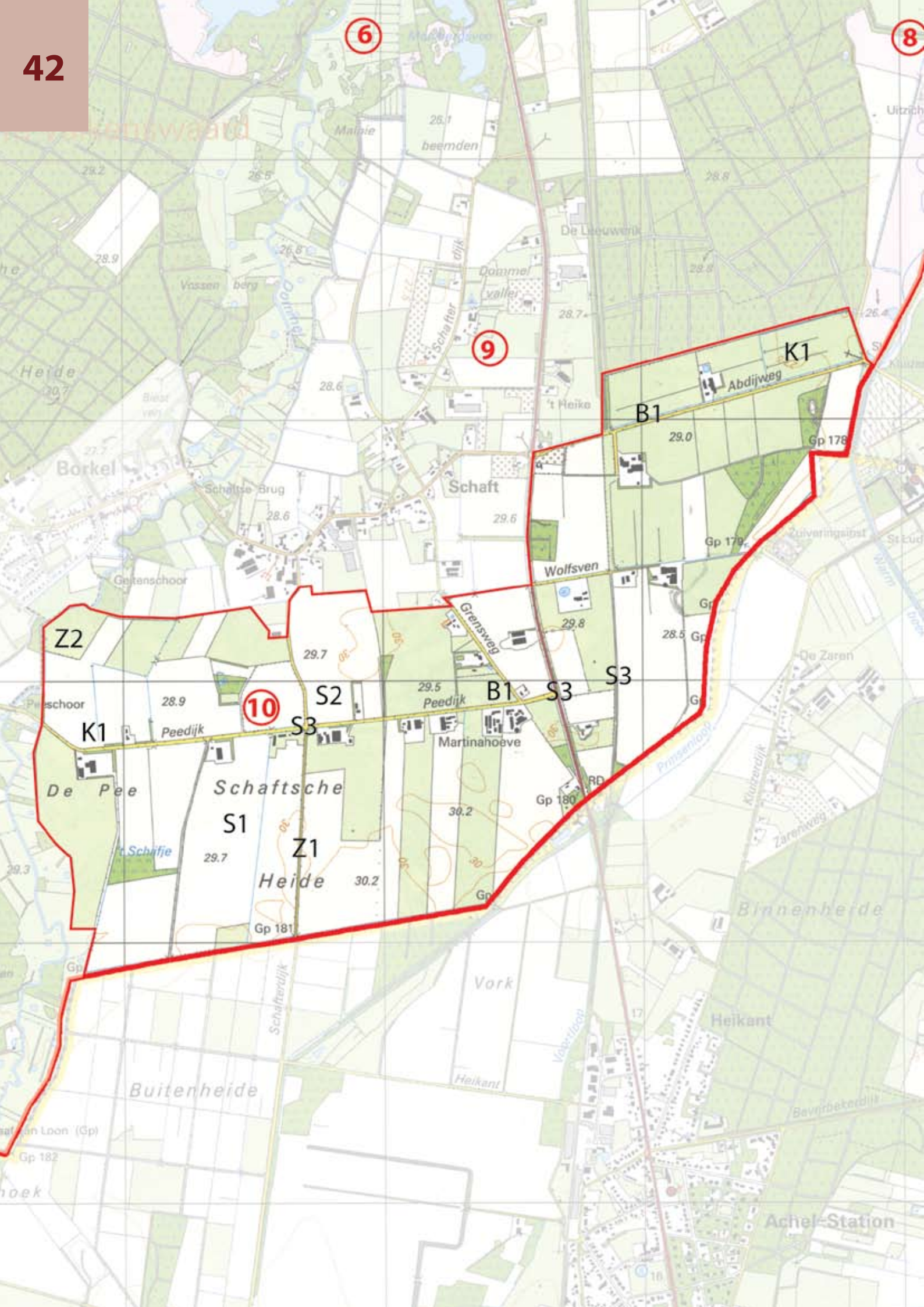
- Z1 Doordat landschapselementen verdwijnen staat de cultuurhistorische kleinschaligheid van het landschap onder druk.
- Z2 Sterke verrommeling door autonome ontwikkelingen in het gebied tussen Schaft en de Maastrichterweg, de grootschalige ontwikkelingen die veelal 'kaal' in het landschap liggen botsen met het kleinschalige, dorpse karakter van Schaft.
- Z3 Het contrast tussen het kleinschalige landschap rond het dorp en de grootschalige Schafterheide vervaagt.

Kansen

- K1 De verdere uitbreiding paardenhouderijen en recreatieve bedrijven aan de Maastrichterweg en Schafterdijk biedt kans om de landschappelijke kwaliteit te versterken.
- K2 Mogelijkheid "Rood voor Groen" in de vorm van nieuwe landgoederen.

Bedreigingen

- B1 Bij het dichtbouwen van het dorpslint gaan doorzichten naar het buitengebied verloren.
- B2 De ontwikkeling van grootschalige recreatieve voorzieningen aan Schafterdijk vormt een bedreiging voor het kleinschalige landschap (Structuurvisie).

SWOT 10 Schaftse Heide

Sterkte

- S1 Een herkenbaar grootschalig en open landschap van de jonge ontginningen.
- S2 Goed ontwikkeld landbouwgebied.
- S3 Herkenbare structuren noord-zuid en oost-west. Respectievelijk de Maastrichterweg - spoordijk en Peedijk - Abdijweg.

Zwakte

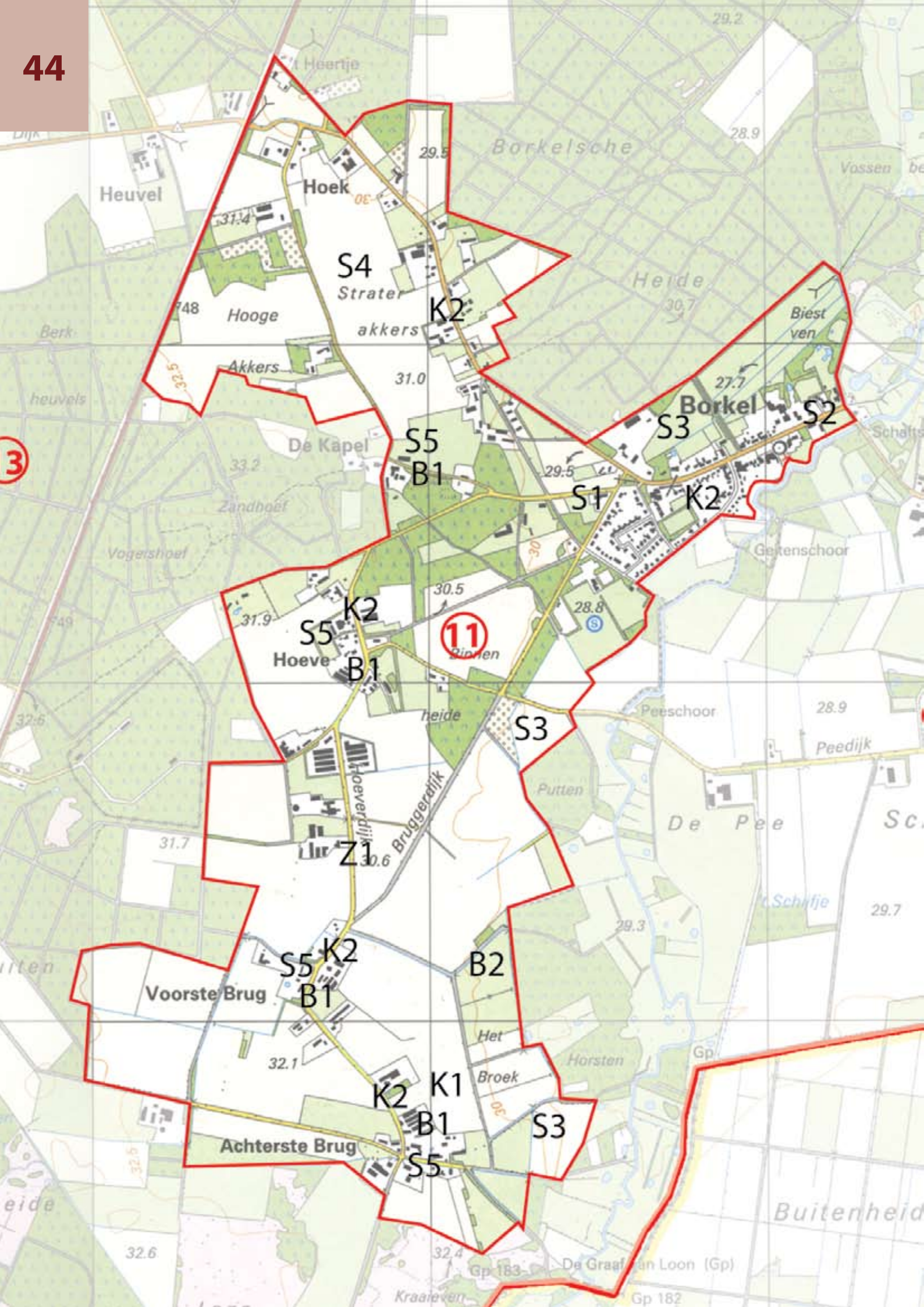
- Z1 Recreatieve ontwikkelingen komen niet goed van de grond. Bijvoorbeeld een fietspad tussen de Belgische grens en de Peedijk.
- Z2 De overgang tussen de landbouwpercelen en de Dommel is abrupt: op sommige plekken is er geen 25 meterzone, waardoor de invloed van de landbouw op met name de waterkwaliteit en verstoring hier groot is.

Kansen

- K1 Inzet groen blauwe diensten ter verbetering van de overgang tussen landbouw en het beekdal.

Bedreigingen

- B1 Het intensieve agrarisch gebruik kan leiden tot het verloren gaan van de landschapswaarden en dan vooral de grofmazige structuur van beplanting langs wegen.

SWOT 11 Omgeving Borkel

Sterkte

- S1 Borkel als kleine dorpskern liggend in een aantrekkelijk landschap, tussen bossen en het beekdal van de Dommel.
- S2 Bijzondere laanbeplanting, met name ten zuidoosten van Borkel.
- S3 Nabijheid van bijzondere natuurgebieden.
- S4 Herkenbare ligging van oude akkercomplexen (bolle akkers).
- S5 Kapel, Achterste Brug, Voorste Brug en Hoeve: cultuurhistorisch waardevolle buurtschappen. Sterke relatie bebouwing en landelijk gebied.

Zwakte

- Z1 Het verdwijnen van landschapselementen in de tijd zorgen voor verdere schaalvergroting van het landschap.

Kansen

- K1 Kansen voor verbrede landbouw en kleinschalige recreatieve ontwikkelingen in dit verder al recreatief aantrekkelijk gebied indien ruimtelijke kwaliteit gewaarborgd is.
- K2 Versterken van de buurtschappen d.m.v. groenstructuren.

Bedreigingen

- B1 Verloedering van leegstaande stallen met name in het gebied van de verschillende buurtschappen.
- B2 Vernatting / natte natuurparel (in het beekdal van de Dommel; Horsten en Putten) conflicteert met landbouw.

12 Beekerheide & beekdal van de Beekloop

Sterkte

- S1 Herkenbaar agrarisch landschap op jonge ontginningen met recht wegenpatroon.
- S2 Ten zuiden van Bergeijkse Dijk een heldere structuur van eiken en lange doorzichten over het landschap.
- S3 Goed ontwikkeld landbouwgebied.

Zwakte

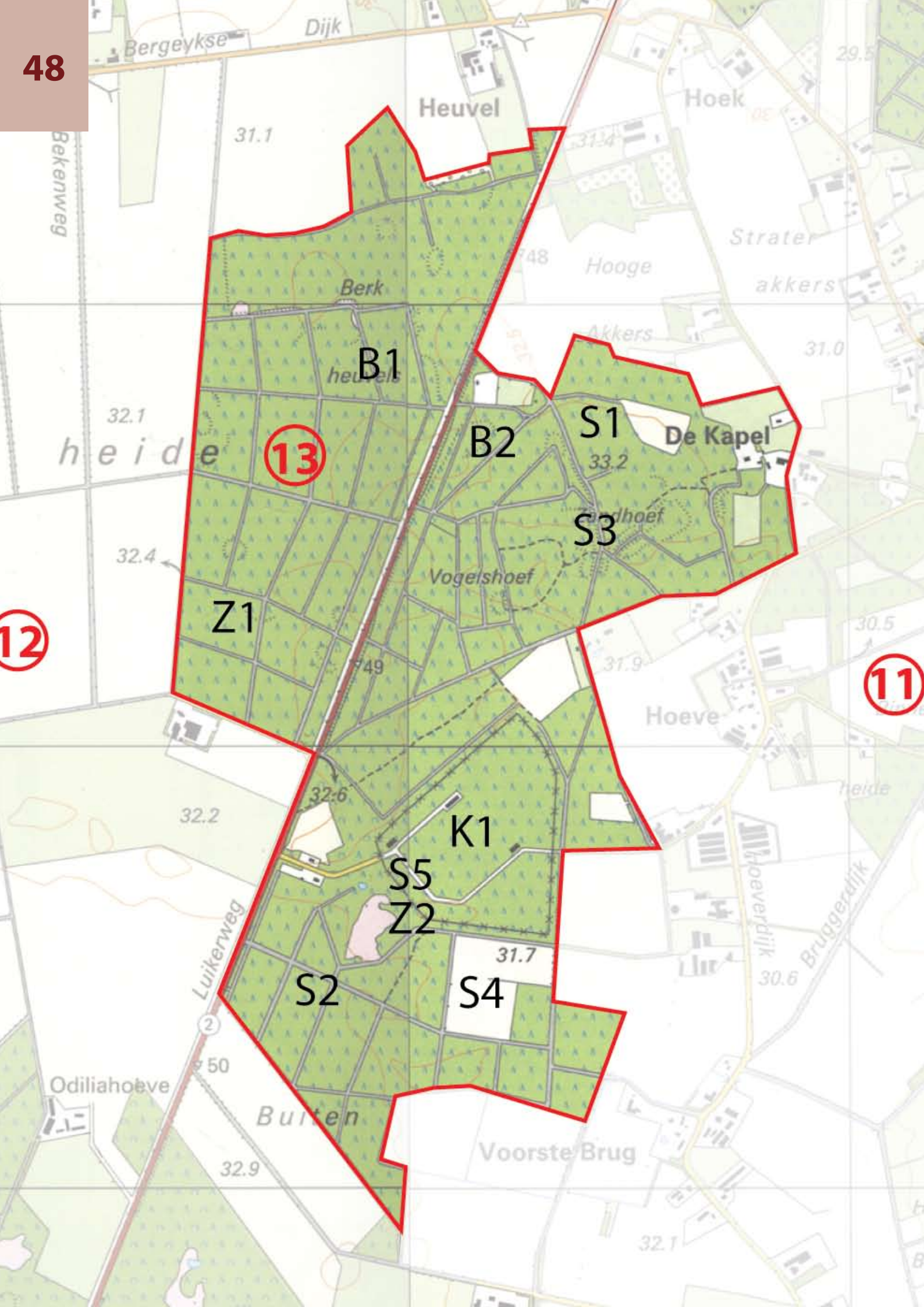
- Z1 Invloed agrarisch gebruik op naastgelegen bos- en natuurgebieden.

Kansen

- K1 Ontwikkeling ecologische verbindingszone tussen bossen Berkheuvels en de bossen van het Koolbliksvan.
- K2 Ontwikkeling ecologische verbindingszone bij de Kempervennen (Inrichtingsplan EVZ Valkenswaard-Bergeijk, DLG 2009).
- K3 Vergroten van de natuurwaarden en herstel van de waterhuishouding in het beekdal van de Beekloop middels uitvoering van de inrichtingsvisie Keersop en Beekloop (DLG en Waterschap De Dommel, 2007).
- K4 Versterken landschappelijke structuur en recreatieve waarde Bergeijkse Dijk d.m.v. wegbeplantingen.

Bedreigingen

- B1 Conflict tussen herstel van de waterhuishouding en de bestaande landbouw.

SWOT 13 Bossen bij Hoeve

Sterkte

- S1 Het bosgedeelte langs de Bekerheide heeft een rechte opzet; het bosgebied aan De Kapel en Hoeve heeft een rafelige rand doordat het aan oude cultuurgronden grenst.
- S2 De bossen zijn ecologisch waardevol als verbinding tussen De Malpie en De Plateaux.
- S3 Het bos heeft recreatieve waarde voor kampeers in Borkel.
- S4 De akkers liggen als kamers in het bos, dit zorgt voor afwisseling in de vaak eenvormige bossen.
- S5 De aanwezigheid van het Reisven als klein ven met natuurwaarden nabij het voormalige MOB-complex.

Zwakte

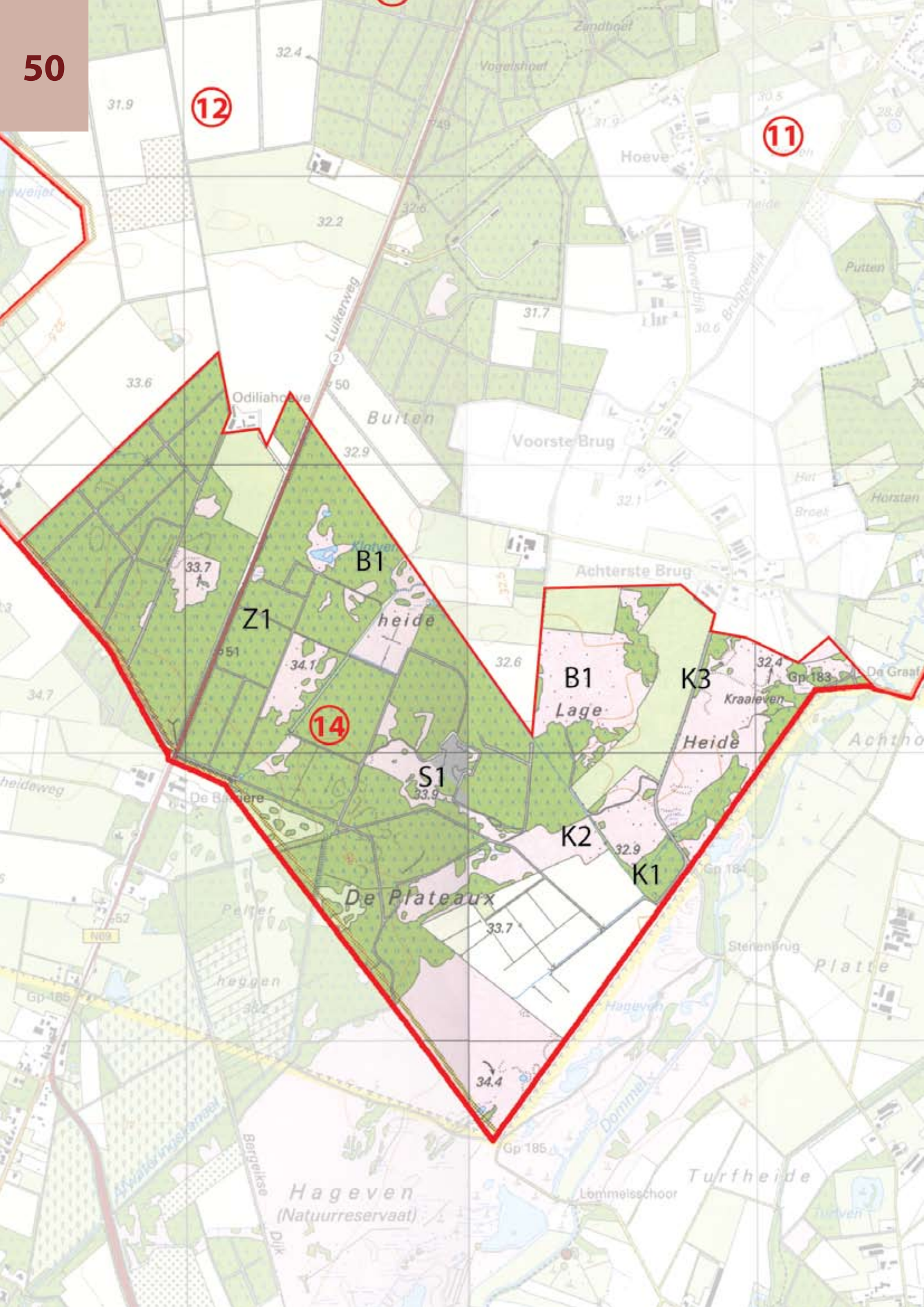
- Z1 Intensief agrarisch gebruik langs en in het bos.
- Z2 Het Reisven en omgeving zijn sterk vergrasd en verdroogd.

Kansen

- K1 Omvorming van het MOB-complex, naar droge en natte heide. Dit biedt een kans om het gebied als robuuste stapsteen te laten fungeren tussen Natura 2000-gebied De Malpie en De Plateaux.

Bedreigingen

- B1 Het gebied kent veel privé-eigendommen, waardoor er weinig grip is op kwaliteit
- B2 Gebruik dat strijdig is met het bestemmingsplan.

SWOT 14 De Plateaux

Sterkte	
S1	Hoge ecologische waarde vanwege de aanwezigheid van een groot aantal biotopen.
Zwakte	
Z1	Gevaarlijke aansluiting ingang natuurgebied op Luikerweg.
Kansen	
K1	Behoud en herstel van grensoverschrijdend natuurgebied (heide, vennen en moeras) en realisatie van wandelpaden.
K2	Kans voor behoud en verbetering van het natuurgebied door aanwijzing als Natura 2000 gebied.
K3	Ingang via Achterste Brug gecombineerd met fietsverbinding naar België en aansluiting op het fietsknooppuntennetwerk.
Bedreigingen	
B1	Scherpe overgang tussen landbouw en natuur; conflict i.v.m. vermesting.

Landschap

Behoud en versterken van het landschap betekent het behouden en versterken van de unieke, onderscheidende kenmerken van de vier landschapstypen die Valkenswaard rijk is en het in stand houden en versterken van de grenzen en overgangen hiertussen. Dat vraagt om maatwerk. Niet overal is meer landschapselementen bijvoorbeeld meer landschappelijke kwaliteit. In het akkerdorpenlandschap moeten de akkers juist open blijven maar randen ervan worden versterkt. Erfbeplantingen kunnen hier worden ingezet om een geleidelijke groen/rode gemêleerde overgang te maken van dorp c.q. bebouwing naar akker of beekdal. In het beekdallandschap ligt het voor de hand om de vroeger aanwezige elzensingels en houtwallen op de kavelgrenzen terug te brengen en hiermee het landschap kleinschaliger en ecologisch interessanter te maken. Maar niet alle drie de beekdalen waren van oorsprong hetzelfde en grote delen van het dal van de Tongelreep en de Keerop/Beekloop zijn voor ze in de 20e eeuw werden ontgonnen altijd open en moerassig geweest. In het jong ontginningenlandschap dient terughoudend te worden omgegaan met het aanbrengen van landschapselementen. Naast het accentueren van de randen van deze gebieden ligt de opgave veel meer in het aanzetten van het grofmazige net van (zand)wegen met laanbomen of houtwallen. De lanen en houtwallen die er staan, moeten wel de kans krijgen vitaal tot wasdom te komen en, in geval van houtwallen, een zekere natuurfunctie te gaan vervullen. Erven in het jong ontginningenlandschap worden met groen ingepast. Maar niet alles hoeft te worden gecamoufléerd. Juist deze landschappen kunnen het hebben om het uiterlijk van eigentijdse, vitale landbouw prijs te geven.

Behoud en versterken van het landschap betekent ook het behouden en versterken van de vier onderscheiden "lange lijnen". Daarbij geldt dat ze ieder zo veel mogelijk als één samenhangend landschapselement element behouden zouden moeten worden. Gaten in de beplantingsstructuur, zoals bijvoorbeeld het meest zuidelijke deel van de spoorlijn, worden waar mogelijk hersteld. Onderbrekingen van de lijn (b.v. als gevolg van een rotonde) en afbuigingen (b.v. de overgang Luikerweg naar Lage Heideweg) worden zorgvuldig vormgegeven met respect voor de oorspronkelijke lijnvoering.

Aandacht vraagt de passeerbaarheid van vooral de Luikerweg en de Maastrichterweg door (recreërende) mensen en dieren. Een verbinding tussen de natuur van het Leenderbos enerzijds en de Malpie anderzijds, met een adequate faunapassage over de Maastrichterweg ter hoogte van het Meelbergsven, is belangrijk om groter wild tussen beide gebieden te laten migreren.

De Maastrichterweg is in de structuurvisie aangewezen als

ontwikkelingsas voor grootschaliger recreatieve ondernemingen. Door hier ruimte te bieden voor zulke ontwikkelingen, in een landschap dat het kan hebben om wat grootschaliger elementen op te nemen, kunnen kleinschaliger of gevoeliger gebieden worden ontzien. Bij de inpassing van de nieuwe voorzieningen wordt aangesloten bij de kenmerken van het gebied (oriëntatie, plaats van de gebouwen en ontsluiting gericht op de Maastrichterweg, orthogonale opzet van het gebied en de hoofdrichting haaks op de weg, geen uitstraling (visueel, drukte) naar het ommeland. Belangrijk is dat voor deze ontwikkelingen een toetsingskader wordt opgesteld waarin naast deze punten onder andere ook richtlijnen voor bijhorende bebouwing wordt opgenomen.

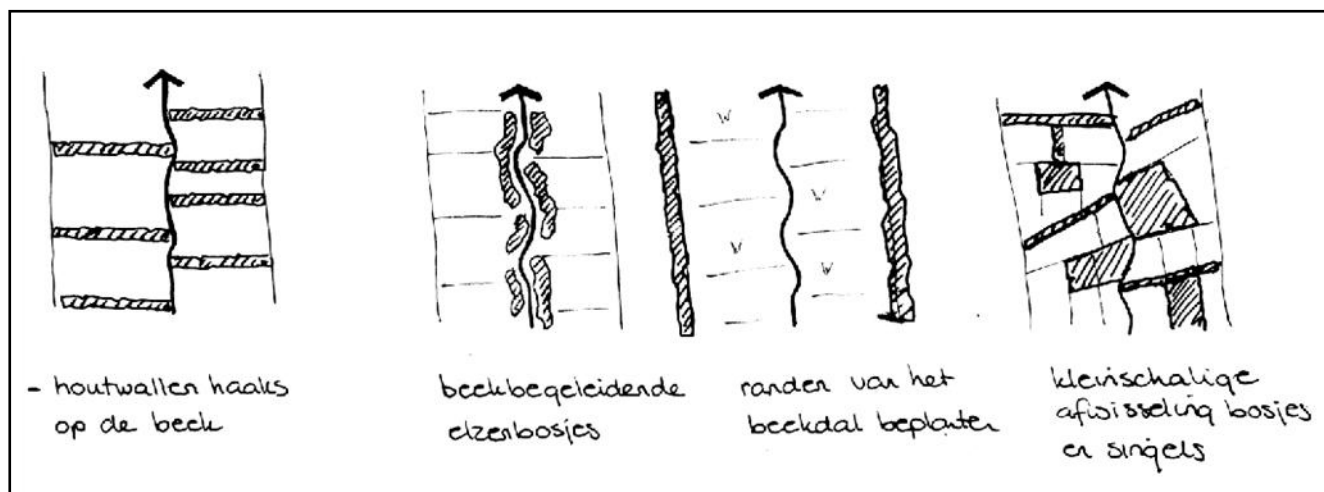
Naast de vier "lange lijnen" zijn er nog andere wegen waarvan de beplanting de hoofdstructuur van het landschap mede bepaalt. Deze wegbeplantingen worden waar nodig en mogelijk (eigendommen, kabels en leidingen) aangevuld tot doorgaande linten. Verder is behoud van deze lanen het credo, wat bijvoorbeeld betekent dat bij reconstructie van een weg de laanbomen het liefst gehandhaafd blijven en wanneer dat niet mogelijk is alles in het werk wordt gesteld om ruimte te maken voor herplant. Bovenstaande betekent natuurlijk niet dat alle andere wegbeplantingen geen waarde voor het landschap hebben en zo maar kunnen verdwijnen. Ook zij dragen bij aan een aantrekkelijk landschapsbeeld en over het algemeen ook aan de specifieke herkenbaarheid van de verschillende landschappen. Ook hier geldt dat behoud en eventueel aanvullen belangrijk is. Maar de prioriteit ligt bij de aangegeven hoofdstructuur.

Daarnaast draagt monumentale laanbeplanting langs de invalswegen bij aan de groene binnenkomst van Valkenswaard.

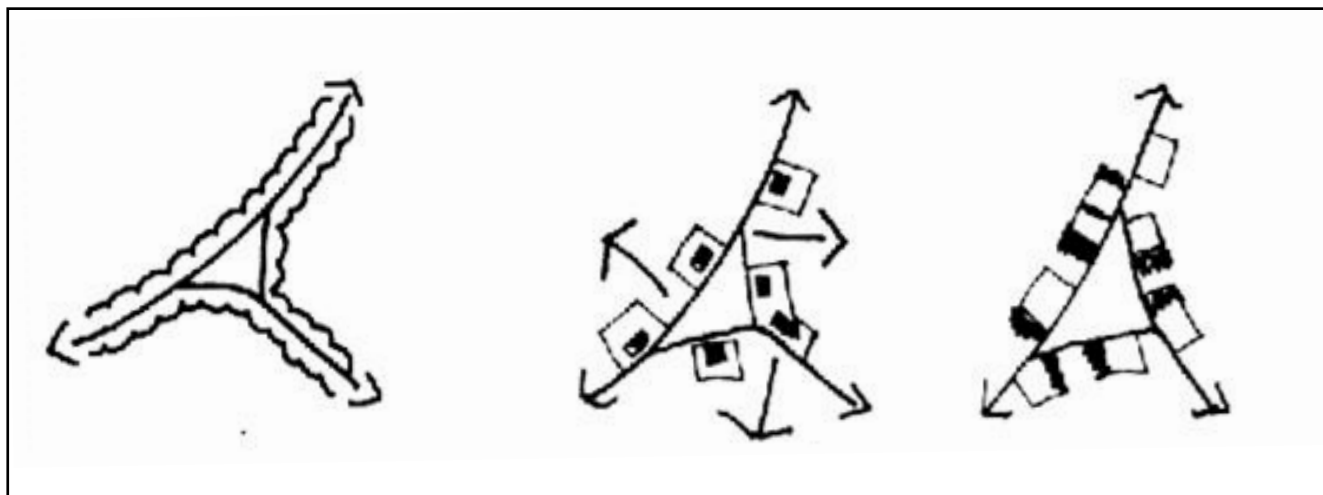
De bomenstichting heeft een inventarisatie gemaakt van alle waardevolle/monumentale bomen in Valkenswaard. Net als voor de hoofd lanenstructuur (waar ze in een enkel geval ook mee samenvallen) geldt voor deze bomen dat prioriteit ligt bij behoud er van. Dat betekent dat niet alleen de boom zelf, maar ook de standplaats gekoesterd worden. Een belangrijke voorwaarde voor behoud kan zijn om ze, net als de hoofd lanenstructuur, een status te geven in het bestemmingsplan buitengebied.

Natuur

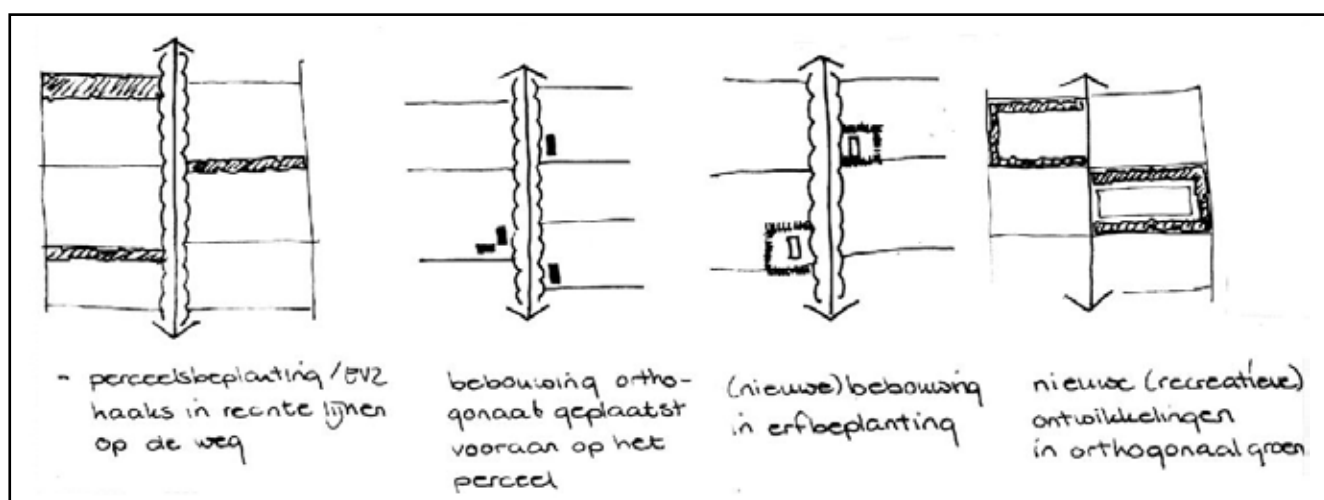
Prioritaire gebieden voor natuur zijn de bestaande bos- en natuurgebieden en de nog te realiseren delen van de EHS. Voor het beheer en de kwaliteitsverbetering hiervan staan de terreinbeherende instanties aan de lat (Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer en Brabants Landschap). Tijdens

Beekdalen

Historische kernen

Maastrichterweg

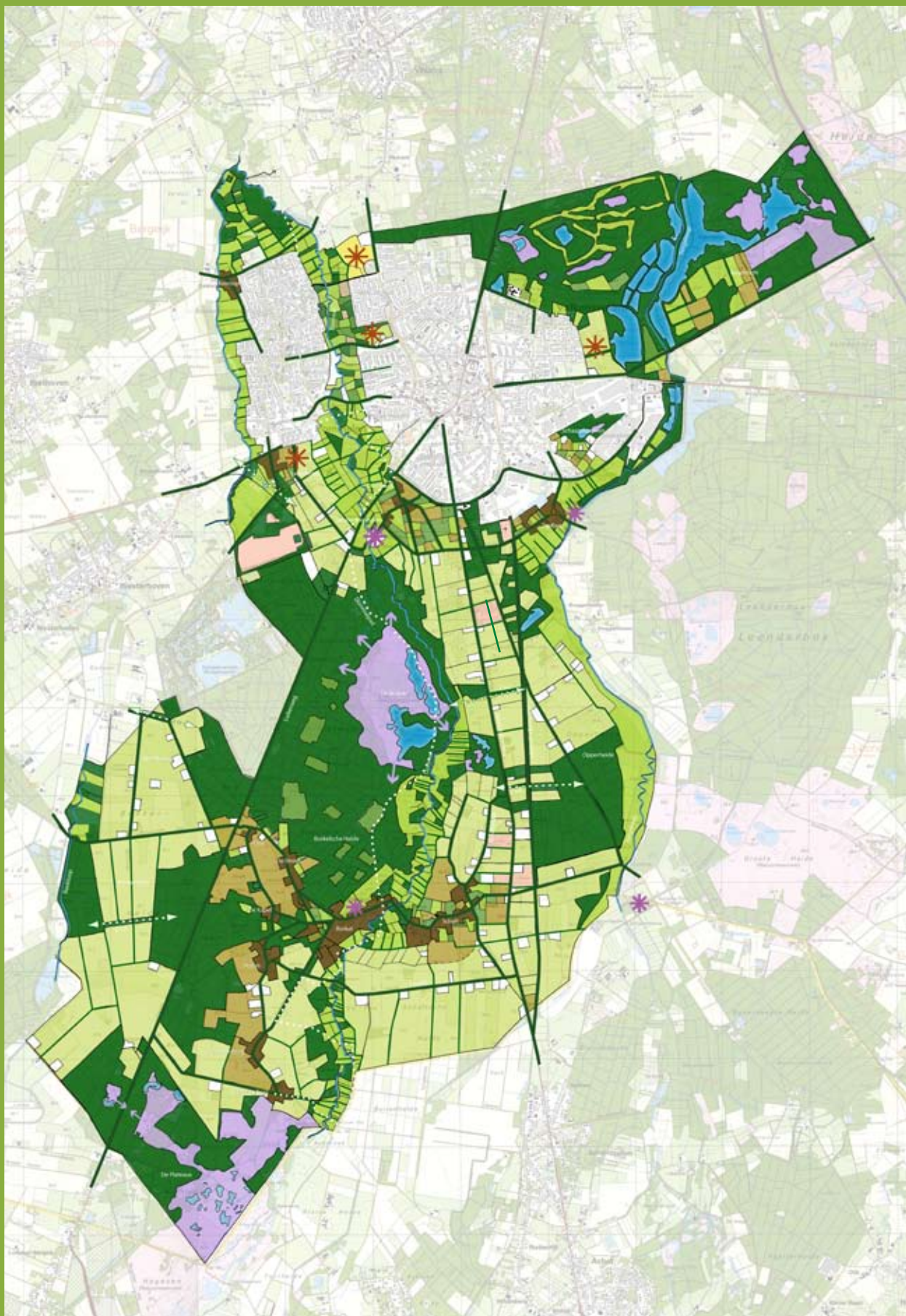
de werksessies die zijn gehouden voor het opstellen van dit landschapsontwikkelingsplan zijn er nog een aantal wensen geformuleerd die betrekking hebben op deze gebieden, zoals het omvormen van monotone dennen opstanden tot structureel, afwisselend bos, het uit productie nemen van een aantal agrarische percelen in het bos en het verminderen of spreiden van de recreatieve druk (zie hieronder). Wanneer financiering van de EHS getemporeerd wordt, zouden als compensatie daarvoor middelen uit een gemeentelijk groenfonds kunnen worden ingezet of compensatieverplichtingen voor (rode) ontwikkelingen elders. De gemeente Valkenswaard zet er dan wel op in dat daarmee naast natuur, ook andere doelen uit dit landschapsontwikkelingsplan worden gerealiseerd. Zo dient compensatie voor nieuw rood in en om de kern Valkenswaard ten goede te komen aan natuur en landschap rond die kern. Dit om het landschappelijk casco te versterken, om uitloop voor bewoners mogelijk te maken en natuur en landschap dicht bij de woonomgeving te brengen.

Recreatie

Een belangrijke opgave in het gebied is het sturen van de recreatieve druk. Om de omgeving van de Venbergse Watermolen en het Malpieven minder druk te maken wordt voorgesteld om bij Borkel en Drie Bruggen (Zeelberg) een satelliet-poort te ontwikkelen (kleine poort, opgewaardeerde parkeerplaats). Dit dient te gebeuren samen met lokale ondernemers en met aandacht voor belangen van omwonenden en van natuur en landschap. In samenhang met een satelliet bij Borkel kan een alternatieve route richting de Venbergse Watermolen worden gemaakt via de westzijde van de Malpiebergsche Heide. Een eventueel succes van het voorstel voor de satellieten en de alternatieve routing valt of staat met voldoende aandacht voor een goede recreatieve zonering in de natuurgebieden (rust). Dat vraagt nog nader onderzoek.

Door in te zetten op een verbetering van de recreatieve gebruiksmogelijkheden van het cultuurlandschap wordt een bijdrage geleverd aan het verminderen van de druk op de natuurgebieden. Daarvoor komen vooral de gebieden rond de Venbergse Watermolen, de zuidzijde van Valkenswaard tot aan Zeelberg / Drie Bruggen en de weide omgeving van Borkel en Schaft in aanmerking. De landschappen lenen zich er het best voor (oude landschappen) en de aanwezige recreatieve poort / satellieten vormen aantrekkelijke toevoerpunten voor recreanten van elders. Deze gebieden liggen ook tegen de kernen aan en dragen zo bij aan het versterken van de gebruikswaarde van het landschap in de directe woonomgeving.

Het Dommelpad, een recreatieve verbinding voor fietsers en wandelaars vanuit Eindhoven richting Belgische grens, is voor een deel door Valkenswaard getraceerd. Dit landschapsontwikkelingsplan voorziet in het realiseren van het Valkenswaardse deel. In het uitvoeringsprogramma is dit als project opgevoerd.

Visiekaart

Kleinschalige afwisseling van natuurlijk grasland, perceelsbeplanting en bosjes.

Kleinschalig mozaiek van erven, perceelsbeplanting en agrarische percelen.

Natuurpark Dommeldal

Grootschalige jonge ontginningen

Open oude akkers

Natuurlijke graslanden

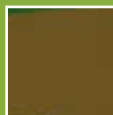
Grootschalige recreatieve voorzieningen omzoomd door opgaand groen

Bos

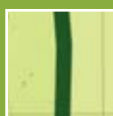
Heide

Historische kernen

Erven

Structuurdragende wegbeplanting

Opgaande beplanting

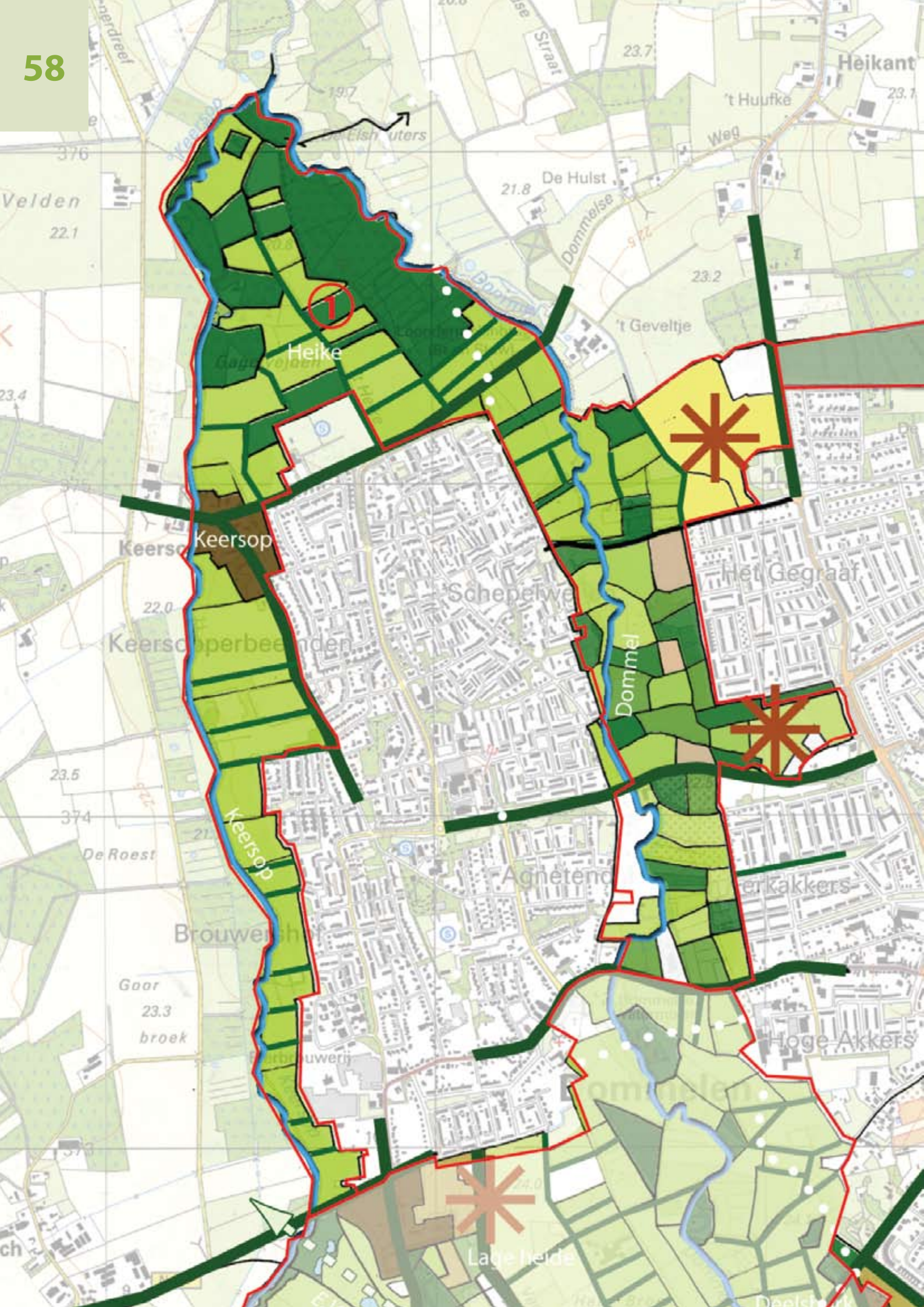
Toekomstige woningbouw

Recreatieve poort of -satelliet

Dommelpad

1 Dorpsrand Dommelen

Opgave

Het op een zorgvuldige en kwalitatief hoogwaardige manier landschappelijk, ecologisch en recreatief verweven van de dorpsranden van Dommelen en Valkenswaard met het omliggende landschap van de beekdalen Dommel en Keersop.

Streefbeeld

Een gevarieerde dorpsrand met mooie overgangen tussen de bebouwingskern en het buitengebied, waarin voor de bewoners volop mogelijkheden zijn tot het maken van ommetjes.

Dorpsrand Keersop: Een afwisseling van extensiever beheerde weilanden, houtsingels en bosjes. Dat alles in een oost-west gerichte structuur, loodrecht op de beek zodat zicht vanuit de wijken op het landschap mogelijk blijft. Langs de beek zelf liggen natuurvriendelijke oevers. Vanuit de wijken lopen een aantal wandelpaden het gebied in. Het buurtschap Keersop vormt een kleinschalige en herkenbare kern waarbij bebouwing, groene erven en omliggend landschap nauw met elkaar verweven zijn.

t Heike: Een kleinschalige afwisselend gebied met extensief beheerde bloemrijke graslanden, rietmoeras, elzensingels en elzenbroekbos. Door de t Heike loopt vanuit Dommelen een laarzenpad dat de Dommel kruist en aansluit op het gebied Elshouters in Waalre.

Dommeldal: Een natuurpark met een afwisseling van extensief beheerde weilanden, bosjes, singels, heggen en struweelhagen. In dit park hebben voorzieningen zoals volkstuinen en dierenweitjes een plek. De volkstuinen zijn met hagen omgeven en de weilandjes met houtwallen. De illegale opstallen zijn verwijderd en de rest van de opstallen ziet er verzorgd uit. Er zijn langzaam verkeerverbindingen door het gebied die Dommelen en Valkenswaard verbinden en een doorlopend wandelpad wat van noord naar zuid loopt. Langs de Dommel liggen doorgaande natuurlijke oevers met een breedte van minimaal 25 meter aan iedere zijde. Er zijn voldoende hondenuitlaatplekken.

Maatregelen fysiek

Dorpsrand Keersop:

- extensiveren gebruik van bestaande akkers en weilanden
- aanplant houtsingels en (hakhout) bosjes
- inrichten natuurvriendelijke oevers langs de Keersop
- realiseren wandelmogelijkheden langs perceelsgrenzen en Keersop. Aansluiten op kern en overzijde van de beek

t Heike:

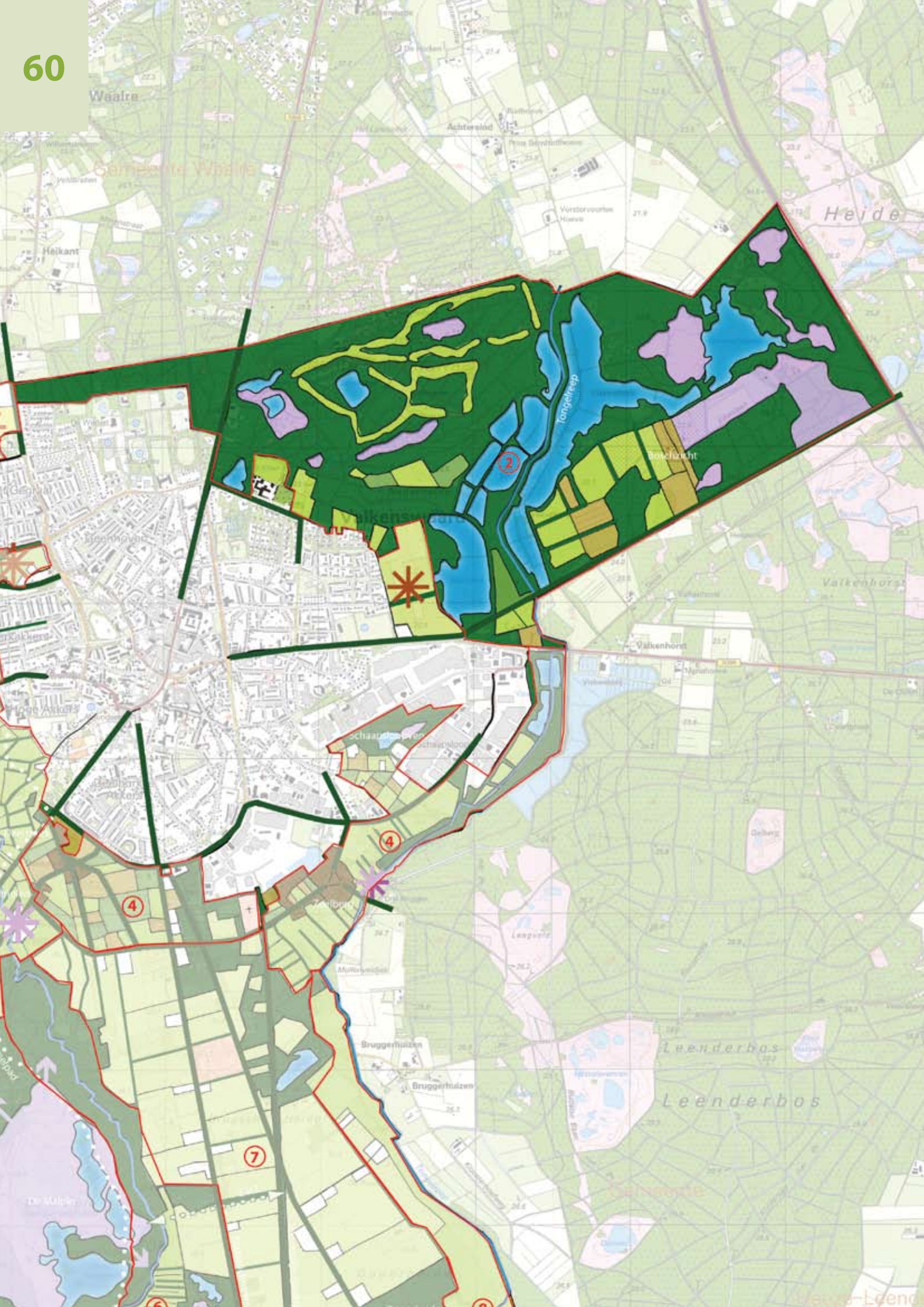
- omvormen akkers naar bloemrijke graslanden en rietmoeras
- aanplant houtsingels en (hakhout) bosjes
- aanleggen wandelpad naar Elshouters

Dommeldal:

- moestuinen en paardeweitjes inkaderen met hagen en houtwallen
- hondenuitlaatstroken aanleggen
- landschappelijk inpassen van bergbezinkbassins
- inrichten natuurvriendelijke oevers langs de Dommel
- Dommelpad aanleggen en wandelpad noord - zuid aanleggen
- op termijn boomteelt omvormen naar natuurpark

Maatregelen beleid

Versterken van het groene casco bestaande uit de beekdalen van de Keersop en de Dommel. Dat versterkt de recreatieve uitloop, brengt natuur en landschap dicht bij huis en vormt een groene afronding van stedelijkheid naar ommeland. Bovendien versterkt het de robuustheid van de natuur langs de Dommel en de Keersop. Slechts een deel van dit gebied is aangewezen als EHS. Maatregelen kunnen worden gefinancierd uit opbrengsten van rode ontwikkelingen in de dorpsrand ter plaatse of compensatieverplichtingen elders.

2 Valkenswaard-Noord

Opgave

De recreatieve druk vanuit de noordelijke woonwijken van Valkenswaard sturen zodat de hoge natuurwaarde van de vijvers en vennen gevrijwaard blijft van verstoring.

Streefbeeld

Gemengd, structuurrijk, bos van eiken, beuken en berken, afgewisseld met vennen, vijvers en heide. Delen van het sportpark en de golfbaan zijn openbaar toegankelijk voor wandelaars. De voormalige landbouwgronden langs de Oude Baan (Boschzicht) zijn bloemrijke graslanden geworden omzoomd door bossingels en vormen een aantrekkelijk decor voor recreanten uit de noordelijke wijken van Valkenswaard en fietsers die van Valkenswaard naar Leende en Aalst rijden. Fiets- en wandelpaden lopen op afstand om de vijvers en vennen heen.

Maatregelen fysiek

- Bos omvormen naar meer structuurrijk bos
- Landbouwgronden omvormen naar structuurrijk bos en bloemrijke graslanden
- Paden- en routestructuur en herzien en deze om de ecologisch gevoelige gebieden heen leggen. (o.a. fietsroute over oude spoorbaan richting Eindhoven)

Maatregelen beleid

Bij het ontwikkelen van de nieuwbouwlocatie Leenderweg groene verbindingen maken tussen natuur en het bestaand woongebied, door de wijk heen. Bij deze ontwikkeling ook een groene bufferzone aanleggen van ten minste 25 meter tussen de kwetsbare natuur en de nieuwe woningbouw.

3 Valkenswaard - Zuidwest

Opgave

De landschappelijke samenhang en contrast van de verschillende landschapstypen (de beekdalen van de Keersop en de Dommel en de tussenliggende hoge gronden) versterken.

Streefbeeld

Dommeldal: Een natuurgebied met moeras en bloemrijke graslanden langs de beek, houtwallen haaks op de beek, afgewisseld met (broek)bossen. Ingebed in dit landschap ligt de Venbergse Watermolen. Dit is een aantrekkelijke en verzorgde uitvalsbasis voor dagrecreanten die zich ontwikkelt tot dé recreatieve poort van het landelijk gebied van Valkenswaard.

Hoge gronden: op de Aardbrandsche Heide, in de omgeving van het Eurocircuit bevindt zich een kern van bos, afgewisseld met een enkel agrarisch perceel. De visuele uitstraling van het Eurocircuit naar de omgeving beperkt zich tot de Monseigneur Smetsstraat en is hoogwaardig van aard met aantrekkelijke en verzorgde perceelsafscheidingsen. Ten oosten van de boskern ligt een grootschalig agrarisch gebied ruimtelijk opgedeeld door enkele lange, structuurrijke houtwallen en wegbeplantingen. De randen naar de beide beekdalen zijn aangezet met beplantingsstructuren (wegbeplanting, houtwallen of bosranden).

Keersopdal: Een open gebied met vooral bloemrijk grasland. Langs de beek is een rietmoeraszone met groepen elzen. De Lage Heideweg doorkruist dit gebied en is hier helemaal onbeplant. De kunstwerken die nodig zijn om de weg over de beek te leiden, zijn terughoudend ontworpen met een minimum aan opgaande elementen als bebording, lichtmasten en dragende constructies.

Maatregelen fysiek

Dommeldal:

- Uitvoeren plannen voor Valkenswaard Zuid (waterberging, landgoed, natuur en landschap)
- Aanleg van een ecologische zone van moeras en bloemrijk grasland aanleggen langs de Dommel (100 m breed) tussen Dommelen en de Venbergse Watermolen.

Hoge gronden:

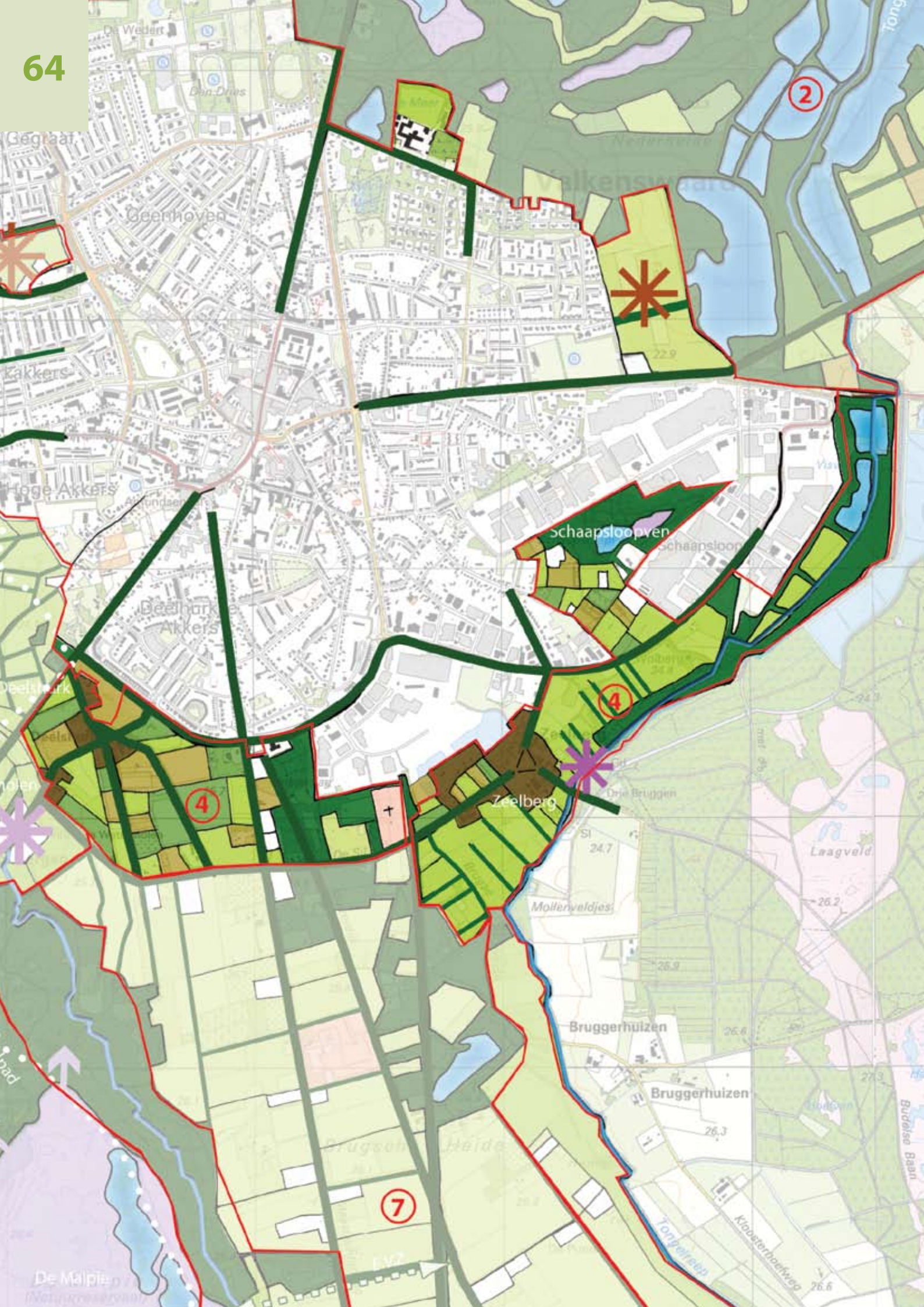
- Versterken wegbeplantingen en houtwallen.

Keersopdal:

- aanleg natuurvriendelijke oevers en aanleg rietmoeras en groepen elzen.
- omvorming agrarische percelen naar bloemrijke graslanden.

Maatregelen beleid

Het Eurocircuit en omgeving vragen om een kwaliteitsverbetering. Zowel ruimtelijk als programmatisch. Daarbij dient ook een oplossing gevonden te worden voor de oude stortplaats. Aandachtspunten daarbij zijn de beeldkwaliteit naar de Mgr Smetsstraat en de toekomstige Lage Heideweg. Belangrijk is dat de randen naar het Keersopdal en naar het gebied aan de oostzijde van het circuit dicht en groen zijn, zodat het onderscheid tussen de verschillende landschappen van Keersopdal, bos en heidelandschap op de hoge gronden en de jonge ontginningen rond de Venbergse Weg duidelijk blijft.

4 Dorpsrand Valkenswaard - Zuidoost

Opgave

Het verzachten van de harde rand van industrieterrein De Vest en het herkenbaar houden van de beide historische buurtschappen.

Streefbeeld

Tongelreepdal: Een afwisseling van bos en weilanden met op perceelsgrenzen houtwallen die loodrecht op de Tongelreep zijn georiënteerd.

Schaapsloopven: is middels een groene corridor met het Tongelreepdal verbonden. De natuurwaarden zijn hersteld.

Buurtschappen: Deelshurk en Zeelberg zijn herkenbare eenheden met een eigen kleinschalige groene dorpsrand en met een eiken beplante historische wegenstructuur.

De Maastrichterweg, Kluizerdijk en de spoorlijn vormen in het landschap duidelijk herkenbare groene lijnen die vanuit de kern van Valkenswaard naar het buitengebied lopen.

Er loopt een veilige en aantrekkelijke recreatieve route van Driebruggen via Zeelberg naar Deelshurk en de Venbergse Watermolen. Deze met eiken beplante route verbindt de recreatieve poorten Venbergse Watermolen en de recreatieve poort Leenderbos met Driebruggen als tussenstop.

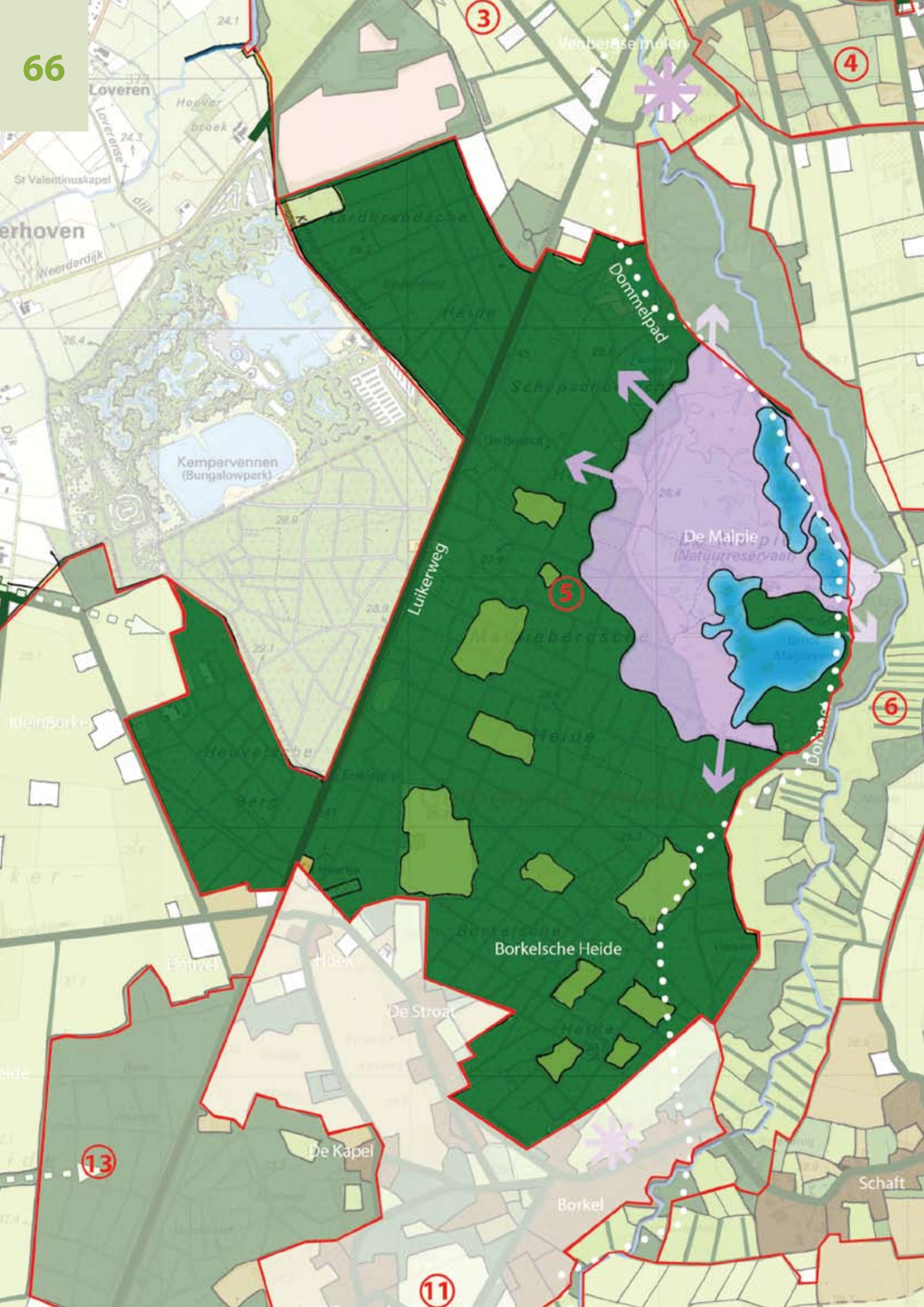
Ten westen van de Maastrichterweg en ten noorden van Zeelberg ligt waardevol kleinschalig agrarisch gebied met bosjes, solitaire bomen, boomgroepen en houtsingels. De beplantingsrichting van de elementen volgen de richting van het oorspronkelijk verkavelingspatroon.

Maatregelen fysiek

- Aanplanten van houtsingels, bij voorkeur haaks de loop van de Keersop.
- Behoud en herstel van de eikenlanen langs wegen: Zeelberg, Sil, De Hoeve, Molenstraat.
- Ten westen van de Luikerweg en ten noorden van Zeelberg: behoud en herstel van bestaande landschapselementen.
- Ten westen van de Luikerweg en ten noorden van Zeelberg: aanplant bosjes, solitaire bomen, boomgroepen en houtsingels.
- Afronden EVZ tussen Beekdal Tongelreep en Schaapsloopven.

Maatregelen beleid

De buurtschappen Deelshurk en Zeelberg zijn belangrijk voor de afronding van de zuidelijke rand van Valkenswaard. Daarnaast zijn het aantrekkelijke woonmilieus en hebben ze een betekenis voor het landschap. Behoud en versterken van de ruimtelijke kwaliteit en leefbaarheid is dus belangrijk. Dat vraagt om een visie op de buurtschappen.

5 De Malpie

Opgave

Het behoud en verder ontwikkelen van de unieke natuurwaarden in het gebied. Daarnaast spreiding van de recreatiedruk vanuit de Venbergse Watermolen.

Streefbeeld

Natuurgebied De Malpie bestaat uit een grootschalig heide en vennengebied. Aan de noordzijde, bij de Malpievennen-noord, zijn bestaande bossen voor een deel omgevormd naar heide. Er is meer contact tussen het Malpieven en de natuur langs de Dommel. Aan de westzijde is het bos en voor een deel naar structuurrijk bos omgevormd met brede bosranden zodat een grotere afwisseling aan soorten en ouderdom is ontstaan. Hierdoor is een groter deel van De Malpie interessant en ontstaat er een spreiding van recreanten. Desondanks blijven er voldoende plekken over waar nauwelijks recreanten komen en waar de natuur permanente rust vindt. Er ligt een tweede fietsroute tussen Borkel en de Malpie in de westelijke bossen parallel aan de Luikerweg. Recreanten worden daardoor beter gespreid en geleid in het gebied en kunnen vanuit Borkel en de Venbergse Watermolen een rondje door het gebied maken terwijl de recreatieve druk op de kwetsbare natuur afgenomen is.

Maatregelen fysiek

- Versterken van het contact tussen het heidegebied rond de Malpievennen en de natuur langs de Dommel door het omvormen van het tussengelegen bos.
- Het omvormen van het bos (Malpiebergsche Heide) tot een aantrekkelijker bos met meer structuur en open plekken.
- Aanleg van een nieuwe recreatieve route ten westen van de Malpieheide ter ontlasting van de bestaande route die de loop van de Dommel volgt.

Maatregelen beleid

De sturing van de toevoer en verspreiding van recreanten alsmede de voorzieningen die daarvoor nodig zijn dienen bepaald te worden in samenhang met de fysieke mogelijkheden en de zonering (rust/druk) in de natuurgebieden (Natura 2000-beheerplan). Dat vraagt nadere studie maar daarmee zijn wel de natuur, de gemeenschap Borkel en de omgeving van de Venbergse Watermolen gediend.

6 Beekdal van de Dommel

Opgave

Het beekdal van de Dommel wordt verder ontwikkeld als een doorgaande ecologische kern van het gebied de Dommelvallei. Behoud en ontwikkeling van natuur volgens de doelstellingen van de EHS en Natte Natuurparel. Het Dommeldal en directe omgeving functioneren als aantrekkelijke hoofdader voor recreatief langzaam verkeer (wandelaars, fietsers).

Streefbeeld

Gevarieerd, kleinschalig en halfopen beekdallandschap met kruiden- en faunarijke graslanden, natte bosjes en rietlanden, in het noorden overgaand naar dichter bebost landschap. Hier is de Dommel een bosbeek. De rand van het Dommeldal wordt aan de westzijde gemarkeerd door de hoger gelegen bossen van de Malpie.

Op de beek wordt gekanood, maar een en ander is zodanig gereguleerd dat de natuur daar slechts in beperkte mate last van heeft. Middels laarzenpaden, zowel langs als dwars op de beek, wordt het de recreant mogelijk gemaakt om de beek te beleven.

Er is een doorgaande zone van ten minste 25 meter breed met natuurvriendelijke oevers.

Maatregelen fysiek

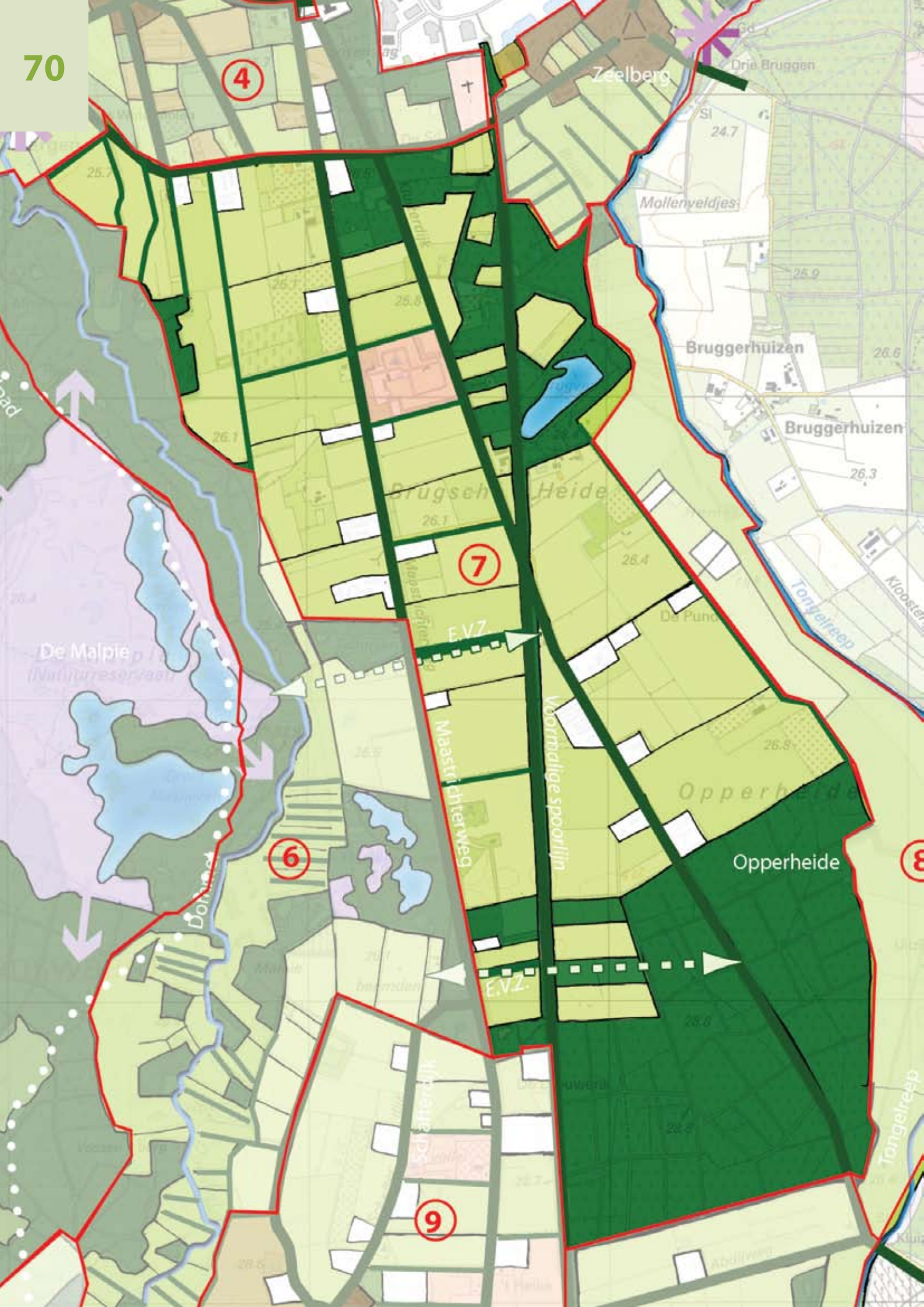
Realisatie van de EHS is een zelfstandig spoor waar gebiedspartijen in samenwerken. In het kader daarvan aanleg van:

- omvormen landbouwgronden naar bloemrijke graslanden en rietmoeras.
- aanleg van (hakhout) bosjes en houtsingels langs perceelsgrenzen.
- struipaden op daarvoor geschikte plekken.
- ontwikkelen natuurvriendelijke oevers.

Dommelpad aanleggen.

Maatregelen beleid

Kanoën op de Dommel is een fantastische belevenis. Voorkomen moet worden dat er zo veel wordt gevaren dat dit ten koste gaat van de natuurwaarden, de rust, en de oevers. Dat vraagt om een zorgvuldige regulering waarbij alle belangen worden betrokken.

7 Brugse heide & Opperheide

Opgave

De recreatieve ontwikkelingen die in de structuurvisie voor de Maastrichterweg zijn voorzien worden landschappelijk ingepast met behoud van de schaal en openheid die bij een jong ontginningslandschap hoort. De bossen blijven gehandhaafd en het gebied wordt zo ingericht dat migratiemogelijkheden van wild in oost - west richting verbeteren en dat de barrière van de Maastrichterweg zoveel mogelijk wordt opgeheven.

Streefbeeld

Grootschalig, overwegend open agrarisch landschap, gedragen door met beplanting aangezette wegen. Het noordelijke gedeelte bestaat voor een groot deel uit bos met 'open kamers', waarin het Brugven ligt.

Het bos van de Opperheide bestaat in het zuiden uit een structuurrijk bos van eiken en dennen. In het noordelijk deel van dit bos lopen geen wandel- en ruiterspaden in verband met de ontwikkelde robuuste ecologische verbinding tussen het Leenderbos en de Malpie. In het zuiden hebben ruiters en wandelaars eigen, van elkaar gescheiden routes.

Nieuwe recreatieve ontwikkelingen worden geconcentreerd tegen de Maastrichterweg aan en zijn ingebed in een structuur van bos en houtwallen.

Er is een 100 meter brede ecologische verbinding tussen het bos van de Opperheide en de Malpie ter hoogte van het Meelbergsven naar het bos van de Opperheide. Deze is in een robuuste houtstructuur ingepakt die voldoende dekking biedt voor wild. De Maastrichterweg is geen barrière meer.

Maatregelen fysiek

- Aanleg van een ecologische verbindingszone tussen Opperheide en Malpie van 100 meter breed, ingepakt in een robuuste bosstructuur.
- Versterken van de structuur van landschappelijke "kamers" aan weerszijden van de Maastrichterweg. Dit kan gebeuren in samenhang en gelijktijdig met grootschaliger ruimtelijke ontwikkelingen waar langs de Maastrichterweg ruimte voor is.
- Behoud en herstel van het grove landschappelijke raamwerk van beplante wegen waaronder Maastrichterweg, Kluizerdijk en oude spoorlijn.

Maatregelen beleid

De Maastrichterweg is aangewezen als ontwikkelingsas voor grootschaliger (recreatieve) ontwikkelingen. Bij de inpassing hiervan dient te worden aangesloten bij de kenmerken van het gebied (zie hoofdstuk 3, visie). De ontwikkeling dient een substantiële bijdrage te leveren aan het landschappelijk raamwerk ter plekken zodat een en ander duurzaam ruimtelijk wordt ingepast. Ook de kwaliteit van eventuele bebouwing verdient aandacht. Belangrijk is dus dat vooraf een toetsingskader voor de Maastrichterweg wordt opgesteld.

8 Beekdal van de Tongelreep

Opgave

Omvormen van het beekdal van agrarisch gebied naar begeleide natuur volgens de doelstellingen van de EHS en Natuurbeheerplan, eventueel met de inzet van particulieren.

Streefbeeld

Een meanderende beek in een open landschap van vochtige schraallanden die in stand gehouden worden middels agrarisch natuur beheer. De randen van het beekdal zijn aangezet met beplantingsstructuren (wegbeplanting, boutwallen of bosranden) waardoor het beekdal als een ruimtelijke eenheid beleefbaar is.

Maatregelen fysiek

Realisatie van de EHS en Natuurbeheerplan is een zelfstandig spoor waar gebiedspartijen in samenwerken. In dat kader:

- omvormen landbouwgronden naar bloemrijke graslanden en rietmoeras
- ontwikkelen natuurvriendelijke oevers

Maatregelen beleid

Vigerend beleid volgen.

9 Omgeving Schaft

Opgave

Behoud van het waardevolle karakter van het kleinschalige buurtschap en de daaromheen liggende landschappen (beekdal, akkers en jonge ontginningen). Eventuele ontwikkelingen dienen de bebouwingskern (ruimtelijk en landschappelijk) te versterken en te passen binnen de maat en schaal van de verschillende cultuurlandschappen.

Streefbeeld

Schaft is een kleinschalig dorpslint met doorzichten naar het buitengebied. De achterzijden van de erven zijn beplant en vormen een zachte, vanzelfsprekende overgang naar het omliggende landschap. Ten noorden van Schaft vormen de kleine buurtschappen Poterseind en Klein Schaft een meer rafelige overgang van bebouwing naar landschap door een afwisseling van boerderijen, erfbeplanting en akkers.

De Schafterdijk vormt de grens tussen het agrarisch gebied grenzend aan het Dommeldal en de ontginningen aan de Maastrichterweg. De bebouwing heeft een agrarisch karakter en de directe omgeving van de opstallen is voorzien van erfbeplanting. Ten westen van de Schafterdijk is open agrarisch gebied zonder bebouwing. Hier vinden geen grootschalige nieuwe ontwikkelingen plaats. Ten oosten van de Schafterdijk is dat eventueel en in beperkte mate wel mogelijk, maar dan dienen ze wel georiënteerd te zijn op de Maastrichterweg. Die ontwikkelingen zijn ingebed in bosstroken en houtwallen.

Maatregelen fysiek

Het versterken van de geleidelijke en groen/rood gemêleerde overgang dorp - buitengebied door het stimuleren van de aanleg van erfbeplantingen. Dit dient te gebeuren met aandacht voor de het openhouden van de omliggende akkers.

Maatregelen beleid

Eventuele ruimtelijke initiatieven koppelen aan het dorp (in de kern) en niet daar buiten. Andere mogelijkheid is gebied tussen Schafterdijk en Maastrichterweg (als deel ontwikkelingsas Maastrichterweg, zie daarvoor deelgebied Brugse Heide & Opperheide).

De open akkers rond Schaft (geel op de kaart) zijn waardevol voor de landschappelijke setting van het dorp. Bovendien hebben ze samen met het dorp cultuurhistorische waarde. Deze akkertjes en de openheid ervan dienen behouden te blijven.

10 Schaftse Heide

Doelstelling

In stand houden en versterken van de open jonge heideontginning als rationeel agrarisch gebied. Tegelijkertijd het verminderen van de invloed (m.n. hydrologie) die de intensieve agrarische activiteiten hebben op het Natura 2000 gebied.

Streefbeeld

Een grootschalig open agrarisch gebied, met een grote rechthoekige verkaveling en de boerderijen langs de Peedijk. Bepanting is beperkt tot de Peedijk en enkele wegen die daar loodrecht op staan. De invloed op het het Natura 2000 gebied De Plateaux is beperkt doordat er een bufferzone met extensieve landbouw tussen zit.

Maatregelen fysiek

- Behoud en herstel van het grove landschappelijke raamwerk van beplante wegen .
- Aanleg van een bufferzone tegen het dal van de Dommel aan.

Maatregelen beleid

Geen specifieke beleidsmaatregelen in het kader van dit Landschapsonwikkelingsplan. Vigerend beleid volgen.

11 Omgeving Borkel

Doelstelling

Behoud van het waardevolle karakter van het kleinschalige dorp en de daaromheen liggende landschappen (beekdal, akkers). Eventuele ontwikkelingen dienen de dorpskern (ruimtelijk en landschappelijk) te versterken en te passen binnen de maat en schaal van de verschillende cultuurlandschappen. De betekenis van Borkel als recreatieve ingang voor de Malpie versterken.

Streefbeeld

Het gebied bestaat uit een dorp met daaromheen een aantal kleinschalige en herkenbare gehuchten en buurtschappen (Achterste en Voorste Brug, De Kapel, De Straot, Hoek, Hoeve, Heuvel en Klein Borkel). Ze zijn onderling verbonden door beplante wegen. Deze bebouwingsclusters liggen in een door bos omsloten open agrarisch gebied, waarvan een groot deel bestaat uit oude akkercomplexen. Van Achterste Brug is er een fietsverbinding over de Dommel België in.

Maatregelen fysiek

- Behoud en herstel van de (eiken)lanen langs wegen waaronder: Kapelweg, Hoeverdijk, Bruggerdijk, Achterste Brug.
- Het versterken van de geleidelijke en groen/rood gemêleerde overgang dorp - buitengebied door het stimuleren van de aanleg van erfbeplantingen.
- Het verdichten van de open percelen tussen Kapellerweg, Kortepad en Dorpsstraat met houtwallen en het extensiveren van de agrarische perceeltjes daartussen om zo een verbinding te maken tussen de bossen bij Hoeve (omgeving MOB-complex) en de bossen rond de Malpie.
- Realiseren verbinding voor fietsers vanaf Achterste Brug, via een nieuwe brug (schoor) over de Dommel (waar er vroeger een heeft gelegen) België in.

Maatregelen beleid

De buurtschappen rond Borkel zijn belangrijk voor de landschappelijke kwaliteit. Daarnaast zijn het aantrekkelijke woonmilieus. Tegelijkertijd verdwijnen de agrarische bedrijven uit de buurtschappen wat tot leegstand en verrommeling kan leiden. Behoud en versterken van de ruimtelijke kwaliteit en leefbaarheid zijn dus belangrijk. Dat vraagt om een visie op de buurtschappen.

De open akkers tussen de buurtschappen zijn kenmerkend voor het akkerdorpenlandschap. Deze openheid dient behouden te blijven.

In Borkel of omgeving is ruimte voor een "satelliet" van de recreatieve poort. In welke vorm en op welke plaats deze het best kan komen moet onderwerp zijn van nadere studie. De komst van zo'n poort dient te gebeuren samen met een lokale ondernemer en met aandacht voor de belangen van omwonenden en natuur en landschap.

12 Beekerheide & beekdal van de Beekloop

Opgave

In stand houden en versterken van de open jonge heideontginning als rationeel agrarisch gebied. Realiseren van een ecologische verbingszone van het bos bij het Koolbliksvan naar de Berkheuvels.

Streefbeeld

Open agrarisch landschap met een grofmazig raamwerk van lanen en houtwallen. De Bergeijkse dijk is beplant met eiken, berken en dennen. In het zuiden van het gebied tussen het Koolbliksvan en de Berkheuvels, bestaand uit een zone van 25 meter met bomen, struweel, ruigte en open plekken. De weinige bebouwing is geconcentreerd langs de wegen.

De Beekloop meandert door het bos. Een deel daarvan, ten noorden van de Beekbrug, zal op het oude historische trace worden hersteld en in de toekomst als broekbos worden ingericht. Het bos ten zuiden van de Beekbrug, rondom het Koolbliksvan wordt in stand gehouden.

Maatregelen fysiek

- Behoud en herstel van het grove landschappelijke raamwerk van beplante wegen waaronder de Bergeijkse Dijk
- Aanleg van een droge ecologische verbingszone
- Realisatie van de EHS is een zelfstandig spoor waar gebiedspartijen in samenwerken. In het kader daarvan onder andere:
 - omvormen landbouwgronden naar broekbos en rietmoeras.
 - hermeanderen van de Beekloop.

Maatregelen beleid

Geen specifieke beleidsmaatregelen in het kader van dit Landschapsonwikkelingsplan. Vigerend beleid volgen.

13 Bossen bij Hoeve

Doelstelling

Bestaand bos omvormen naar structuurrijk bos en het oorspronkelijke MOB-complex omvormen naar heide. De getande bosrand aan de oostzijde dient behouden te blijven.

Streefbeeld

Gemengd, structuurrijk bos met bomen van verschillende leeftijden, onderbegroeiing van kruiden en struiken en randen met een mantel en zoom.

Het M.O.B.-complex wordt een ecologische stapsteen tussen de natuurgebieden De Plateaux/Hageven en de Malpie.

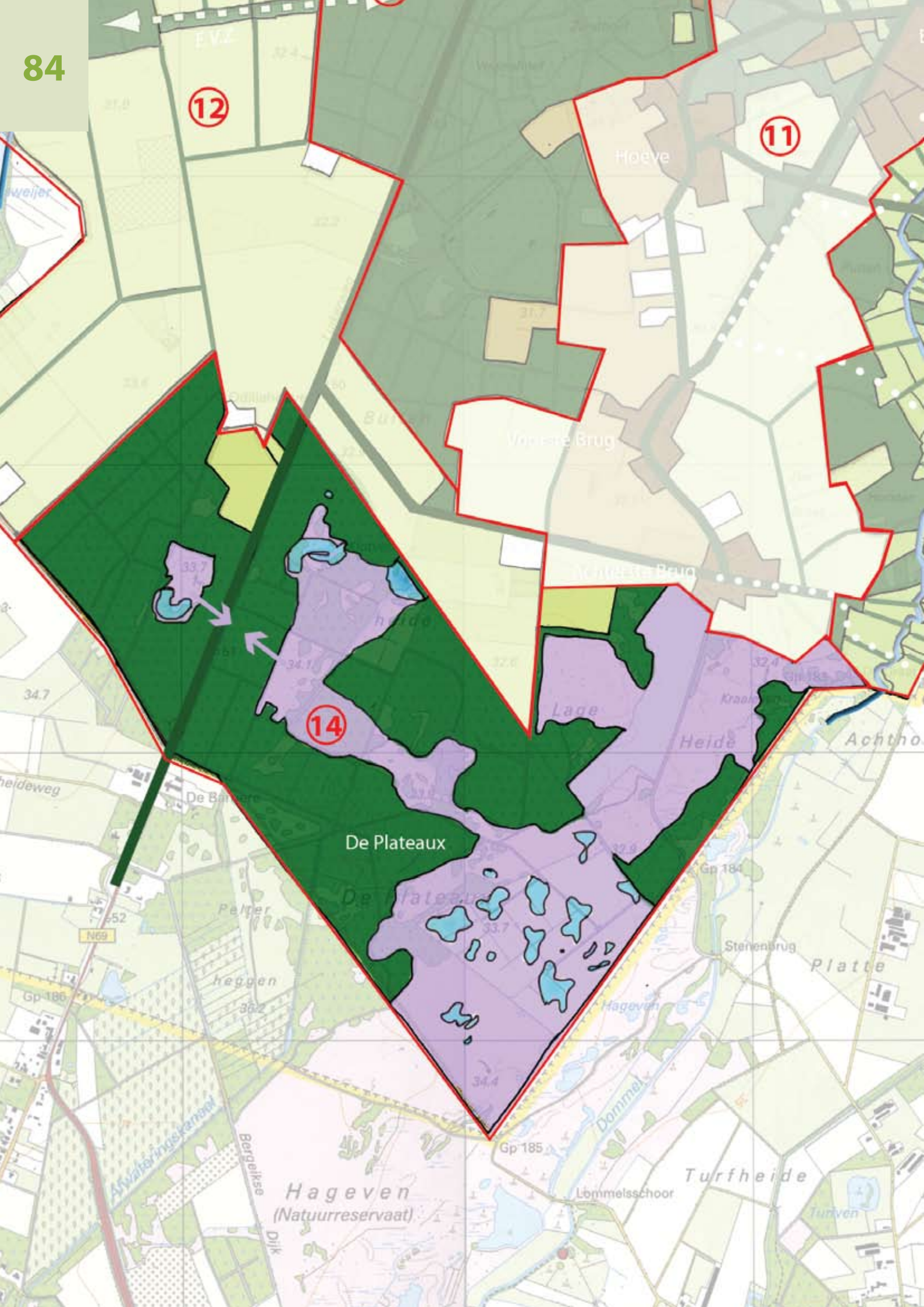
Aan de zijde van de oude akkercomplexen is de bosrand getand en grijpen akkers en bos ineen.

Maatregelen fysiek

- Omvormen naar structuurrijk bos.
- Uitvoeren van de plannen om het MOB-complex omvormen naar heide.

Maatregelen beleid

Vigerend beleid volgen.

14 De Plateaux

Opgave

In stand houden en doorontwikkelen van de ecologische waarde van het gebied volgens de doelstellingen van de EHS en Natura 2000.

Streefbeeld

Structuurrijk bos met stukken heide, vennen en moeras, overgaand in het beekdal van de Dommel. Het gebied strekt zich uit tot in België.

Maatregelen fysiek

geen. De beheerder Natuurmonumenten heeft, passend binnen beheerplan Nature-2000, inmiddels een aantal vennen hersteld, bos gekapt, en landbouwgronden teruggebracht tot hei waardoor het aanzien van De Plateaux aanzienlijk is veranderd.

Maatregelen beleid

Vigerend beleid (o.a. Natuurbeheerplan en Natura 2000) volgen.

4.1 De projecten

In dit LOP wordt per deelgebied een streefbeeld voor het landschap beschreven. Om het streefbeeld te bereiken, moeten verschillende maatregelen uitgevoerd worden. Om maatregelen handen en voeten te geven zijn ze vertaald in concrete projecten. In dit landschapsontwikkelingsplan onderscheiden we 16 projecten:

- 1) versterken laanbeplantingen
- 2) aanleg kleine landschapselementen
- 3) realisatie droge ecologische verbindingzones
- 4) inrichtingsplan kwaliteitsimpuls Dommelkwartier
- 5) gebiedsontwikkeling Eurocircuit
- 6) natuurontwikkeling binnen de EHS
- 7) natuurontwikkeling buiten EHS
- 8) herstel Schaapsloopven en verbinding met Tongelreepdal
- 9) erfbeplanting
- 10) recreatieve poort Venbergse Watermolen
- 11) groen en landschap in kleine kernen
- 12) project stortplaatsen
- 13) spreiding recreatie en fietspad
- 14) realisatie Dommelpad en fietsverbinding naar België
- 15) ommetjes rond de dorpen
- 16) opstellen actieplan cultuurhistorie

Van elk van bovenstaande projecten is een heldere en overzichtelijke tabel gemaakt met daarin de volgende gegevens:

- De inhoud van het project middels een bondige beschrijving;
- De output van een project;
- De trekker, ofwel de partij of partijen die verantwoordelijk zijn voor het project;
- De belangrijkste projectpartners waarmee wordt samengewerkt;
- De fasering en activiteiten op hoofdlijnen van het project;
- Een globale inschatting van de kosten van een project
- De financieringsmogelijkheden voor de kosten van het project.

Alle tabellen worden weergegeven aan het eind van dit hoofdstuk.

Financieringsplan

De kosten

Elk project brengt kosten met zich mee. In dit stadium kan niet tot achter de komma aangegeven worden wat de kosten zijn. De daadwerkelijke kosten zijn afhankelijk van vele factoren en kunnen vaak pas exact berekend worden gaandeweg de projecten. Wel is een redelijke inschatting gemaakt van de daadwerkelijke kosten op basis van aannames, ervaring en expert judgement. De aangegeven bedragen zijn afgerond en exclusief BTW. De bedragen zijn gebaseerd op alle standaardkosten, inclusief arbeid, directievoering,

transport en groundbewerking. Met uitzonderlijke gevallen, zoals het aantreffen van vervuilde grond, is dus geen rekening gehouden omdat dit op voorhand niet in te schatten is.

Als projecten kunnen worden gerealiseerd op gronden die in bezit zijn van de gemeenten of door kavelruil in bezit kunnen komen, hoeven er geen gronden verworven te worden. Bij een enkel project kan het echter noodzakelijk zijn gronden te verwerven. Het verwerven van gronden is een post die veel kosten met zich mee brengt. Daar waar op voorhand duidelijk is dat gronden verworven moeten worden, zijn de kosten hiervoor meegenomen. In andere gevallen moet uit de planvorming nog blijken of en hoeveel gronden verworven moeten worden. In deze gevallen zijn de genoemde kosten exclusief grondverwerving.

Financiering

De kosten voor het uitvoeren van projecten zijn nu niet allemaal gedekt. Bij een deel van de projecten dient eerst gezocht te worden naar (aanvullende) financieringsmogelijkheden. Er zijn grofweg vier manieren waarop de kosten voor de projecten kunnen worden gefinancierd:

1) Gemeentelijke middelen

De gemeente heeft eigen financiële middelen om de projecten (gedeeltelijk) te financieren. Echter de middelen van de gemeente zijn niet altijd voldoende.

Gemeentelijke begroting

De middelen van de gemeente zijn opgenomen in 'Gemeente Valkenswaard, Programmabegroting 2011', dat is vastgesteld in november 2010. In deze Programmabegroting wordt onder andere aangegeven wat de gemeente wil bereiken (prestaties), wat ze er voor gaat doen (maatregelen) en wat dat mag kosten. De gemeente heeft een sluitende begroting voor 2011. Het meerjarenperspectief tot en met 2014 is nog niet sluitend. Een deel van de projecten in dit LOP kunnen worden gerealiseerd binnen het beschikbare budget van de gemeente. Zo beschikt de gemeente over een budget voor bomen en een budget voor de reconstructie. Deze middelen zet de gemeente bijvoorbeeld in voor het versterken van laanbeplanting (project 1).

Gemeentelijke fondsen

Ook beschikt de gemeente over een fonds waaruit projecten of delen van projecten uit dit LOP kunnen worden gefinancierd. In het fonds 'Rood voor groen woongebied Lage Heide' wordt per m² uitgegeven bouwgrond € 2,5 gestort. In het bestemmingsplan is aangegeven welke projecten in ieder geval kunnen worden gefinancierd met gelden uit dit fonds.

Hiernaast gaat de gemeente een tweede fonds instellen waaruit projecten kunnen worden gefinancierd. Bij

het schrijven van dit Landschapsonwikkelingsplan is de gemeente Valkenswaard bezig met het opstellen van deel B van de structuurvisie voor het gehele grondgebied van Valkenswaard. Met de structuurvisie wordt het voor de gemeente mogelijk om kosten te verhalen van ruimtelijke ontwikkelingen (ook wel 'bovenplanse' kosten genoemd). De gemeente stelt een landschapsfonds op, waarin een bijdrage wordt gestort vanuit de ontwikkelingen met opbrengstpotentieel. De gelden uit dit fonds kunnen worden aangewend om projecten uit het Landschapsonwikkelingsplan te financieren. Aangezien deel B nog niet gereed is kan op dit moment niet exact aangegeven worden welke projecten een bijdrage kunnen ontvangen uit het fonds van de gemeente. Dit wordt ter zijner tijd bepaald bij het instellen van het fonds.

2) Middelen van derden

De gemeente is niet de enige partij die betrokken is bij de verschillende projecten en ook niet de enige partij die financiële middelen kan inzetten voor het realiseren van projecten. De provincie Noord-Brabant, marktpartijen, het waterschap De Dommel, agrariërs en particulieren, Staatsbosbeheer en andere terreinbeherende organisaties, e.d. zijn partijen die een bijdrage kunnen en willen leveren. Ook zijn er gelden beschikbaar voor de reconstructie van de Boven-Dommel.

Daar waar de bijdrage van derden duidelijk is, wordt zij weergegeven in de tabel van het project. In de meeste gevallen is nog niet duidelijk of en welke bijdrage verwacht kan worden van de verschillende projectpartners. Bij het uitvoeren van het project moet duidelijk worden met welke verdeelsleutel de verschillende partners een bijdrage leveren aan de kosten.

3) Subsidiemogelijkheden

Er bestaan vele subsidieregelingen die mogelijk een bijdrage kunnen leveren aan de kosten voor een project. Ten behoeve van dit landschapsonwikkelingsplan is een globale, niet uitputtende scan uitgevoerd naar mogelijk kansrijke regelingen. Zie bijlage 1. Bij het uitvoeren van een project dient nader worden onderzocht, door bijvoorbeeld contact op te nemen met de subsidiënt, wat de kansrijkheid is en welke stappen gezet moeten worden om een positieve beschikking te krijgen. De lijst met subsidies is niet onveranderlijk. Subsidieregelingen sluiten op een bepaald moment en er komen ook nieuwe subsidieregelingen bij. Ook hier dient rekening mee gehouden te worden bij het opstarten van een project.

Bij het opstellen van dit landschapsonwikkelingsplan is niet duidelijk of er ook in 2012 een subsidieregeling voor landschapsonwikkelingsplannen wordt opengesteld. Wanneer een dergelijke regeling wederom wordt opengesteld dan kan voor de uitvoering van projecten uit dit landschapson-

wikkelingsplan subsidie worden aangevraagd. Zoals reeds genoemd in hoofdstuk 2 is één van de subsidieregelingen de provinciale regeling Stimuleringskader Groen Blauwe diensten. Met de provinciale regeling Stimuleringskader Groen Blauwe diensten kunnen de natuur- en landschapswaarden worden versterkt middels subsidie voor particulier landschapsbeheer. De gemeenten Bergeijk, Cranendonck, Eindhoven, Heeze-Leende, Veldhoven, Valkenswaard en Waterschap De Dommel hebben daartoe gezamenlijk een regeling en een gebiedsgericht uitvoeringsprogramma opgesteld. Dit contract is getekend door de gemeente Valkenswaard. Per september 2010 is een veldcoördinator aangesteld voor onder andere de gemeente Valkenswaard. De veldcoördinator is begonnen met het geven van voorlichting aan agrariërs en inmiddels is het eerste project goedgekeurd. In 2011 is budget vastgesteld en beschikbaar voor onder andere het aanleggen van landschapselementen voor de periode tot en met 2013. Per jaar is € 30.000 beschikbaar (50% van de gemeente Valkenswaard en 50% van de provincie Noord-Brabant).

4) Overige financieringsmogelijkheden

Naast bovenstaande drie financieringsmogelijkheden zijn diverse andere constructies denkbaar om de kosten te financieren. Denk aan bijvoorbeeld constructies met rode ontwikkelingen (rood voor groen), het sluiten van anterieure overeenkomsten met ondernemers, compensatie door agrariërs, gebiedsfonds, landschapsveiling, etc.

Op zoek naar financiering

Bovenstaande manieren van financieren worden afzonderlijk of gecombineerd ingezet voor de realisatie van projecten. Voor elk project dient de wijze van financieren nader onderzocht en geconcretiseerd te worden, zodat het college en / of de gemeenteraad van Valkenswaard hierover een besluit kunnen nemen.

Voor bepaalde projecten in dit LOP zijn vooralsnog alleen middelen beschikbaar voor fase 1. Uit deze fase moet blijken wat de kosten zijn voor de uitvoering van het project, alsmede wie aan de lat staan voor deze kosten. Met de resultaten van fase 1 kan een projectvoorstel worden geschreven voor de gemeenteraad. De gemeenteraad neemt dan de beslissing om gelden beschikbaar te stellen voor de uitvoering of niet.

Overigens is het zo dat de projecten die genoemd worden in dit LOP niet geheel afzonderlijk beschouwd kunnen worden. Projecten vertonen in meer of mindere mate een samenhang met elkaar. Hiernaast vertonen de projecten een samenhang met andere lopende projecten van de gemeente, zowel inhoudelijk als financieel. Sommige projecten in dit LOP kunnen (deels) gerealiseerd worden door mee te liften met deze lopende projecten van de gemeente.

Op weg naar uitvoering

Zoals in de tabellen te zien is, heeft elk project een trekker. De trekker is verantwoordelijk voor het reilen en zeilen van het project. Een trekker stuurt op geld, organisatie, kwaliteit, informatie en tijd.

De gemeente is in veel gevallen de trekker van een project. Er zijn projecten die voor de gemeente prioriteit hebben boven andere. Deze projecten worden in ieder geval opgestart in 2011. Het gaat om de volgende vier projecten:

- 2) aanleg kleine landschapselementen
- 3) uitwerking droge ecologische verbindingzones
- 4) inrichtingsplan kwaliteitsimpuls Dommelkwartier
- 14) realisatie Dommelpad

Met het versterken van laanbeplantingen (project 1) is de gemeente reeds begonnen. De overige projecten, waar de gemeente trekker van is, worden zo mogelijk ook in 2011 opgestart, maar staan vooralsnog gepland in 2012 of later.

De haalbaarheid van een project is in grote mate afhankelijk van de beschikbare financiële middelen. Een project kan pas worden opgestart en uitgevoerd als er voldoende geld is. In veel gevallen is de dekking van de kosten van een project nog niet volledig en dient te worden gezocht naar aanvullende financiering. Voor project 2, aanleg kleine landschapselementen, gaat de gemeente uit van een 100% financiering vanuit de regeling Stimuleringskader Groen Blauwe diensten.

Om projecten op te starten heeft de gemeente Valkenswaard de coördinatie ervan opgenomen in het takenpakket van een senior beleidsmedewerker en projectleider bos, natuur en landschap. Deze ambtenaar is de aanjager van projecten, borgt de voortgang en is aanspreekpunt voor trekkers en projectpartners van andere projecten.

Status van het LOP

Dit landschapsontwikkelingsplan wordt vastgesteld voor de Gemeenteraad van Valkenswaard. De Gemeenteraad geeft hiermee aan dat zij het behoud en de ontwikkeling van het fraaie landschap van de gemeente belangrijk vindt. Ook geeft zij aan welke projecten kunnen worden uitgevoerd en welke middelen zij hiervoor kan inzetten. Het LOP is geen planologisch-juridisch instrument. Met andere woorden er kan geen wettelijke aanspraak gemaakt worden op basis van dit LOP. Dit in tegenstelling tot onder andere het bestemmingsplan van de gemeente Valkenswaard.

1 Versterken laanbeplanting langs de aangegeven wegen

Inhoud	Ter versterking van de groene entree van de gemeente en de toeristisch-recreatieve infrastructuur worden een of meer rijen autochtoon inheemse bomen langs de aangegeven wegen aangeplant (zie figuur 1.). Bij voorkeur twee rijen, behalve als dat wegens kabels en leidingen of grondeigendom niet mogelijk is. Aandachtspunten: • Landbouwvoertuigen moeten elkaar nog kunnen blijven passeren. • Aandacht voor zicht op kruisingen en inritten. • Plantafstand in de rijen bij voorkeur 8 meter (250 bomen per kilometer).
	Maastrichterweg, Kluizerdijk, Zeelberg, Sil, De Hoeve, Molenstraat: behoud en herstel eikenlanen. Schaftse Heide: behoud en herstel bestaande laanbeplanting Bergeijkse Dijk: beplanten met eiken, berken en dennen. Peedijk en alle wegen in deelgebied Beekerheide en beekdal van de Beekloop: planten en herstellen van de wegbeplanting.
Output	Groene entrees en aantrekkelijke wegen.
Trekker	Gemeente Valkenswaard
Projectpartners	Particulieren en terreinbeheerders (daar waar van toepassing).
Fasering en activiteiten	Fase 1. Voorbereiding • Mogelijkheden eigendom en ondergrondse infrastructuur. • Inmeting tracés nieuwe laanbeplanting. • Inventarisatie gedeelten in bestaande lanen die ontbreken of moeten worden vervangen. Fase 2. Ontwerpfase • Bepalen profielkeuze (op basis van wensbeeld en mogelijkheden). • Opstellen kostenraming. • Indienen subsidieaanvraag. • Opstellen bestek of werkschrijving Fase 3. Realisatiefase • Uitvoering Fase 4. Beheer en onderhoud
Kosten	€ 90.000 per km voor de aanleg van nieuwe laanbeplanting Vorbereidingskosten
Financieringsmogelijkheden	Budget bomen Gemeentelijk landschapsfonds Subsidies

2 Aanleg kleine landschapselementen

Inhoud	Op basis van het streefbeeld van het LOP worden door particulieren kleine landschapselementen aangelegd, zoals bossingels, bosjes, bomenrijen, poelen, knip- en scheerhaag, natuurvriendelijke oevers, bloemrijke akkerranden etc. Het LOP en het GUP (gebiedsuitvoeringsprogramma van de groen/blauwe diensten) vullen elkaar aan. Met het LOP kan getoetst worden of een concrete ingreep vanuit de groen/blauwe diensten past in het betreffende deel in het landschap. Bij ontwikkeling van de Weegbree en Hoppenbrouwers worden bestaande landschappelijke elementen in de buurten opgenomen (bos / singel / solitaire bomen / oude boerderijen etc).
Output	Afhankelijk van bereidwilligheid particulieren.
Trekker	Veldcoördinator Groen Blauwe diensten (namens de gemeenten)
Projectpartners	Gemeente Valkenswaard, Provincie Noord-Brabant
Fasering en activiteiten	Fase 1. Voorlichting. Fase 2. Aanvraag. Fase 3. Beoordelen. Fase 4. Beschikking afgeven. Fase 5. Controle.
Kosten	€ 30.000 per jaar
Financieringsmogelijkheden	Groenblauwe Diensten (100% financiering: € 15.000 gemeente en € 15.000 provincie)

3 Uitwerking droge ecologische verbindingszone

Inhoud	Het aanleggen van twee droge ecologische verbindingszones: 1. Beekerheide: een zone van 600 x 25 meter (1,5 hectare) met berken, struweel, ruigte en open plekken ten behoeve van o.a. vogels en vlinders. 2. Meelbergsven: een forse houtstructuur (waarvan ca. 3,5 ha nieuw) bestaande uit stukken bos, houtwallen, open plekken en een faunapassage bij de Maastrichterweg ten behoeve van wild.
Output	• 2 ingerichte droge ecologische verbindingszones met een gezamenlijke oppervlakte van 5 hectare (nieuwe natuur). • 1 faunatunnel
Trekker	Gemeente Valkenswaard
Projectpartners	Terreinbeherende instanties, particulieren
Fasering en activiteiten	Fase 1. Voorbereiding • Opstellen plan van aanpak. • In kaart brengen grondposities en taxatie gronden. • Opstellen globale raming. • Overleg met grondeigenaren. • Tweede overleg met grondeigenaren. • Opstellen overeenkomst. • Akkoord bereiken. Fase 2. Ontwerpfase • Opstellen kostenraming. • Indienen subsidieaanvraag (eventueel). • Opstellen bestek of werkomschrijving. Fase 3. Realisatiefase • Uitvoering Fase 4. Beheer en onderhoud
Kosten	Fase 1. Beekerheide € 15.000 Fase 1. Meelbergsven € 15.000
Financieringsmogelijkheden	Gemeentelijk landschapsfonds Rood voor groen woongebied Laage Heide

4 Inrichtingsplan kwaliteitsimpuls Dommelkwartier

Inhoud	Opstellen van een inrichtingsplan voor de aanleg van het Dommelkwartier. Hierbij wordt boomteeltgebied omgevormd tot een natuurpark met volkstuinen en dierenweides binnen een afwisseling van extensief beheerde weilanden, bosjes, singels, heggen en struweelhagen. Ook komt er langs de Dommel een doorgaande natte zone van ten minste 25 meter breed met natuur-vriendelijke oevers. De volkstuinen worden rondom beplant met hagen, de perceelsranden van de weilandjes met houtsingels. Er komen wandelpaden en hondenuitlaatstroken door het gebied.
Output	1 inrichtingsplan en 1 bestek Dommelkwartier
Trekker	Marktpartij
Projectpartners	Waterschap De Dommel, gemeente Valkenswaard, particulieren, Volkstuinvereniging Spinder
Fasering en activiteiten	Fase 1. Voorbereiding • Overleg trekkers en projectpartners. • Opstellen voorlopig ontwerp en overeenkomst. • Overeenkomst sluiten. Fase 2. Ontwerpfase • Opstellen definitief ontwerp, inclusief kostenraming. • Verdeelsleutel trekkers en projectpartners. • Indienen subsidieaanvraag. • Opstellen bestek of werkschrijving. Fase 3. Realisatiefase • Uitvoering Fase 4. Beheer en onderhoud.
Kosten	Fase 1. € 25.000,-
Financieringsmogelijkheden	Marktpartij en gemeente

5 Gebiedsontwikkeling Eurocircuit

Inhoud	Gebiedsvisie opstellen voor de kwaliteitsverbetering van (uit-breidingen van) het Eurocircuit en de directe omgeving, waarbij bosstroken en verzorgde perceelsafscheidings zorgen voor hoogwaardige uitstraling die gericht is op de Monseigneur Smetsstraat.
Output	1 inrichtingsplan en 1 bestek Eurocircuit
Trekker	Gemeente Valkenswaard
Projectpartners	Gebruikers Eurocircuit en eventuele derden (marktpartijen)
Fasering en activiteiten	Fase 1. Voorbereiding • Overleg gemeente, ESE en derden. • Opstellen voorlopig ontwerp en realisatiestrategie. • Opstellen en sluiten overeenkomst. Fase 2. Ontwerpfase • Opstellen definitief ontwerp, inclusief kostenraming. • Verdeelsleutel trekkers en projectpartners. • Indienen subsidieaanvraag. • Opstellen bestek of werkomschrijving. Fase 3. Realisatiefase • Uitvoering. Fase 4. Beheer en onderhoud.
Kosten	Fase 1. € 25.000,-
Financieringsmogelijkheden	Rood voor groen woongebied Laage Heide Gemeentelijk landschapsfonds

6 Natuurontwikkeling binnen de EHS

Inhoud	In het hele gebied: inrichten, instandhouden en ontwikkelen van de ecologische waarden binnen de gebieden die aangewezen zijn als EHS. Een deel van de EHS is in bezit van de gemeente, namelijk 150 hectare. De rest is in bezit van terreinbeheerders en particulieren. In de beekdalen betekent dat ontwikkeling bloemrijke of vochtige schraalgraslanden, rietmoeras en elzen(broek)bos langs waterlopen met natuurvriendelijke oevers. Hiervoor zullen agrarische percelen omgevormd moeten worden. Voor de bestaande bosgebieden betekent dat omvorming naar meer structuurrijk bos met open plekken, heide, boszomen en onderbegroeiing.
Output	Behoud en versterking bestaande EHS
Trekker	Eigenaren van de gronden (gemeente, terreinbeheerders en particulieren)
Projectpartners	Provincie Noord-Brabant, waterschap De Dommel, bosgroep, particulieren en terreinbeheerders
Fasering en activiteiten	Fase 1. Voorbereiding • Overleg met projectpartners. Fase 2. Ontwerpfase • Opstellen inrichtingsplan (streefbeeld, maatregelen en kosten). • Opstellen beheerplan. • Indienen subsidieaanvraag. • Opstellen bestek of werkomschrijving. Fase 3. Realisatiefase • Uitvoering. Fase 4. Beheer en onderhoud.
Kosten	De kosten verschillen per deelgebied.
Financieringsmogelijkheden	SNL (waardedaling, inrichting en beheer) bij bezit particulieren, terreinbeheerders. Gemeentelijke begroting

7 Natuurontwikkeling buiten de EHS

Inhoud	Ontwikkelen van natuurwaarden door omvorming van landbouwgronden op gemeentelijke gronden: Keersopdal: omvorming agrarische percelen naar bloemrijk gras-land en de oevers van de Keersop omvormen naar rietmoeras-zone met groepen elzen. Landbouwgronden die bij de Borkelsche Heide ten noorden van De Stroat als “witte vlekken” in de EHS liggen omvormen naar extensief beheerd grasland en ruigte (ca. 10 ha).
Output	• Enkele hectare nieuwe natuur (Keersopdal) • 10 hectare nieuwe natuur (Borkelsche Heide)
Trekker	Eigenaren van de gronden (gemeente, waterschap De Dommel, terreinbeheerders)
Projectpartners	Particulieren
Fasering en activiteiten	Fase 1. Voorbereiding • Overleg met trekkers. • Onderzoeken financieringsmogelijkheden. • In kaart brengen grondposities en taxatie gronden. • Overleg met grondeigenaren. • Tweede overleg met grondeigenaren. • Opstellen overeenkomst. • Akkoord bereiken. Fase 2. Ontwerpfase • Opstellen inrichtingsplan (streefbeeld, maatregelen en kosten). • Opstellen beheerplan. • Indienen subsidieaanvraag (eventueel). • Opstellen bestek of werkschrijving. Fase 3. Realisatiefase • Uitvoering. Fase 4. Beheer en onderhoud.
Kosten	Kosten zijn afhankelijk van de nog te bepalen inrichtingsmaatregelen.
Financieringsmogelijkheden	De kosten zijn (nog) niet gedekt. De financieringsmogelijkheden dienen te worden onderzocht.

8 Herstel Schaapsloopven en verbinding met Tongelreepdal

Inhoud	De natuurwaarden van het Schaapsloopven en directe omgeving herstellen door het opschonen van het ven en de oevers. Daarnaast het ven middels een landschappelijk verbindingsgebied van 500 x 25 meter en eventueel een faunapassage bij De Vest verbinden met het Tongelreepdal met behulp van gronden die in het bezit zijn van de gemeente.
Output	• Hersteld Schaapsloopven • 1 functionerend landschappelijk verbindingsgebied van 1,25 hectare (nieuwe natuur). • Eventueel 1 faunatunnel
Trekker	Gemeente Valkenswaard
Projectpartners	Terreinbeherende instanties, particulieren
Fasering en activiteiten	Fase 1. Voorbereiding • Overleg met projectpartners. • Opstellen inrichtingsplan (streefbeeld, maatregelen en kosten). • Opstellen beheerplan. • Opstellen globale raming. Fase 2. Ontwerpfase • Indienen subsidieaanvraag (eventueel). • Opstellen bestek of werkomschrijving. Fase 3. Realisatiefase • Uitvoering. Fase 4. Beheer en onderhoud.
Kosten	Fase 1. € 25.000
Financieringsmogelijkheden	De kosten zijn (nog) niet gedekt. De financieringsmogelijkheden dienen te worden onderzocht.

9 Erfbeplanting

Inhoud	Het stimuleren (door middel van voorlichting en financiële middelen) van behoud en aanplant van hagen, bomen, fruitweides, poelen op particuliere erven. Hiermee worden geleidelijke overgangen naar het landelijk gebied vormgegeven.
Output	Afhankelijk van bereidwilligheid particulieren
Trekker	Veldcoördinator en gemeente Valkenswaard (stimuleren d.m.v. communicatie) Agrariërs en particulieren (behoud en aanleg).
Projectpartners	Particulieren
Fasering en activiteiten	Fase 1. Voorbereiding • Onderzoeken financieringsmogelijkheden. • Financieringsconstructie opstellen. Fase 2. Voorlichting • Voorlichtingsbijeenkomst, folders e.d. Fase 3. Aanvraag Fase 4. Beschikking Fase 5. Uitvoering Fase 6. Controle Fase 7. Beheer en onderhoud
Kosten	Per situatie verschillend
Financieringsmogelijkheden	De kosten zijn (nog) niet gedekt. De financieringsmogelijkheden dienen te worden onderzocht.

10 Recreatieve poort Venbergse Watermolen

Inhoud	Het uitwerken van de omgevingsvisie (Visie Recreatieve Poort Venbergse Watermolen) tot een inrichtingsplan voor zowel de omgeving als de Venbergse Watermolen zelf. Een recreatieve poort vormt de ingang van een bos- of natuurgebied waar de bezoeker de auto kan parkeren en vervolgens te voet, per fiets of te paard het gebied kan gaan verkennen. Bij een recreatieve poort zijn dan ook startplaatsen van verschillende typen routes, met een nadruk op een volwaardig wandelproduct. Bij een recreatieve poort zijn altijd een horecavoorziening en ruime parkeermogelijkheden aanwezig en is er informatie over het gebied te zien en te verkrijgen. De informatievoorziening kan een informatiecentrum van een terreinbeheerder zijn, maar kan ook worden gekoppeld aan de horecavoorziening. Andere voorzieningen die er een plaats zouden kunnen krijgen zijn bijvoorbeeld fietsverhuur, een speelbos en een stuk struinnatuur.
Output	1 inrichtingsplan Venbergse Watermolen
Trekker	Gemeente Valkenswaard, ondernemers en SRE
Projectpartners	Waterschap De Dommel, terreinbeheerder
Fasering en activiteiten	Fase 1. Voorbereiding • Overleg trekkers en projectpartners. • Opstellen voorlopig ontwerp, globale raming en intentieovereenkomst. • Opstellen beeldkwaliteitsplan bebouwing Molenstraat. Fase 2. Ontwerpfase • Opstellen definitief ontwerp, inclusief kostenraming. • Verdeelsleutel trekkers en projectpartners. • Opstellen bestek of werkomschrijving. Fase 3. Realisatiefase • Uitvoering. Fase 4. Beheer en onderhoud
Kosten	Fase 1. € 25.000,-
Financieringsmogelijkheden	De kosten zijn (nog) niet gedekt. Er dient een verdeelsleutel en overeenkomst te worden opgesteld tussen gemeente, ondernemers en SRE.

11 Groen en landschap in kleine kernen

Inhoud	Uitvoeren van de aanbevelingen uit het IDOP voor Borkel en Schaft. Daarnaast een visie ontwikkelen op het groen en landschap in en om de overige kleinschalige, herkenbare kernen en buurtschappen. Het gaat om Keersop, Deelshurk, Zeelberg, Borkel, Schaft, Hoek, Hoeve, Voorste Brug en Achterste Brug. Bebouwing, groene erven en omliggend landschap zijn hier nauw met elkaar verweven. De visie geeft aan hoe het waardevolle, eigene karakter van deze kernen wordt behouden of versterkt. Daarnaast maakt de visie duidelijk hoe eventuele ontwikkelingen binnen de maat en schaal van de verschillende cultuurlandschappen kunnen worden ingepast. De visie heeft een duidelijke relatie met het bestemmingsplan.
Output	1 visie voor groen en landschap in kleine kernen
Trekker	Gemeente
Projectpartners	Buurtschappen
Fasering en activiteiten	Fase 1. Voorbereiding • Overleg buurtschappen en bewoners. • Opstellen globale visie. Fase 2. Ontwerpfase • Overleg buurtschappen en bewoners. • Opstellen definitieve visie en uitvoeringsprogramma. Fase 3. Realisatiefase • Uitvoering. Fase 4. Beheer en onderhoud
Kosten	€ 30.000,-
Financieringsmogelijkheden	De kosten zijn (nog) niet gedekt. De financieringsmogelijkheden dienen te worden onderzocht.

12 Project stortplaatsen

Inhoud	In de gemeente Valkenswaard zijn vele diverse voormalige stortplaatsen te vinden. De gemeente is eigenaar van een deel van deze stortplaatsen, zoals : • Kleine Meer (NB/560/0901); • Luikerweg (NB/560/0005); • Schaapsloop (NB/560/0904); • De Putten (NB/560/0905); • Mgr. Smetsstraat (NB/560/0006). De gemeente wil om te beginnen deze stortplaatsen een duurzame bestemming, zoals natuur, geven. Hierbij kan bij een aantal van deze voormalige stortplaatsen grond ingezet worden die elders in de gemeente vrijkomt.
Output	Een hergebruikplan per voormalige stortplaatsen (totaal 5).
Trekker	Gemeente Valkenswaard, terreinbeheerder
Projectpartners	Provincie Noord-Brabant
Fasering en activiteiten	Fase 1. Voorbereiding • Analyse stortplaatsen. • Bodemonderzoek (eventueel). • Overleg projectpartner. Fase 2. Ontwerpfase • Opstellen hergebruikplan, inclusief uitvoeringsplan en raming. • Opstellen bestek of werkomschrijving. Fase 3. Realisatiefase • Uitvoering. Fase 4. Beheer en onderhoud
Kosten	€ 50.000,- (€ 10.000 per hergebruikplan)
Financieringsmogelijkheden	Rood voor groen woongebied Lage Heide Gemeentelijk landschapsfonds

13 Spreiding recreatie

Inhoud	Het opstellen van een plan waarin aandacht wordt besteed aan het spreiden van de recreatiedruk middels: • de realisatie van recreatieve steunpunten bij Borkel en Drie Bruggen. • de aanleg van een fietspad tussen Borkel en de Venbergse Watermolen in de bossen ten westen van De Malpie. (ca. 4,5 km lang). • het verbeteren van de padenstructuur in de Noordelijke Bossen.	
Output	• 1 plan recreatieve zonering • 2 recreatieve steunpunten • 1 fietspad met een lengte van 4,5 km lang • hoogwaardige paden structuur	
Trekker	Gemeente	
Projectpartners	Ondernemers, terreinbeheerders	
Fasering en activiteiten	Fase 1. Voorbereiding • Overleg met projectpartners. • Onderzoek financieringsmogelijkheden. Fase 2. Ontwerpfase • Opstellen plan recreatieve zonering. • Indienen subsidieaanvraag (eventueel). • Opstellen bestek of werkschrijving. Fase 3. Realisatiefase • Uitvoering. Fase 4. Beheer en onderhoud	
Kosten	Plan recreatieve zonering	€ 15.000,-
	Fietspad met een lengte van 4,5 km	€ 75.000,-
	Bij het fietspad is uitgegaan van een schelpenpad van 1,5 meter breed met funderingslaag en het verwijderen van begroeiing op 50% van het traject.	
	De kosten voor de recreatieve steunpunten en de hoogwaardige paden structuur volgen uit het plan recreatieve zonering.	
Financieringsmogelijkheden	De kosten zijn (nog) niet gedekt. De financieringsmogelijkheden dienen te worden onderzocht.	

14 Realisatie Dommelpad en fietsverbinding naar België

Inhoud	Realisatie van het Dommelpad door ontbrekende delen (ca 1,5 km) van het fietspad aan te leggen en minder geschikte delen (ca. 4,5 km) op te waarderen. Het verharderen van de Hoeverdijk tussen Achterste Brug en de Belgische grens ten behoeve van fietsverkeer van recreanten (ca. 1 km).
Output	• 1 volledig fietspad met een lengte van 6 km lang • 1 fietspad met een lengte van 1 km lang
Trekker	Waterschap De Dommel
Projectpartners	Gemeenten en terreinbeheerders
Fasering en activiteiten	Fase 1. Voorbereiding • Overleg met projectpartners. • Onderzoek financieringsmogelijkheden. Fase 2. Ontwerpfase • Indienen subsidieaanvraag (eventueel). • Opstellen bestek of werkschrijving. Fase 3. Realisatiefase • Uitvoering. Fase 4. Beheer en onderhoud
Kosten	Dommelpad: Nieuw gedeelte fietspad met een lengte van 1,5 km € 25.000,- Opwaarderen fietspad met een lengte van 4,5 km € 25.000 Fietsverbinding naar België: Fietspad met een lengte van 1 km € 20.000,- Bij de fietspaden is uitgegaan van een schelpenpad van 1,5 meter breed met funderingslaag en het verwijderen van begroeiing op 50% van het traject. Bij de opwaardering is uitgegaan van 1/3 van het traject nieuw aanleggen.
Financieringsmogelijkheden	Bijdrage waterschap

15 Ommetjes rond de dorpen

Inhoud	Aanleggen van ca 15 km wandelroutes die het mogelijk maken vanuit de bebouwde kernen ommetjes te maken, door kleinschalige ingrepen als het verbinden van bestaande paden, toegankelijk maken van schouwpaden, plaatsing van poortjes of oversteekmogelijkheid bij de beek. Hierbij dient in elk geval aandacht besteed te worden aan: • Dorpsrand Keersop: wandelpaden evenwijdig aan de beek, aansluitend op dorpsrand en overkant van de beek • Gagelvelden: wandelpad naar Elshouters • Dommelpark: wandelpad noord-zuid (project Kwaliteitsimpuls Dommelkwartier) • Valkenswaard Noord: fiets- en wandelverbinding om mogelijke nieuwbouwlocatie Leenderweg heen.
Output	5 ommetjes (15 km wandelroute)
Trekker	Gemeente en veldcoördinator Groen/blauwe diensten
Projectpartners	Particulieren
Fasering en activiteiten	Fase 1. Voorbereiding • Overleg met projectpartners. • Onderzoek wensen en mogelijkheden. • Onderzoek financieringsmogelijkheden. Fase 2. Ontwerpfase • Opstellen inrichtingsplan ommetjes, incl. in kaart brengen grondeigendommen. • Gesprekken voeren en afspraken maken met grondeigenaren (eventueel). • Indienen subsidieaanvraag (eventueel). • Opstellen bestek of werkschrijving (eventueel). Fase 3. Realisatiefase • Uitvoering. Fase 4. Beheer en onderhoud
Kosten	€ 7.500,- (fase 1) De exacte kosten van de realisatie van een ommetje volgen uit het inrichtingsplan. Er dient ongeveer rekening gehouden te worden met € 10.000 per ommetje (met informatievoorziening, wegwijzers, loopplank, weghalen begroeiing e.d.). In dit bedrag zijn geen beheervergoedingen of kosten voor het verwerven van grond meegenomen.
Financieringsmogelijkheden	Gedekt via de gemeentelijke begroting

16 Opstellen actieplan cultuurhistorie

Inhoud	Het landschap van Valkenswaard kent een rijke cultuurgeschiedenis en dit heeft haar sporen nagelaten. Historische landschapselementen, grondgebruik, type bebouwing, etc. zijn in kaart gebracht door het SRE. Op basis hiervan kan een actieplan opgesteld worden om de sporen van de cultuurgeschiedenis te behouden en versterken.						
Output	1 actieplan cultuurhistorie						
Trekker	Gemeente						
Projectpartners	Heemkundekring						
Fasering en activiteiten	Fase 1. Voorbereiding • Overleg over onderzoek SRE. Fase 2. Ontwerpfase • Opstellen actieplan cultuurhistorie. • Onderzoek financieringsmogelijkheden. Fase 3. Realisatiefase • Uitvoering. Fase 4. Beheer en onderhoud						
Kosten	<table> <tr> <td>Fase 1 en 2</td><td>€ 25.000,-</td></tr> <tr> <td>Fase 3</td><td>€ 50.000,-</td></tr> <tr> <td>Totaal</td><td>€ 75.000</td></tr> </table> De exacte kosten van fase 3 volgen uit het inrichtingsplan. Voorlopig is een aanname gemaakt van € 10.000 per ommetje (informatievoorziening, wegwijzers, loopplank, weghalen begroeiing e.d.). In dit bedrag zijn geen beheervergoedingen of kosten voor het verwerven van grond meegenomen.	Fase 1 en 2	€ 25.000,-	Fase 3	€ 50.000,-	Totaal	€ 75.000
Fase 1 en 2	€ 25.000,-						
Fase 3	€ 50.000,-						
Totaal	€ 75.000						
Financieringsmogelijkheden	De kosten zijn (nog) niet gedekt. De financieringsmogelijkheden dienen te worden onderzocht.						

4.2 Mogelijk kansrijke subsidies

In deze paragraaf staan subsidieregelingen die mogelijk kansrijk zijn om een bijdrage te leveren aan het uitvoeren van projecten in het uitvoeringsprogramma. Bij het uitvoeren van een project dient nader worden onderzocht, door bijvoorbeeld contact op te nemen met de subsidiënt, wat de kansrijkheid is en welke stappen gezet moeten worden om een beschikking te krijgen. De lijst met subsidies is niet onveranderlijk. Subsidieregelingen sluiten op een bepaald moment en er komen ook nieuwe subsidieregelingen bij. Ook hier dient rekening mee gehouden te worden bij het opstarten van een project.

Europa

- Plattelandsontwikkelingsprogramma 2007-2013 (POP2)
- Financieringsinstrument voor het milieu (LIFE+)
- Europees landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling
- Interreg IVA Vlaanderen – Nederland

Rijk

- Regeling LNV-subsidies
- Reconstructiewet concentratiegebieden
- Tijdelijke subsidieregeling Innovatieprogramma Mooi Nederland
- Regeling groenprojecten 2010
- Nationaal groenfonds
- Natuurlijke Klimaatbuffers
- Regeling innovatieprogramma Kaderrichtlijn Water
- Kaderregeling subsidies duurzaamheid verkeer en waterstaat
- Brede doeluitkering verkeer en vervoer
- Infrastructuurfonds
- Wet op de archeologische monumentenzorg
- Pieken in de delta – Subsidieregeling sterktes in de regio
- Fonds economische structuurversterking
- Subsidieregeling programmafinanciering externe veiligheidsbeleid voor andere overheden

Provincie Noord-Brabant

- Subsidieverordening inrichting landelijk gebied 2007 (ILG)
- Subsidieverordening natuur- en landschapsbeheer
- Subsidieregeling natuur en landschap
- Subsidieregeling landschapskwaliteit en groen om de stad
- Nadere regels kleine projecten programma landelijk gebied
- Beleidsregeling subsidiëring planvorming uitwerkingsplannen 2006
- Subsidieregeling uitvoeren integrale dorpsontwikkelingsplannen 2009-2010
- Subsidieregeling leefbare wijken 2008
- Subsidieregeling ruimtelijk erfgoed

- Subsidieregeling ecologische verbindingzones
- Subsidieregeling uitvoering soortenbeleid
- Subsidieregeling biodiversiteit Noord-Brabant
- Subsidieregeling informatiecentra Het Groene Woud Noord-Brabant
- Subsidieregeling verhalen van Brabant
- Subsidieregeling natuur- en milieueducatie
- Beleidsregel stimulering gemeentelijke archeologie- c.q. erfgoedkaarten 2009-2011
- Subsidieregeling instandhouding molens
- Beleidsregel subsidie stortplaatsen
- Beleidsregel water
- Subsidieregeling stimulering Brabant brede verkeersveiligheid 2007-2011
- Subsidies verkeersveiligheid
- Regionaal economisch actieprogramma Zuidoost-Brabant/Regio Eindhoven?
- Subsidieregeling operationeel programma Zuid-Nederland
- Stimuleringskader Groen Blauwe diensten

Regio

- Regionaal mobiliteitsfonds Zuidoost-Brabant
- SRE Stimuleringsfonds

Waterschap de Dommel

- Stimuleringsregeling nieuwe afwateringsstructuren 2006

Stichtingen

- Bijdrageregeling voor herstelwerkzaamheden aan monumentale bomen – Bomenfonds
- Edgar Doncker Prijs – Stichting Edgar Doncker Prijs

5.1 Samenstelling deelnemers werksessies (min, 1 van beide)

De heer Kreijns, Wijkraad Dommelen
De heer Versmissen, Dorpsraad Borkel en Schaft
De heer Evers, Dorpsraad Borkel en Schaft
De heer Kwinten, Dorpsraad Borkel en Schaft
De heer Scheerder, Milieuwerkgroep Valkenswaard
De heer Elkerbout, Milieuwerkgroep Valkenswaard
De heer Wels, De bomenstichting en IVN
De heer Tooten, Heemkundekring Weerderheem
Mevrouw van Bree, Heemkundekring Weerderheem
De heer van Ampting, Jagersvereniging Schaft
De heer Schellekens, ZLTO
De heer Kuijpers, Plattelandsvereniging Boven-Dommel
De heer Rijken, Brabants Landschap
De heer Suilen, Natuurmonumenten

De heer Lavrijsen, Provincie Noord-Brabant
De heer Bekema, DLG
De heer Vierstraete, IVN
Mevrouw Peters, VVV/ANWB
Mevrouw de Kort, Bosgroep Zuid Nederland
Mevrouw Sonneveld, gemeente Valkenswaard
De heer Sandkuijl, gemeente Valkenswaard

Mensen/instanties die niet zijn geweest, maar wel gevraagd reactie te geven:

De heer Jaspers, Jagersvereniging Malpays
Mevrouw Baudoin, Waterschap De Dommel
De heer Van der Laan, Staatsbosbeheer
De heer Van der Sande, Wildbeheereenheid Zuid-Oost Kempen

5.2 Geraadpleegde beleidsdocumenten

Naam document	Opdrachtgever	Jaar
<i>Regio</i>		
Omgeving N69, Bouwsteen ruimtelijke maatregelen	Provincie Noord-Brabant	2010
Gebiedsgericht uitvoeringsprogramma, stimuleringskader Groen Blauwe diensten.	Gemeente regio Boven Dommel	2009
De dynamische Dommelvallei in beeld, het wensbeeld van de Dommelvallei.	Dienst Landelijk Gebied regio Zuid	2006
Reconstructieprogramma Gemeente Valkenswaard 2009-2010	Reconstructie Boven-Dommel	
De dynamische Dommelvallei, Gebiedsprogramma Dommelvallei	Reconstructie Boven Dommel-Provincie Noord-Brabant- DLG	2007
De Dommelvallei in beeld, Atlas van de Dommelvallei	Reconstructie Boven Dommel-Provincie Noord-Brabant	2006
Groote Heide-Leenderbos in Beeld, De Atlas van Groote Heide-Leenderbos	Reconstructie Boven Dommel-Provincie Noord-Brabant	2006
Inrichtingsvisie Keersop en Beekloop	DLG en Waterschap de Dommel	2007
Projectbeschrijving Dommelpad	SRE	2009
Kaart Dommelpad fiets Valkenswaard	Reconstructie Boven-Dommel	2009
Inrichtingsscenarios Natte natuurparel Groote Heide Leenderbos	Waterschap de Dommel en DLG	2009
Beheerplan Valkenhorst	Brabants Landschap	2008
PvE Natte Natuurparel De Malpie	Waterschap De Dommel	2008
Inrichtingsplan Droge ecologische verbindingzones Valkenswaard-Bergeijk	Gemeenten Bergeijk en Valkenswaard, Reconstructiecommissie Boven-Dommel	2009
<i>Gemeente</i>		
Ontwerp structuurvisie Deel A	Gemeente	2010
Bestemmingsplan 'Valkenswaard-Zuid'	Gemeente	2007
Landschapsvisie Borkel en Schaft	Gemeente	2001
Groenstructuurplan	Gemeente	1997
Beheer- en herstelplan natuurgebieden 2015	Gemeente en Bosgroep Zuid Nederland	2009
Ontwikkelingsvisie Venbergse Watermolen	Gemeente en SRE	2008
Toeristisch Recreatie beleidsplan 2007-2010	Gemeente en LTA	?
Landschapsbeleidsplan	Gemeente	1993
Fietsbeleidsplan	Gemeente	2006
Doelenkaart WILG Valkenswaard-Waalre	Kadaster/Provincie/DLG	April 2010
Kaart gemeentelijke eigendommen liggend in de EHS	Gemeente	2010
Structuurvisie ZLTO (Valkenswaard-Dommelen-Borkel en Schaft-Bruggerhuizen)	ZLTO	2010

5.3 Overige literatuur

Dommeldal in beeld, Analyse en Visie van het Dommeldal, Renze van Och in opdracht van de gemeente Valkenswaard, 2010
iDOP Borkel en Schaft, BRO Adviseurs, 2006

Titel: Landschapsonwikkelingsplan Valkenswaard

Projectnummer: 294813

Referentienummer: 294813_ehv_213

Revisie: 002

Datum: 15 juni 2011

Auteur(s): Jan Hein Ruijgrok, Judith Marcellis, Jesse Poppema en Marianne Verhoeven

E-mail adres: Jan Hein Ruijgrok@grontmij.nl

Gecontroleerd door: Wil Snellen

Paraaf gecontroleerd:

Goedgekeurd door: Martijn Drosten

Paraaf goedgekeurd:

Contact: Zernikestraat 17
5612 HZ Eindhoven
Postbus 1265
5602 BG Eindhoven
T +31 40 265 12 11
F +31 40 244 37 97
www.grontmij.nl